

60 let Postaje GRS Tolmin

*Jubilejni zbornik Postaje Gorske reševalne službe Tolmin,
1948 - 2008*

Izdala in založila
Postaja GRS Tolmin, september 2008

Zbornik uredil
Edo Kozorog

Uredniški odbor
Ivan Čufer, Janko Koren in Edo Kozorog

Recenzenti
*Žarko Rovšček, Mitja Šavli,
Davorin Žagar in Žarko Trušnovec*

Lektoriranje
Antonija Zorjan

Oblikovanje in prelom
Sebastjan Gorjan

Tisk
Grafika Soča

Naklada
1000 izvodov

Naslovnica
*Krn in Batognica po nevihti (Edo Kozorog)
Reševanje nekoč (arhiv PGRS) in danes (Jernej Bric)*

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

614.8:796.52(497.4Tolmin)(091)

GORSKA reševalna služba (Tolmin). Postaja
[Šestdeset]

60 let postaje GRS Tolmin : jubilejni zbornik postaje Gorske
reševalne službe Tolmin : 1948-2008 / [uredil Edo Kozorog]. -
Tolmin : Postaja GRS, 2008

1. Kozorog, Edo
239647488

V S E B I N A

ZBORNIKU NA POT	5
Uroš Brežan, župan Občine Tolmin	5
Zdravko Likar, načelnik Upravne enote Tolmin.....	6
Miro Pogačar, predsednik upravnega odbora GRZS.....	7
Milena Brešan, predsednica Planinskega društva Tolmin.....	8
60 LET POSTAJE GRS TOLMIN	9
<i>Žarko Trušnovec</i> , 60-letnica.....	9
<i>Žarko Rovšček</i> , Zgodovinski pregled delovanja Postaje GRS Tolmin	10
<i>Janko Koren</i> , Mojih 60 let.....	29
<i>Miljko Lesjak</i> , Članstvo Postaje GRS Tolmin od ustanovitve do danes.....	35
<i>Edo Kozorog</i> , Analiza nesreč Postaje GRS Tolmin.....	40
<i>Iztok Koren</i> , Alpski izvidniški vod v vojni za Slovenijo.....	46
<i>Ivan Čufer</i> , Pestrost športnih aktivnosti naših reševalcev	50
NOVI ČASI, NOVI IZZIVI.....	53
<i>Žarko Trušnovec</i> , Odzivni čas: 0.00 ... ali "ko ima hudič mlade ..."	
... ali Murphy ima prav!.....	53
<i>Marko Bokan</i> , Pomembnejši dogodki v zadnjih desetih letih	72
<i>Davorin Žagar</i> , Pogled na razvoj dela gorskih reševalcev	74
ČLANI, KI SO POMEMBNEJE ZAZNAMOVALI POSTAJO GRS.....	79
<i>Edo Kozorog</i> , Janez Vidmar (1898-1983), načelnik PGRS Tolmin 1948-1952.....	79
<i>Janko Koren</i> , Peter Berginc (1924-1972), načelnik PGRS Tolmin 1952-1972	80
<i>Ivan Čufer</i> , Janko Koren (1931), načelnik PGRS Tolmin 1976-2001	81
<i>Davorin Žagar</i> , Žarko Trušnovec (1956), načelnik od leta 2001	83
<i>Ivan Čufer</i> , Herman Borovnik (1934)	86
<i>Janko Koren</i> , Ivan Čufer (1952).....	87
<i>Ivan Čufer</i> , Davorin Žagar (1959).....	88
<i>Žarko Rovšček</i> , Jože Andlovic, dr.med. (1923).....	90
<i>Janko Koren</i> , Ciril Cuder - Tiljo (1932 - 1992).....	92
<i>Žarko Trušnovec</i> , Zoran Skubin (1947).....	93
<i>Janko Koren</i> , Alojz Fon - Huljo (1951-1991)	94
DOGODKI, KI SO SE NAM POSEBEJ VTISNILI V SPOMIN.....	97
<i>Miljko Lesjak</i> , Moje prvo reševanje ali kako sem pristal med gorskimi reševalci	97
<i>Bogomir Humar</i> , Let nad spomini.....	99
<i>Alojz Skrt</i> , Moja prva iskalna akcija v družbi kosmatega prijatelja.....	102
<i>Marko Bokan</i> , Včasih enostavno ne gre.....	104
<i>Ivan Čufer</i> , Krik bolečine.....	105
<i>Simon Čopi</i> , Spomin, ki boli	107
<i>Simon Čopi</i> , Ledena tema	107
<i>Simon Čopi</i> , Avstralska kokoš	109
<i>Simon Čopi</i> , Nikoli nisem maral vode	110
<i>Marko Dakskobler</i> , Pot na vajo.....	111
<i>Simon Čopi</i> , Noč.....	113
ZAHVALE IN PODPORNIKI.....	115

ZBORNIKU NA POT

Uroš Brežan, župan Občine Tolmin

Kdor reši eno življenje, reši cel svet ...

Jubileji in obletnice so postojanke na poti, ko si za trenutek oddahnemo in se ozremo na prehojeno pot, obenem pa je to priložnost za pogled v prihodnost. Zbornik ob 60-letnici Postaje Gorske reševalne službe Tolmin je dragocen dokument tistim, ki se ukvarjajo s polpreteklo zgodovino Tolminske in tudi gorske reševalne službe v Sloveniji, predvsem pa je spomenik in poklon vsem, ki so v preteklih letih s svojim požrtvovalnim delom pisali zgodovino tolminske gorske reševalne službe, in tistim, ki to z enako zagnanostjo počenja-jo tudi danes.

Postaja GRS Tolmin je, kot kažejo statistični podatki, med najbolj dejavnimi v Sloveniji. Pokriva območja: Vipavsko, Idrijsko-Cerkljansko, Goriško, Kobariško in Tolminsko. Število nesreč v teh krajih je posledica vedno večjega zanimanja za naše gore in hribe. Dobri pogoji za jadralno padalstvo v naše kraje privabljajo iz leta v leto več ljubiteljev tega športa, privlačnost gorske lepote Soče pa je tudi že pregovorna. Razvoj turizma in večanje števila obiskovalcev je nekaj, kar smo si od nekdaj želeli in za kar se tudi zavestno trudimo. Več obiskovalcev s seboj prinaša tudi manj razveseljive posledice - nesreče, s katerimi se v prvi vrsti spopada Postaja GRS Tolmin. Reševalci jemljejo to delo skrajno resno. Veliko časa in energije posvečajo tudi izobraževanju, brez katerega ni učinkovitih reševalnih in iskalnih akcij, in preventivni dejavnosti, da bi čim bolj zmanjšali tveganja za neljube dogodke. S svojim požrtvovalnim delom zagotavljajo, da lahko pri nas človek v nesreči vedno računa na pomoč.

Nesreče so del našega življenja. Občina Tolmin se zaveda pomembnosti hitrega odzivanja nanje, zato smo v lanskem letu uredili začasno pristajališče za helikopterje, ki služi predvsem potrebam gorske reševalne službe in nujne medicinske pomoči. Na ta način smo poskušali zagotoviti optimalne pogoje za to dejavnost, ki lahko v marsikaterem primeru pomeni trenutek med življenjem in smrtjo. Danes lahko z zadovoljstvom zapišem, da je bila to investicija, ki je v zelo kratkem času upravičila svoj namen.

Nekaj je narobe s svetom, kjer materialne dobrine postanejo prevladujoče merilo za uspešnost ljudi. Tega se dobro zavedajo gorski reševalci, ki žrtvujejo svoj prosti čas, tvegajo svoje zdravje, varnost in včasih tudi življenje, da lahko pomagajo človeku v stiski. Želim si, da bi te plemenite vrednote po zgledu gorskih reševalcev za svoje vzelo čim več ljudi, saj bo v takem svetu prijetnejše, varnejše in lepše živeti.

Vsem tolminskim gorskim reševalcem iskreno čestitam ob visokem jubileju in se jim obenem zahvaljujem za opravljeno delo. Upam, da jim bo prihodnost prinesla čim manj posredovanj, a verjamem, da bodo nanje vedno dobro pripravljani.

Zdravko Likar, načelnik Upravne enote Tolmin

Živimo na prelepem koncu Slovenije, ki ga zaznamujejo visoke gore in smaragdna lepota Soča. Lepote neokrnjene narave privabljajo goste od blizu in daleč. Naša deželica ob Soči, Nadiži, Tolminki, Bači in Idrijci je idealen kraj za aktivno preživljanje prostega časa in za raziskovanje gorskega sveta. K nam prihajajo mladi in stari, željni dogodivščin, nepozabnih doživetij in uživanja v gorah, na vodi in v zraku. Novi časi so prinesli tudi nove navade, nove športe, nova tveganja. Prihajajo taki, ki so večji, in tudi taki, ki narave in nevarnosti, ki prežijo nanje, ne poznajo.

V naših gorah so se vedno dogajale nesreče. Da bi pomagali planincem, alpinistom ali le naključnim obiskovalcem gora se je peščica vnetih planincev že kmalu po drugi svetovni vojni zbrala v Reševalnem društvu, pozneje v Gorski reševalni službi. Začutili so plemeniti klic, da pomagajo ljudem v stiski. Pogosto je bila njihova pomoč zaman, saj so v dolino morali prinesiti le še mrtve planince, alpiniste ali ponesrečene domačine. Gorski reševalci so sčasoma postali tudi reševalci ponesrečencev na Soči, ponesrečenih padalcev, ponesrečencev v prometnih nesrečah. Neizmerna je hvaležnost velike večine tistih, ki so jih reševalci rešili iz hudih zagat in preizkušenj. Najdejo pa se tudi taki, ki ne cenijo njihove pomoči in tveganja in ne morejo izustiti niti preproste besede: "Hvala". Na srečo je takih zelo malo.

Le tisti, ki je kdaj okusil srečo, ko je zagledal reševalce ali zvok odrešujočega helikopterja, ve, kaj vse je dolžan hrabrim reševalcem. Mnogi so se zaradi poguma in pomoči reševalcev ponovno rodili, ponovno zaživel. Taki znajo življenje drugače ceniti, saj jim je bilo zaradi pomoči reševalcev ponovno podarjeno.

V GRS, Postaji Tolmin, so zbrani železni Graparji, preudarni Tolminci in Kobaridci ter svojski, žilavi Drežničarji. Sami fejest fantje!

Ob okrogli obletnici ne smemo pozabiti zaslužnih reševalcev in dosedanjih načelnikov. S še posebno hvaležnostjo se spominjamo tragično preminulih reševalcev, prvega načelnika Petra Berginca, bovškega Borisa Mlekuža in legendarnega Alojza Fona - Hulja.

Kolikim smrtim ste reševalci zrl v oči? Kolikim žalostnim trenutkom ste bili priča? Koliko nesrečnikov ste prenesli v dolino? In kolikim se je po vaši učinkoviti pomoči izvil iz prsi vzdih olajšanja?!

Le plemenita želja, pomagati ljudem v stiski, vas žene, da se vedno znova podajate v nevarnosti z eno samo mislijo: pomagati človeku!

Čestitam za požrtvovalno delo in iskrena hvala!

Miro Pogačar, predsednik upravnega odbora GRZS

Obdobje po drugi svetovni vojni je z obnovitvijo mnogih planinskih postojank, porušenih ali požganih med vojno, dalo nov zagon obiskovalcem slovenskega planinskega sveta. Večji obisk, več nesreč, več reševalnih intervencij. V obdobju 1946-1950 je nastalo 6 reševalnih postaj na območju gornjesavske doline in severne Primorske.

V minulih 6 desetletjih se je Postaja GRS Tolmin s svojimi reševalnimi skupinami iz obrobne Postaje GRS razvila v eno najbolje organiziranih postaj ali društev GRS v državi. Z obsežnim, razgibanim, hribovitim in goratim teritorijem, ki sega skoraj od morske gladine do vrha mogočnega Krna, in razvojem novih adrenalinskih športov se je število reševalnih intervencij na Tolminskem v zadnjem desetletju močno povečalo. Zadnje leto je prineslo neslaven rekord s 56 intervencijami.

V zadnjem desetletju je prišlo do velikih sprememb v pravni organiziranosti GRS v Sloveniji. Mnoge postaje GRS so se organizirale v samostojna društva, GRS, in ustanovile novo zvezo - GRZS, ki je postala pravni subjekt in naslednica nekdanje Komisije za GRS pri PZS. Pravno formalno je prevzela vse pravice in dolžnosti nekdanje Komisije.

Dobrih 40 let so breme gorskega reševanja v glavnem nosila Planinska društva, v okviru katerih so delovale posamezne postaje GRS in PZS s sofinanciranjem organizacijskih, poslovnih in personalnih stroškov za dejavnost in potrebe gorskega reševanja. Za strokovno usposabljanje in smernice razvoja je skrbela Komisija za GRS pri PZS.

S porastom gorskih nesreč in nesreč na drugih težko dostopnih in nevarnih krajih po celotni državi in neurejenim financiranjem se je z ustanovitvijo samostojne države zakonsko uredil in izboljšal pravni kot tudi finančni položaj GRS Slovenije. Iz do takrat planinske službe se je začela preobrazba v službo širšega družbenega, javnega in državnega pomena.

Že ob koncu 80-let je GRS s takratnim Sekretariatom za ljudsko obrambo podpisala pogodbe o sodelovanju na področju zvez in opremljanja. K temu je brez dvoma pripomogel bližajoči razpad Jugoslavije in nevarnost vojne.

Sistemske se je stanje uredilo s sprejetjem Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami v letu 1994, v katerem je bila GRS opredeljena kot javna služba za zaščito, reševanje in pomoč.

Na podlagi tega zakona je bila l. 1999 sprejeta Uredba o organiziranju, opremljanju in usposabljanju sil za zaščito, reševanje in pomoč, v kateri je podrobneje opredeljena dejavnost GRS in je osnova za sofinanciranje reševalne dejavnosti in opremljenosti.

Zadnja uredba iz l. 2007 pa opredeljuje vso organiziranost in reševalno dejavnost, ki se dogaja na področju države Slovenije v 17 društvih in postajah GRS, ki so povezane v GRZS.

Organiziranost na podlagi zakona o društvih zaenkrat še obvladuje stanje na reševalnem področju v državi. Vse večje število nesreč, izobraževanj, odgovornosti, na nekaterih področjih včasih že kadrovske primanjkljaj in vse večje obremenitve naših članov v vsakdanjem življenju zahtevajo resen razmislek pristojnih v tej državi, o dodatnih razbremenitvah in ugodnostih članom društev in postaj GRZS. In prav na to problematiko člani Postaje GRS Tolmin že dolgo opozarjajo. Upam, da bomo skupaj z njimi v vodstvu GRZS in URSZR našli ključ in način najbolj optimalne pomoči tistim, ki jo potrebujejo na tako velikem in zahtevnem teritoriju, kot je njihovo.

Ob visokem jubileju se jim za požrtvovalnost, samoodrekanje in pomoč vsem, ki so jo potrebovali, v imenu vodstva GRZS in svojem imenu iskreno zahvaljujem.

Milena Brešan, Predsednica Planinskega društva Tolmin

Planinci in gorski reševalci Postaje v Tolminu smo sopotniki že od ustanovitve Reševalnega društva na izrednem Občnem zboru 11. januarja 1948 v Tolminu. V začetku je bilo članstvo maloštevilno, saj je Reševalno društvo sestavljala le peščica prostovoljcev - aktivnih članov društva, ki so se z lastno opremo in z velikim navdušenjem lotili reševalnega dela.

Iz Reševalnega društva s tremi člani se je razvila sodobno opremljena Postaja Gorske reševalne zveze s sodobno opremo in lastnimi prostori, ki deluje na obsežnem terenu Občin Ajdovščina, Cerkno, Idrija, Kanal, Kobarid, Tolmin in Vipava. Osnovno idejo pomoči ponesrečenim v gorah je Postaja v Tolminu močno preseгла, saj je danes poleg klasičnega reševanja v gorskih nesrečah nepogrešljiva tudi pri nesrečah v dolinah: rešuje ponesrečene padalce, kajakaše, ponesrečence v prometnih nesrečah in druge, ki obličijo na težko dostopnih mestih, tako da je danes klasičnih gorskih nesreč le še dobrih trideset odstotkov.

Gorski reševalci imajo v Planinskem društvu Tolmin že od vsega začetka poseben status, saj delujejo v skladu s svojim programom in s sredstvi, ki jih v veliki meri sami pridobivajo. Društvo njihovo plemenito delo moralno in materialno podpira in se z njimi veseli uspehov in deli žalost ob tragedijah, ki jih ni mogoče preprečiti. Da se tolminski reševalci v društvu dobro počutijo, kaže tudi njihova odločitev, da so se po statusni spremembi Gorske reševalne službe Slovenije in ustanovitvi nove zveze odločili ostati v Planinskem društvu Tolmin. Njihovo odločitev smo tolminski planinci z zadovoljstvom potrdili na Občnem zboru društva, 10.3.2007.

Sodelovanje reševalcev Postaje GRZ Tolmin z našim društvom je zgledno. Reševalci so vedno pripravljeni priskočiti na pomoč z zavarovanjem zahtevnejših pohodov, s preventivno dejavnostjo, z izobraževanjem mladih planincev na planinskih taborih in v šolah ter pri usposabljanju odraslih planincev na tečajih varne hoje. Z njihovo pomočjo je nastal Gorniški učni center Na logu. S prevozi vode na planino Razor v lanskem sušnem poletju so omogočili obratovanje kočee.... Posebej hvala načelniku Žarku Trušnovcu in njegovemu predhodniku Janku Korenu za razumevanje in pomoč.

Reševalcem Gorske reševalne zveze Postaje Tolmin, še posebno njihovem vodstvu, se zahvaljujemo za nesebično delo in jim ob 60-letnem jubileju iskreno čestitamo.

60 LET POSTAJE GRS TOLMIN

Žarko Trušnovec **60- letnica**

60- letnica ... dolgo obdobje, komaj pa dojemam, da sem že 26 let zraven ...

Začetnih let se spominjam predvsem po zimskih vajah na planini Razor, letni vaji na Krnu, Huljevem gromkem smehu, drežniški pesmi in smučarskem mojstrstvu podbrških reševalcev. Akcij je bilo tedaj razmeroma malo.

25 let je Postajo vodil Janko Koren, ki je postavil reševalnemu delu zelo visoke kriterije; ob tem pa je imel vizijo o razvoju Postaje in reševalnih skupin.

Postaja je že od vsega začetka delovala z relativno samostojnima skupinama v Podbrdu in Kobaridu. Po Jankovi zaslugi sta nastali še dve skupini: Idrija – Cerčno, Nova Gorica (ta, žal, ni uspela), nastala pa je skupina v Ajdovščini.

Razvoj dogodkov je njegovo videnje potrjeval, saj je število intervencij v zadnjih letih strmo naraslo na celotnem reševalnem področju; skupine pomenijo veliko razbremenitev reševalcev v Tolminu.

V prvih 40-letih delovanja Postaje Gorske reševalne službe Tolmin je bilo opravljenih 100 akcij; v naslednjih desetih letih se je skupno število povečalo na 200; že v naslednjih petih letih je bilo skupno 300 akcij. V naslednjih dveh letih se je povečalo na 400 in v zadnjih dveh letih na skupno 500 akcij.

Takšno naraščanje reševalnega dela je zahtevalo tudi usposabljanje, opremo, primerne prostore, ...

V mojih začetnih letih je vzgojno delo vodil inštruktor Ivan Čufer, njegovo delo je nadaljeval Davorin Žagar, sedaj to zahtevno delo vodi Simon Čopi. Vsak od njih je v usposabljanje reševalcev vtkal ogromno časa in energije in tako prispeval k varnejšemu reševalnemu delu. Rezultat njihovih prizadevanj je tudi, da imamo sedem aktivnih inštruktorjev GRS.

Za opremo in prostore je skrbel Zoran Skubin, kasneje Darko Podgornik in sedaj Peter Poljanec. Miljko Lesjak vzorno skrbi za zveze in vozila.

V prvi pomoči nas je najprej uril dr. Jože Andlovic, nato dr. Bogo Humar. Žal nihče od njiju ne živi v Tolminu, zato sta bila prisotna predvsem na vajah. Za vadbo PP je bil odgovoren tehnik Marko Bokan. Kar 25 reševalcev je v začetku leta 2006 opravilo 80-urni tečaj PP in NMP GRS.

Naša Postaja je ob organizacijskih spremembah ostala pri Planinskem društvu Tolmin, kar potrjuje dobro sodelovanje in sprejetost v okolju.

Člani Postaje prihajajo iz Planinskih društev Tolmin, Kobarid, Podbrdo, Idrija, Cerčno in Ajdovščina.

V spominu se mi vrstijo prizori z vaj in reševanj, veselje rešenih, številne tragične nesreče, izgube kolegov, prizori s skupnih tur.....

In kar naenkrat že teče osmo leto, kar vodim Postajo GRS Tolmin ...

Ta odgovornost je zahtevna in velikokrat stresna, pomeni pa tudi enkratno izkušnjo sodelovanja z ljudmi, ki so pripravljene v vsakem trenutku in v najbolj težavnih razmerah pomagati drugim.

Naj ta zbornik, ki je četrti po vrsti in najbogatejši doslej, ohranja spomin na 60-letno pot, na dogodke, predvsem pa na reševalce Postaje GRS Tolmin.

Žarko Rovšek

Zgodovinski pregled delovanja Postaje GRS Tolmin

Predani ljudje - osnova vsake prostovoljne dejavnosti

Vsaka prostovoljna dejavnost temelji predvsem na ljudeh, posameznikih, ki so pripravljene žrtvovati dobršen del svojega prostega časa za skupno dobro. Gorsko reševalno službo pa odlikuje še nekaj lastnosti, ki jih nima nobena druga ali vsaj ne v tolikšni meri. Kljub prostovoljnemu pristopu, temelječem na predanem delu posameznikov, povezanih v moštvo, gre za profesionalno organizirano in usposobljeno moštvo, z močnim humanim nabojem, ki daje ton vsemu početju. Slehernega svojega pripadnika dobesedno zaznamuje, saj pomeni zanj in tudi za njegove najbližje, poseben, neobičajen način življenja, podrejen visokim človekoljubnim ciljem, ki jim je organizacija zavezana. Tu ne gre zgolj za izrabo prostega časa posameznikov, gre tudi za njihovo zavestno izpostavljanje, da bi pomagali drugim. Edino plačilo za ta altruizem brez primere je skromen nasmeh in zahvala ponesrečenih, v tragičnih primerih pa tiha, v žalost zavita hvaležnost njihovih svojcev. Samo ljudje, ki so prežeti s tako filozofijo, lahko dajejo tej humani organizaciji na voljo skoraj ves svoj prosti čas in življenjske moči. Tu so torej korenine visoke etike gorske reševalne službe.

Moštvo Postaje GRS v Tolminu v tem pogledu ni nikakršna izjema. Pričujoči prispevek je poskus, napisati kroniko, ki vsebuje tudi nekaj številčnih statističnih podatkov. Čeprav so morda na prvi pogled suhoparni, so nujni, saj dajejo ogromnemu opravljenemu delu reševalcev dodatno težo, verodostojnost in prepričljivost. Ko se boste prebijali skozi številčne kazalce, ki jih dopolnjujejo tudi nekateri drugi prispevki v tem zborniku, boste zaznali obsežno količino predanega dela reševalcev in se boste, ne da bi se prav zavedali, spoštljivo priklonili njihovem humanemu poslanstvu.

Korenine gorske reševalne službe so skupaj z obnovljenim planinskim društvom tudi na Tolminskem pognale kmalu po drugi svetovni vojni. Postaja GRS, ki so jo v začetku imenovali tudi Reševalno društvo, je postala in ostala pomemben sestavni del Planinskega društva. Ob pregledu odločilnih dogodkov za nastanek GRS na Tolminskem ni odveč, če se pomudimo pri nekaj podrobnostih. Zapisnik izrednega Občnega zbora tolminske podružnice Planinskega društva Slovenije (22. septembra 1946) je jedrnat in zgovoren:¹ »Gorska reševalna služba: vodstvo prevzame tov. Vidmar. Javijo naj se prostovoljci.« A to

¹ Zapisnik izrednega Občnega zbora Planinskega društva Slovenije – Podružnica Tolmin (22. septembra 1946). Arhiv PD Tolmin (v nadaljevanju APDT). Vidmar je bil takrat tudi izvoljen za predsednika, Viduč za podpredsednika.

je bila zgolj začetna pobuda, saj je očitno, da je bila »skupina« še brez reševalcev. Zapisnik izrednega Občnega zbora »tolminske planinske skupine« iz začetka leta 1948 pa omenja naslednje »dobrovoljce« gorske reševalne službe: Janeza Vidmarja, Marjana Viduča in Mirka Filija.² Leto 1948 je bilo za nadaljnji razvoj GRS v Tolminu očitno prelomno, saj v arhivu PD Tolmin najdemo tudi Pravilnik Gorske reševalne službe PZS, ki ga je izdal njen Glavni odbor. Ta v prvem poglavju opredeli organizacijsko shemo tedanje GRS, ki se deli na gorske reševalne baze. Za območje t.i. Zahodnih Julijskih Alp je bila imenovana baza v Bovcu, njen sestavni del pa naj bi bile po tem pravilniku postaje v Trenti, Koritnici in Tolminu. Vsekakor je bila z vidika krovne organizacije, Planinske zveze Slovenije, to tudi legalna osnova za organiziranje GRS v Tolminu.³ Letošnji jubilej Postaje GRS v Tolminu je, ne glede na to, kaj se je dogajalo poprej, s tem tudi formalno upravičen. Janez Vidmar je v imenu Reševalnega društva na Občnem zboru PD ob koncu leta 1948 že izrazil zahtevo po nabavi sanitetnega materiala. Zapisnik z istega zbora pa omenja naslednje člane GRS: Marjana Viduča, Evgena Božiča, Jožeta Muniha, Jožeta Lipuščka, Ivana Fillija in dr. Jožeta Valentinčiča.⁴ Slednjega so skupaj z Milanom Fillijem na Občnem zboru, dne 29. 1. 1950, tudi izvolili kot člana odbora PD Tolmin, odgovorna za GRS.⁵ V zapisniku je zabeleženo, da »je do sedaj (GRS – op. Ž.R.) le formalno obstojala in se mora nujno usposobiti za svojo nalogo« ter se popolnoma osamosvojiti. ... »v ta namen bo društvo s pomočjo centrale GRS pri PZS na Jesenicah poskrbelo, da se bo tečaja te službe udeležil vsaj en član gorske reševalne službe. Podrobni plan dela GRS bo izdelala sama ekipa s pomočjo novega odbora društva.« V zapisniku Občnega zbora PD Tolmin z dne 28. 1. 1950 je dotedanja »skupina GRS« prvič omenjena z nazivom »postaja gorske reševalne službe«. Za člane odbora PD so bili iz vrst gorskih reševalcev izvoljeni: Milan in Ivan Filli ter Mirko Fili. Društvo je med sklepe Občnega zbora zapisalo tudi to, da bodo poslali enega člana na tečaj GRS, če bo organiziran.⁶ To so bili prvi začetki Gorske reševalne službe na Tolminskem, ki pa je splošno obstajala bolj formalno.

² »Za gorsko reševalno službo pa sledeči dobrovoljci: Janez Vidmar, Viduč Marjan in Fili Mirko.« Izredni Občni zbor tolminske planinske skupine z dne 11. januarja 1948 v prostorih pri Petrinu«, APDT.

³ PZS Glavni odbor, Pravilnik GRS PZS. APDT. Dokument je bil sprejet na ustanovni skupščini PZS dne 6. 6. 1948.

⁴ Zapisnik Občnega zbora PD Tolmin, 14. 11. 1948, APDT (v nadaljevanju ZOZ). Na seji odbora PD so sklenili poslati na tečaj GRS Muniha in Božiča, ki »obvlada tudi smuk in bi kot tak prišel v poštev tudi za zimski reševalni tečaj.« Člani odbora so sklenili, da se mora gorska reševalna služba, ki šteje 6 članov, zavarovati pri zavarovalnici (DOZ) in da je treba poslati imena reševalcev na centralo na Jesenicah, ob tem pa omeniti, da le-ti niso ustrezno opremljeni. Vidmar je tudi poročal o tem, da so razdelili puloverje naslednjim reševalcem: Viduču, Božiču, Vidmarju, Filiju in Munihi. Na seji so govorili tudi o potrebi po društvenih prostorih, kjer naj bi en prostor namenili tudi za hranjenje opreme gorskih reševalcev. Zapisnik seje novoizvoljenega odbora PD Tolmin. (23. 12. 1948). APDT.)

⁵ Zapisnik poleg njiju med člani GRS omenja še: Ivana Fillija (Tolmin), Franca Lebana (Most na Soči), Matevža Lebana (Tolmin) in Lojzeta (verjetno Jožeta – op. Ž.R.) Muniha (Drežnica). ZOZ, 29. 1. 1950. APDT.

⁶ Omemba je v zvezi z ugotovitvijo, da »osnovana postaja GRS ni mogla poslati niti vsaj enega člana reševalne skupine na strokovni tečaj, ker ni bila niti s strani baze (Bovec – op. Ž.R.), niti centrale na Jesenicah obveščena o tečaju.« ZOZ, 28.1. 1950. APDT.

Po vojni je delovala v takratnem Planinskem društvu peščica planinskih navdušencev, na katerih je slonelo organizacijsko delo, obnova koč, reševalna služba in še kaj, najpogosteje pa so zahajali v gore nad planino Razor. (Janez Vidmar, ARHIV DRUŽINE VIDMAR.)

Med snežno ujmo februarja 1952 so lahko vsi v praksi ocenili, kako pomembna je v takih razmerah dobro organizirana gorska reševalna služba. Ta nepredvideni dogodek je v naslednjih letih gotovo pospešil bolj učinkovito organizacijo gorske reševalne službe na Tolminskem. Načelnik postaje v Tolminu je postal izkušen alpinist, Peter Berginc. Postajo GRS v Kobaridu, ki je bila ustanovljena istočasno, je vodil Janko Koren. Iz poročila, ki ga je Berginc podal Občnemu zboru PD Tolmin za leto **1952**, izvemo, da sta po spomladanski reorganizaciji GRS reševalno moštvo v Tolminu sestavljala le dva redno registrirana in zavarovana reševalca, Peter Berginc in Franc Ceklin. Slednji je kot alpinist in reševalec, oborožen z izkušnjami iz rodnega Bohinja, pri tem ponovnem zagonu igral pomembno vlogo, vendar se je moral kasneje zaradi bolezni umakniti tako iz aktivnega dela v porajajočem se alpinističnem odseku kot tudi iz GRS. Takrat so načrtovali 11 obveščevalnih točk. Postaja je bila še zelo skromno opremljena z inventarjem, ki ga je prejela od centrale GRS: dve konopljeni vrvi, 8 parov spojk, dve sanitetni omarici in eno termovko. Okrajni odbor Rdečega križa jim je podaril nekaj sanitetnega materiala. Berginc je v sklepu svojega poročila dejal, »*da je zeleno, da društvo (mišljeno je bilo Planinsko društvo – op. Ž.R.) ne smatra organizacije GRS kot nekaj kar je izven društva, temveč kot nujno potrebni sestavni del in da tej organizaciji tudi primerno in po možnostih pomaga.*«⁷

⁷ ZOZ, 23. 12. 1952. APDT.

Reševalna ekipa iz plazov v Tolminu. (Janez Vidmar, ARHIV DRUŽINE VIDMAR 1952.)

Kako občutljiva je organizacija, kadar ima malo ljudi, se je pokazalo prav kmalu. Začasn odhod obeh načelnikov, kobariške in tolminske postaje, je povzročil, da je delo vse do leta 1959 zamrlo. Žal je s tem sovpadal tudi Ceklinov umik iz vrst alpinistov in gorskih reševalcev.

Na Kaninu. (Janez Vidmar, ARHIV DRUŽINE VIDMAR 1952.)

Z vrnitvijo Petra Berginca v Tolmin je zamisel o obnovitvi Postaje GRS v letu **1959** ponovno oživila. Berginc je o tem poročal Občnemu zboru PD Tolmin: »Ustanovnemu sestanku so, poleg članov naše postaje, prisostvovali še tov. Levstek Igor kot predstavnik Komisije za GRS, tov. More Andrej, Kobler Stane in Kremžar Dolfe iz postaj GRS Jesenice, tov. Ostan Boris in Kravanja Viktor iz postaje Bovec, znana alpinista in planinca Blažej Janko in Blažina Sandi iz Kopra, predstavnik PD Kobarid, predstavniki PD Podbrdo in predstavnik PD Most na Soči v osebi našega člana dr. Andlovic Jožeta. Na tem sestanku se je članstvo seznanilo s Pravilnikom GRS, postavilo plan dela postaje za leto 1959, sestavilo članstvo postaje in izvolilo vodstvo.«⁸ Po prvih dveh uspešnih ustanovnih sestankih in vaji za občinstvo v Tolminskih koritih je bil organiziran dvodnevni tečaj za člane GRS na planini Razor, ki ga je vodil dr. Jože Andlovic. Tam so opravili izpit iz prve pomoči. Kobariška in tolminska postaja sta se po sklepu reševalcev iz Tolmina, Kobarida in Podbrda združili (izredni Občni zbor 16. maja 1959). Delo je tako spet oživilo. Zaradi boljšega obvladovanja terena pa so bile ustanovljene skupine v Tolminu, Kobaridu in Podbrdu. Postavili so obveščevalne točke v Drežnici, Krnu, Pologu in v Podbrdu. Celotna obveščevalna mreža se je stekala na Postajo Ljudske milice s stalnim dežurnim telefonom, kjer so imeli seznam reševalcev s točnim naslovom bivališča. Postaja je pridobila kar nekaj, za tisti čas precej važne opreme: poleg 3 spojke za smuči še Gramingerjev sedež, reševalno vrečo, lesen kolot in 50 m jeklenice, 30 m pomožne vrvice in nekaj Kramerjevih opornic. V letu 1959 je bila na območju postaje le ena nesreča. Ponesrečenca so prenesli izpod Kuka na planino Razor, od tam dalje pa na planino Lom, kjer so ga prepustili zdravniški negi. Pri delu Postaje v tem času je bila zelo dragocena pomoč reševalcev iz Postaje GRS Jesenice. V letu **1960** ni bilo nobene nesreče, v kateri bi morali tolminski reševalci posredovati. Postaja je štela 9 članov (1 iz Kobarida, 1 iz Podbrda, 1 iz Nove Gorice in 6 iz Tolmina),⁹ naslednje leto (1961) je dobila še dva pripravnika. Moštvo je leta **1961** opravilo večjo, dvajsetdnevno iskalno akcijo za pogrešanim planincem, žal neuspešno.¹⁰ V letu **1962** je članstvo Postaje GRS Tolmin s 6 obveščevalnimi točkami od Kobarida do Podbrda naraslo na 12. Organizirali so dva tečaja (zimski na planini Razor skupaj s pripadniki JLA in letni na Mangartskem sedlu)¹¹, ki sta trajala po 5 dni. Poskusno so prvič organizirali vajo z uporabo radijskih postaj.¹² 3.-6.9. tega leta je bil na Vršiču ob 50-letnici GRS Slovenije organizirano 1. zasedanje IKAR in vaje. S Postaje sta se prireditve udeležila Herman Borovnik in Mitja Šavli.¹³

V letu **1963** ni bilo težjih nesreč. Moštvo je delovalo v enaki številčni zasedbi kot v preteklem letu. Na tečaj v Kamniški Bistrici je odšlo pet članov. V okviru pomoči postajama GRS v Bovcu in Trenti so organizirali tečaj z izpitom iz prve pomoči za reševalce v Trenti. Začeli so tudi nabiralno akcijo za nabavo radijskih postaj za področje Trente, Bovca, Loga pod Mangartom, Kobarida in Tolmina. Leto **1964** je bilo z vidika gorskih nesreč srečno, zato so se tolminski reševalci lažje posvetili usposabljanju. Skupaj s Postajo Trenta in

⁸ Letno poročilo Postaje GRS (v nadaljevanju Poročilo) v Tolminu (Peter Berginc) - ZOZ, 7. 2. 1960. APDT.

⁹ Poročilo GRS (Roman Rutar) - ZOZ, 28.2.1961. APDT.

¹⁰ Iskanje pogrešanega M. K. iz Črne na Koroškem, ki se je v nevihti 13. 8. 1961 izgubil domnevno na področju Krna. Njegove posmrtno ostanke so po naključju našli dve leti kasneje pod ostenjem Rdečega roba. Poročilo 1963 (Roman Rutar) č ZOZ, 22. 2. 1964. APDT.

¹¹ Mitja Šavli: Recenzija – opombe (v nadaljevanju MŠ).

¹² Poročilo (Roman Rutar) - ZOZ, 30. 3. 1963. APDT.

¹³ MŠ.

Na zimski vaji na planini Razor so se povzpeli tudi na Vogel. (ARHIV PGRS 1962.)

Udeležba na paradi ob občinskem prazniku. (ARHIV PGRS 1964.)

Bovec so organizirali letno vajo v Trenti.¹⁴ Prvič so na tečaj poslali dva vodnika lavinskih psov, na različne tečaje pa še šest drugih članov. Organizirali so tudi dežurstvo na novo zgrajenem smučišču na Livku in nabavili nekaj sodobne reševalne opreme, med drugim tudi vozilo, ki so si ga delili s tolminskimi gasilci.¹⁵

Najbolj odmevni dogodek Postaje GRS Tolmin v letu **1965** je bil osemdnevni zimski tečaj na Kaninu, ki se ga je udeležilo 8 članov. V sodelovanju z aeroklubom iz Postojne so za prenos hrane in opreme za skupno 26 udeležencev uporabili letalski transport. To revolucionarno dejanje za tiste čase je sprožilo neutemeljene govornice o tem, kako se pravi dragocen denar. Načelnik Postaje, Peter Berginc, je v svojem poročilu obračunal z neutemeljenim natolcevanjem in postavil stvari na svoje mesto. Dejal je, da je bil tovrstni transport veliko cenejši in v primerjavi s klasičnim skoraj zastoj: »S tem dajemo vzgled tistim, ki se jim smili družbeni denar, kako ga je treba racionalno uporabiti in upamo, da se bodo na tem primeru kaj naučili.«¹⁶ Deset članov Postaje se je udeležilo dvodnevnega tečaja o novostih v vrhni tehniki v Trenti, trije so se odzvali povabilu jeseniške Postaje na tečaj na Vršiču. Poleg pridobljenega znanja je Postaja GRS Tolmin postala bogatejša za 4 nove pripravnike in nekaj sodobne opreme, član Postaje in zdravnik dr. Andlovic pa se je udeležil odprave v Himalajo (Kangbačen). Postaja GRS je težila tudi k temu, da postopno opremi smučišča na svojem terenu z najnujnejšo opremo za prvo pomoč. Smučišča na Livku, Lazni in Lokvah so dobila prve akia čolne za pomoč poškodovancem. Letna vaja je bila ponovno v Trenti.¹⁷

Zimska vaja na Kaninu. (ARHIV PGRS 1965.)

¹⁴ Prav tam.

¹⁵ Poročilo (v odsotnosti Petra Berginca poročal Janko Koren) - ZOZ, 20. 3. 1965. APDT.

¹⁶ Poročilo (Peter Berginc) - ZOZ, 19. 3. 1966. APDT.

¹⁷ MŠ.

Leto **1967** je sicer minilo v znamenju pomanjkanja finančnih sredstev, zato niso mogli organizirati obvezne 2-3 dnevne vaje, organizirana pa je bila letna vaja na planini Razor z obnavljalnimi izpiti.¹⁸ Za nadaljnje vzgojno delo je bil velika pridobitev prvi lastni inštruktor GRS, Herman Borovnik, ki je uspešno opravil izpit.¹⁹ Leto **1968** bo ostalo v kroniki postaje zaznamovano s številnimi nesrečami, od katerih so tri terjale človeško življenje. Reševalci enostavno niso imeli časa za redno izpopolnjevanje.²⁰ V naslednjem letu je Postaja štela 15 članov in dva pripravnika, od teh je bilo 5 pripadnikov milice in en zdravnik. Vsi člani so opravili izpit iz prve pomoči in tehnike reševanja.²¹

Vaja PGRS na planini Razor. (ARHIV PGRS 1967.)

Arhiv PD Tolmin je svojevrsten pomnik vsega dogajanja znotraj društva, tako tudi vsega, kar je povezano z delom Postaje gorske reševalne službe. V njem najdemo tudi zadnjo, arhivsko sled za kasneje ponesrečenim dolgoletnim načelnikom Petrom Bergincem. Zanimivo je, da je med njegovimi številnimi letnimi poročili, ki so natipkana na pisalni stroj, prav zadnje, za leto **1971**, v rokopisu.²² Reševalci v tistem letu niso imeli najbolj srečne roke pri iskanju prepotrebnih sponzorskih finančnih sredstev, zato Berginc v poročilu omenja predvsem pomanjkanje reševalne opreme zaradi finančnih težav, med kadrovske zadeve pa uspešno opravljene izpite treh pripravnikov, kar je moštvo reševalcev dodatno okrepilo. Neobičajen telegrafski stil poročanja odraža njegovo stisko s časom. Kdor je po-

¹⁸ Prav tam.

¹⁹ Poročilo (Peter Berginc) - ZOZ za leto 1967, 16. 3. 1968. APDT.

²⁰ Poročilo (Peter Berginc) - ZOZ, 1. 3. 1969. APDT.

²¹ Poročilo (Peter Berginc) - ZOZ, 27. 2. 1970. APDT.

²² Poročilo 1971 (Peter Berginc) - ZOZ za leto 1971, 26. 2. 1971. APDT.

znal njegovo življenje, razume, da je bil v tistem času preobložen z odgovornimi delovnimi nalogami pri gradnji kaninskih žičnic. Tam je v helikopterski nesreči ob koncu leta 1972 tudi tragično preminil.

Po Berginčevi smrti je vodenje Postaje za krajše obdobje prevzel Franc Istenič, ki v svojem prvem letnem poročilu poudarja predvsem to, da ima Postaja GRS v Tolminu glede na svoj teritorij, razpet od Podbrda do Kobarida, premalo aktivnih reševalcev. V letu 1972 so imeli tri akcije, v dveh so prinesli v dolino le še posmrtno ostanke ponesrečenih planincev.²³ Usposabljanja za reševalno delo ni nikoli dovolj. V letu 1973 je bila organizirana skupaj s Postajama Jesenice in Bovec letna vaja pri trdnjavi Kluže.²⁴ Leta 1974 so bili sprejeti v PGRS drežniški alpinisti Fon, Rakušček in Kapitan, ki so se še istega leta izkazali v odmevni reševalni akciji treh goriških alpinistov v zahodni steni Krna²⁵.

Reševanje iz zahodne stene Krna. (ARHIV PGRS 1974.)

V letu 1975 je Postaja Tolmin na planini Razor organizirala dvodnevni tečaj za letno reševanje in prvo pomoč, ki se ga je udeležilo 16 članov. Vodila sta ga inštruktor, Herman Borovnik, in zdravnik, dr. Jože Andlovic. Dva člana sta končala štiridnevni minerski tečaj za proženje plazov.²⁶

Obvladovanje območja od Krna do Črne prsti, ki je obenem delovno področje Planinskih društev Kobarid, Tolmin in Podbrdo, je postajalo vse bolj zahtevno. Ker so člani Postaje GRS v Tolminu istočasno tudi člani omenjenih društev, je bilo najbolj smotrno organizirati se v enake reševalne skupine, ki lahko v slučaju nesreče hitro in samostojno posredujejo.

²³ Poročilo 1972 (Franc Istenič) - ZOZ za leto 1972, 17. 2. 1973. APDT.

²⁴ MŠ.

²⁵ Janko Koren: Recenzija – opombe.

²⁶ Poročilo 1975 (Franc Istenič) - ZOZ za leto 1975, 13. 12. 1975. APDT.

Tak koncept organizacije je uvedel že novi načelnik Postaje, Janko Koren, ki je dolžnosti prevzel leta **1976**, v naslednjem letu pa je bil tudi formalno izvoljen. Postaja se je kadrovske krepila in je v letu **1979** dosegla število 17 reševalcev, 10 pripravnikov in 3 častne člane,²⁷ v naslednjem letu pa se je struktura okrepila na 24 reševalcev in 6 pripravnikov. Leta **1980** so gore terjale zelo visok davek, saj je kar pet ponesrečencev umrlo med reševanjem ali kasneje v bolnišnici. Vodstvo si je, žal še vedno neuspešno, prizadevalo, da bi financiranje postalo redno. Postaja je bila takrat še vedno odvisna od dveh glavnih podpornikov, regionalne zdravstvene skupnosti in Občine Tolmin.²⁸ Kasneje se jim je pridružila še Zavarovalna skupnost Triglav. Tolminski gorski reševalci so se zavzeto udeleževali organiziranih oblik usposabljanja znotraj krovne organizacije, ki so vse bolj spodbujale njihovo specializacijo za posamezne naloge. Obenem je Postaja GRS imela tudi svoj izobraževalni program. Rezultat usmerjene in sistematične vzgoje je bil tudi sestav moštva, znotraj katerega sta bila poleg klasičnih reševalcev tudi dva zdravnika, dva letalca – reševalca (za helikoptersko reševanje), trije minerji snežnih plazov in vodnik lavinskega psa.²⁹ Preventivno delo so razširili tako, da so s predavatelji sodelovali pri raznih oblikah izobraževanja v okviru planinskih društev na svojem terenu in skrbeli za varnost pri izvedbi množičnih pohodov. Tako se je ves čas krepila tudi vez s krovno organizacijo; Planinsko zvezo na eni strani in matičnimi planinskimi društvi na drugi strani.³⁰

Zimska vaja PGRS na Kaninu. (Bogomir Humar, ARHIV PGRS 1981.)

²⁷ Poročilo 1979 (Janko Koren) - ZOZ, 21. 3. 1980. APDT.

²⁸ Poročilo (Janko Koren) - ZOZ, 28. 2. 1981. APDT.

²⁹ Poročilo 1982 (Janko Koren) - ZOZ, 11. 3. 1983. APDT.

³⁰ Poročilo 1981 (Janko Koren) - ZOZ, 12. 3. 1982. APDT.

Leto **1983** je za tolminske gorske reševalce minilo malce drugače kot običajno, bolj slovesno. Tako se za 35-letni jubilej spodobi. Organizirali so proslavo in demonstracijsko vajo, izdali so jubilejno brošuro. A vsakdanje življenje je teklo dalje, enako ali še bolj neprizanesljivo, s kupom običajnih obveznosti. V sedmih akcijah so z gora prinesli tri smrtne žrtve, eno obolelo in eno poškodovano osebo. Postaja GRS je bila že krepko vpeta v družbeno življenje svojega okolja. Njeni člani so kot predavatelji sodelovali v planinski šoli v Kobaridu in Tolminu, spremljali različne organizirane pohode v gore, imeli so sedem enodnevnih vaj stenskega reševanja, trije pripravniki so opravili izpite za reševalce. Organizirali so tudi sistem zvez s planinskimi postojankami na Krnu, planini Razor in Črni prsti, ki so ga povezali s Policijskima postajama (takratno postajo milice) v Tolminu in Bovcu. Vse omenjene aktivnosti, v katerih se je tekom leta nabralo na stotine ur, bi lahko strnili v skupni imenovalc: obveščati – preprečevati – pomagati - reševati. Organizacija so predvsem ljudje, brez katerih bi bila GRS le papirnata ustanova brez aktivnosti. Nekaterim so se tudi oddolžili. V jubilejnem letu so dopolnili 25 let dela v GRS dr. Jože Andlovic, Herman Borovnik, Ciril Cuder, Vojko Sukljan in Štefan Winkler. Vodstvo Postaje jih je predlagalo za prejem priznanja Častni znak PZS, obenem pa so prejeli plaketo Postaje GRS Tolmin. Za dolgoletno delo sta prejela plaketo Postaje tudi Franc Istenič in Štefan Winkler.³¹

»Tudi leto 1984 ni poteklo brez nesreč v gorah. Že nekaj let opažamo, da se je na našem področju povečalo število nesreč v zimskih mesecih, zlasti ob praznikih. Vedno več planincev hodi v gore pozimi. Veliko le – teh ni večjih uporabe zimske alpinistične opreme ter gibanja in orientacije v zimskih pogojih. Kljub vsemu, statistično gledano, število nesreč ne narašča glede na vedno večje število planincev in alpinistov, ki obiskujejo naše gore. Vsaka žrtev, ki jo prinesemo z gore nas opominja, da moramo tudi gorski reševalci več preventivno delati med planinci in alpinisti, zlasti z mladino. V letu 1984 smo imeli na našem področju 6 reševalnih akcij. V dolino smo prinesli tri poškodovane in dva mrtva planinca.« Tako načelnik Janko Koren v svojem poročilu.³² Sicer pa je minilo leto tudi v znamenju številnih oblik usposabljanja reševalcev: dva tečaja prve pomoči z obnovitvenimi izpiti, enodnevna zimska reševalna vaja na Kaninu, dvodnevna letna reševalna vaja na planini Razor in udeležba posameznikov na republiških tečajih za minerje, inštruktorje in reševalce – letalce. Vse to je bilo porok, da bo ekipa reševalcev v realnih razmerah delovala izurjeno.

Leto **1985** sta poleg običajnega reševalnega in izobraževalnega dela zaznamovala dva pomembnejša dogodka. Za kadrovske okrepitve je gotovo pomembno dejstvo, da je po uspešnem izpitu bilo pet pripravnikov (Peter Koren, Vlado Lukman, Rado Rakušček, Ivo Rutar, Žarko Trušnovec) sprejetih med gorske reševalce. Starejši se počasi umikajo, zato je stalno obnavljanje članstva edini način za obstoj in uspešno delo organizacije. Postaja GRS v Tolminu je razširila svojo odgovornost za reševanje tudi na področje Občine Idrija, kjer je s pomočjo tamkajšnjega Oddelka za ljudsko obrambo in Občinskega štaba za civilno zaščito ustanovila četrto skupino gorskih reševalcev, s sedežem v Idriji.³³

Vzgoja 40 članov Postaje je potekala v letu **1986** po letnem načrtu, tako glede internih tečajev kot glede udeležbe reševalcev na različnih vrstah republiškega usposabljanja. Udeležba na akcijah in njihovo število je neizogibno dejstvo, ki ga ni mogoče predvideti, kljub

³¹ Poročilo 1983 (Janko Koren) - ZOZ, 17. 3. 1984. APDT.

³² Poročilo 1984 (Janko Koren) - ZOZ, 2. 3. 1985. APDT.

³³ Poročilo 1985 (Janko Koren) - ZOZ, 28. 2. 1986. APDT.

Zimska vaja PGRS na planini Razor. (Bogomir Humar, ARHIV PGRS 1985.)

večni želji, da bi bilo takih dogodkov čimmanj. Reševalci so posredovali v 9 nesrečah, od tega štirih s smrtnim izidom.³⁴

Neprestano delo na področju vzgoje članstva je stalnica gorske reševalne službe. Znanje starejših članov ob številnih praktičnih izkušnjah ne sme zarjaveti, mlajše, najbolj aktivne, je treba dodatno kaliti za čimbolj uspešno posredovanje v nesrečah, vmes pa je treba pridobivati novi naraščaj in ga pripravljati na spopad z reševalnimi nalogami. Za sprotno dozo adrenalina poskrbi cela vrsta nepredvidenih dogodkov sredi leta. Ta zgodba brez zaključka se je ponavljala tudi leta **1987**, ko je tolminska Postaja organizirala 100-urni tečaj, ki ga je vodil dr. Andlovic, v navezi z inštruktorjema, Ivanom Čuferjem in Davorinom Žagarjem in ob pomoči Vlada Lukmana. Reševalci, ki so v celem letu posredovali »le« štirikrat, od tega dvakrat v nesrečah s smrtnim izidom, v takem primeru poročajo o »relativno mirnem letu«.³⁵

Načelnik Janko Koren v svojem letnem poročilu za leto **1988** ni mogel mimo 40-letnice obstoja Postaje GRS v Tolminu. Številčni obračun dela je bil za nekatere morda dolgočasen, po drugi strani pa je na najbolj jedrnat in poveden način predstavil javnosti prizadevanja gorskih reševalcev. Bilanca štirih desetletij te dejavnosti je beležila 107 akcij, od tega 43 smrtnih nesreč. O skokovitem porastu obiska naših gora v obdobju 1978-1988 je najbolj zgovorno govoril podatek, da se je v teh letih za štirikrat povečalo število reševalnih in iskalnih akcij, petkrat več je bilo smrtnih nesreč in v gorskih nesrečah petkrat več poškodovanih oseb.³⁶ Za leto **1989** je poleg standardnega dela na področju vzgoje, preventive

³⁴ Poročilo 1986 (Janko Koren) - ZOZ, 27. 3. 1987. APDT.

³⁵ Poročilo 1987 (Janko Koren) - ZOZ, 11. 3. 1988. APDT.

³⁶ Poročilo 1988 (Janko Koren) - ZOZ, 28. 3. 1989. APDT.

in reševanja, značilno tudi to, da so se tolminski gorski reševalci prvič srečali s sosedi, z reševalci gorske reševalne službe Borgo Valsugana iz Trenta (Italija). Sosedje so se udeležili vaje, ki jo tolminska postaja organizira vsako leto. Z našimi reševalci so izmenjali izkušnje iz reševalne tehnike in uporabe različne opreme. Pomembna je bila ugotovitev, da so bili že takrat naši reševalci pri tehniki reševanja enakovredni ali celo boljši od sosedov, močno pa so zaostajali pri osebni in tehnični opremljenosti.³⁷ Naslednje leto, **1990**, je 12 reševalcev iz Tolmina vrnilo obisk kolegom iz Trenta. Seznanili so se z njihovo organizacijo dela, vrsto opreme in družno obiskali tamkajšnje gore. Želja po nadaljevanju stikov je bila obojestranska. Postaja GRS v Tolminu je postajala tudi glede specialnih znanj posameznikov vse bolj celovita: 4 inštruktorji, 2 zdravnika, 2 minerja snežnih plazov, 1 vodnik lavinskega psa in 4 letalci-reševalci. Edina pomanjkljivost je bila ta, da sta oba zdravnika stanovala precej daleč od Tolmina in sta bila v času reševalnih akcij le redko na razpolago. Vedno pa sta sodelovala pri usposabljanju reševalcev.³⁸ Leto **1991** je bilo za Postajo GRS v Tolminu v določenem smislu prelomno. Reševalci so s svojim znanjem in usposobljenostjo začeli vse pogosteje posredovati tudi pri drugih nesrečah, predvsem tistih, ki so povezane z različnimi športi v vodi in v zraku. Ob pomanjkanju ustrezne reševalne službe, posebej usposobljene za tovrstne nesreče, so morali reagirati hitro in brez veliko razmišljanja. Odprlo se je popolnoma novo področje dela, ki ga je simbolično začelo svetovno kajakaško prvenstvo na Soči pri Trnovem. Kljub vsemu pa so si morali za tovrstno delo v naslednjih letih pridobiti še določena nova znanja. Torej spet neskončna zgodba o številnih urah usposabljanja za nove vrste nalog.³⁹ Gorska reševalna služba je uspešno pletla organizacijsko mrežo na vsa področja, ki jih je pokrivala. Pomembna pridobitev za kvalitetno vzgojno in reševalno delo idrijske skupine je bil v letu **1992** nov inštruktor, Peter Poljanec. Iskanje novih poti pa ni minilo brez težav. Kadar se organizacija širi, je delo številčno povečanega moštva vse težje finančno podpirati. Tolminski postaji je primanjkovalo sredstev za šolanje in opremljanje idrijske skupine, zato je pričakovala ustrezno podporo od idrijskega Občinskega štaba za civilno zaščito in reševanje. Kobariška operativna skupina še vedno ni našla primernege prostora za hranjenje vse bolj obsežne reševalne opreme. Kljub vsemu so v tem letu namenili znaten del sredstev za nabavo osebne zaščitne opreme, saj je poleg drugega pri preprečevanju nesreč znotraj lastnih vrst pomembna tudi osebna opremljenost. Zaradi neprestane izpostavljenosti so žal tudi te sestavni del življenja reševalcev.⁴⁰ Čeprav pri reševalcih jamranje ni v navadi, je načelnik postaje, Janko Koren, v svojem poročilu za leto **1993** predstavil tudi nekatere težave, ki so se pojavljale pri delu: *»Trije letalci v postaji so premalo, da bi ob akcijah pravočasno zbrali ustrezno moštvo za helikoptersko reševanje. Predlagamo Komisiji za GRS, da bi izšolali vsaj še enega letalca reševalca.«* /.../ *»Obširno območje naše postaje zahteva več reševalcev, kot pa je normativ (24). Vsaka reševalna skupina mora imeti vsaj toliko reševalcev, da lahko prične z akcijo. Nemogoče je aktivirati moštvo v primerno kratkem času, če pa so reševalci oddaljeni tudi več kot 70 km.«*⁴¹ Naslednje leto (**1994**) je Postaja GRS v Tolminu z nakupom novega terenskega vozila nadomestila 23 let star land rower, ki so ga pred dobrimi desetimi leti kupili od Uprave za notranje zadeve

³⁷ Poročilo 1989 (Janko Koren) - ZOZ, 3. 3. 1990. APDT.

³⁸ Poročilo 1990 (Janko Koren) - ZOZ, 23. 2. 1991. APDT.

³⁹ Poročilo 1991 (Janko Koren) - ZOZ, 13. 3. 1992. APDT.

⁴⁰ Poročilo 1992 (Janko Koren) - ZOZ, 12. 3. 1993. APDT.

⁴¹ Poročilo 1994 (Janko Koren) - ZOZ, 11. 3. 1994. APDT.

v Novi Gorici.⁴² Nekateri so že dobršen del svojega življenja zvesti reševalni organizaciji. V letu **1995** so 35 let dela v GRS dopolnili: Boris Knapič, Vojko Sukljan in Mitja Šavlj. Vodstvo Postaje jih je predlagalo za naziv *Zaslužni član GRS*. Upravni odbor Postaje je pripravil tudi predlog, da se za življenjsko delo v GRS podeli visoki priznanji civilne zaščite dr. Jožetu Andlovicu in Hermanu Borovniku.

Sestava moštva Postaje GRS Tolmin je bila leta **1996** naslednja: od 45 registriranih članov GRS je bilo 7 zaslužnih z nad 35 let dela v GRS, 6 pripravnikov, 1 izredni član, 31 operativnih članov. Po specialnosti je imela Postaja: 5 inštruktorjev, 4 letalce- reševalce, 2 zdravnika reševalca, 2 vodnika lavinskih psov in 2 minerja snežnih plazov. V tem letu so imeli 14 reševalnih in iskalnih akcij, v katerih je sodelovalo 93 reševalcev, ki so opravili 743 ur reševalnega dela. V dolino so prinesli 6 mrtvih in 3 poškodovane planince.

Na področju vzgoje so redno delali s pripravniki, organizirali so redno letno vajo in dva prikaza reševanja (pozimi »Cerkno 96«, v letnem času pa reševanje iz kanjonov »Soča 96«). Na 13 vajah so opravili 1650 ur vzgojnega dela. Kot udeleženci vaj in tečajev podkomisij GRS so reševalci (30) opravili 510 ur. 1202 ur so namenili preventivnemu delu, kot so npr. razna predavanja, spremstvo na izletih, dežurstvo na prireditvah, vodenje tečajev, obhodi terena itd. Udeleževali so se tudi različnih tekmovanj: Jezersko, Pohorje, Golte, Kanin, Stol in Črna prst. Pri tem so se izkazali predvsem reševalci podbrške skupine. Postaji so odpovedali najem garaže za terensko vozilo. To je reševalce prisililo v razmišljanje o novih prostorih Postaje z garažo.⁴³

Količina opravljenega dela je bila spet neizmerna. Številke povedo veliko, a ne pričarajo vzdušja. V letu **1997** je moštvo posredovalo pri 19 nesrečah. Pomagali so 16 poškodovanim osebam in prinesli v dolino dve smrtni žrtvi. 34 reševalcev je opravilo 801 reševalno uro. Za vzgojo in izobraževanje so namenili 1520 ur, za preventivno pa 4000 ur.

V letu **1998** so se gorski reševalci spomnili dogodkov pred 50. leti, ko je bila v Tolminu ustanovljena Postaja GRS. Dolgoletni načelnik, Janko Koren, je v jubilejnim letu poročal Občnemu zboru PD Tolmin: *»V času svoje polstoletne dejavnosti so gorski reševalci posredovali v 189 akcijah. Pomoč so nudili 285 planincem in občanom, od tega je bilo 86 poškodovanih in obolelih ter žal tudi 64 smrtnih žrtev. Postaja GRS ves čas deluje v okviru matičnega PD Tolmin. Danes je postaja med večjimi v Sloveniji, saj rešujejo njeni člani na območju PD Kobarid, PD Podbrdo, PD Cerkno in PD Idrija, oziroma na ozemlju štirih občin./.../ Postaja ima dovolj strokovno usposobljenega kadra, s katerim pokriva vse zahteve, ki jih mora posamezna postaja opraviti...«/./ »Petdeset let je dolga ali pa kratka doba. Čas je opravičil obstoj in potrebo po gorski reševalni službi. Vsi gorski reševalci so taki, kot so bili prvi trije prostovoljci. Iz ljubezni do bližnjega in do gora pomagajo tistim, ki so pomoči najbolj potrebni. Naša želja je, da bi nas planinci čim manj potrebovali.«⁴⁴ Med organizacijskimi nalogami so posvetili precej časa tudi praznovanju jubileja, a ob številnih tekočih nalogah ni bilo veliko časa za slavje. Uredili so pristajališče za helikopter na planini Razor, največ prostovoljnih delovnih ur pa so žrtvovali za gradnjo novih prostorov. Ob vsem tem velja povedati, da sta jim polovico sredstev zagotovila Uprava za zaščito in reševanje Republike Slovenije in Komisija za GRS, drugo polovico pa so si pridobili z lastnim delom ob pomoči sponzorjev, podpornih članov in s prispevki članov. Imeli so 25 akcij, v katerih je*

⁴² Poročilo 1995 (Janko Koren) - ZOZ, 24. 2. 1995. APDT.

⁴³ Poročilo 1996 (Janko Koren) - ZOZ, 28. 2. 1997. APDT.

⁴⁴ Poročilo 1997 (Janko Koren) - ZOZ, 20. 02. 1998. APDT.

sodelovalo 34 reševalcev, opravili so 1009 ur. Pomagali so 20 ponesrečencem (od tega so bili 4 mrtvi). Štirikrat je pomagal helikopter, v 8 akcijah je nudil strokovno pomoč zdravnik. Preventivnemu delu so namenili 5723 ur.⁴⁵

Statistika tolminske Postaje GRS leta **1999** je spet zgovorna: 22 akcij s sodelovanjem 29 reševalcev, ki so opravili 747 ur. Pomoč so nudili 19 ponesrečencem, od tega je bilo 10 poškodovanih, 6 mrtvih, 3 brez poškodb. Imeli so 3 iskalne akcije. Pri 10 akcijah je pomagal zdravnik, pri 6 pa je sodeloval helikopter. Člani in pripravniki so na letnih in zimskih vajah, obnavljalnih izpitih, tečajih prve pomoči in na različnih reševalnih vajah, ki jih organizirajo podkomisije GRS (letalska, za vzgojo, za zveze itd.), opravili 1074 ur vzgojnega dela in 4930 ur kondicijskih pohodov. Pri gradnji novih prostorov Postaje so opravili 1700 ur prostovoljnega dela. Poleg klasičnih gorskih nesreč je vse več pomoči pri drugih nesrečah, kjer so lahko reševalci s svojimi izkušnjami koristni ali nepogrešljivi. Po normativih, katerih osnova je statistika gorskih nesreč, bi morala tolminska Postaja šteti 28 reševalcev. V tem letu so imeli registriranih 38 članov, zato so morali kot običajno iskati dodatna sredstva, izven rednih virov, ki jim jih zagotavljajo omenjeni normativi. Zaradi podobnih razlogov niso mogli sprejemati več pripravnikov, ki pa so za pomlajevanje moštva nujno potrebni.⁴⁶

Zimska vaja PGRS 1999 na planini Razor. (Edo Kozorog, ARHIV PGRS 1999.)

Struktura članov Postaje GRS Tolmin se tudi v letu **2000** ni veliko menjala. Registriranih je bilo 44 reševalcev, od tega 38 članov, 6 zaslužnih članov in 2 zaslužna člana. Postaja je imela, glede na usmerjenost na posamezna področja dela naslednje reševalce: 5 inštruktorjev, 4 letalci reševalci, 2 zdravnika, 3 vodnike lavinskih psov, 2 minerja snežnih plazov in 1 reševalca, ki je bil odgovoren za vozila in zveze. V 20 reševalnih in iskalnih akcijah je

⁴⁵ Poročilo 1998 (Janko Koren) - ZOZ, 26. 2. 1999. APDT.

⁴⁶ Poročilo 1999 (Janko Koren) - ZOZ, 20. 2. 2000. APDT.

39 operativnih članov opravilo 597 ur. Pomoč so nudili 16 osebam, od tega 9 poškodovanih in 3 nepoškodovani. V dolino so prinesli 4 mrtve. Šestkrat je v akcijah sodeloval helikopter, devetkrat je bila potrebna strokovna pomoč zdravnika. 27 osebam so reševalci nudili prvo pomoč izven reševalnih akcij. V sklopu dežurstva ob naravni nesreči v Logu pod Mangartom je sodelovalo 21 reševalcev, ki so opravili 630 ur dežurstva. Na vajah, tečajih, izpitih so opravili še preko 2200 ur vzgojno-izobraževalnega dela. Številke, ki odražajo njihovo prostovoljno delo, se dodatno povečajo, če vštujemo še njihovo stalno pripravljenost med viškom planinske poletne sezone, dežurstvo ob prireditvah v gorah, vzdrževanje opreme in zavetišča, obnovo poti in delo članov v organih GRS (6629 ur). Velik je njihov prispevek tudi pri preventivnem delu (predavanja, vodenje tečajev, obhodi terena, propagandna snemanja za TV, prikazne vaje, sodelovanje na vajah civilne zaščite itd.). V kroniki naj bo zapisano tudi to, da je prišlo ob prelomu tisočletja do kadrovske menjave na vrhu. Janko Koren je predal vodenje postaje Žarku Trušnovcu, zato njegovo poročilo Občnemu zboru PD Tolmin ni bilo samo običajen obračun dela Postaje. Bilo je tudi uradno slovo od dolgoletne funkcije, ki pa ni pomenilo prekinitve dela v GRS. Ko se je zahvalil vsem za sodelovanje v tej plemeniti in humani dejavnosti je zaključil: »Vsem planincem želim srečno hojo v gore, alpinistom in jamarjem čimveč uspešnih vzponov in spustov, gorskim reševalcem pa – kot nam je nekoč po uspešni akciji zaželela srečna mati – da bi se z gora vedno vračali z dobrim občutkom in nasmehom na obrazu.«⁴⁷

Po sprejemu pripravnikov na zadnjem Občnem zboru, v letu **2001**, se je število registriranih članov povečalo na 52. Postaja je imela 25 intervencij (1 poizvedovalna, 5 iskalnih in 19 reševalnih akcij). V akcijah so reševali 26 oseb, od lažje poškodovanih do smrtnih primerov, ki jih je bilo kar 8. Največ akcij (8) je bilo na račun nesreč jadrlnih padalcev. Na akcijah je sodelovalo 46 članov, ki so opravili 1036 ur reševalnega dela. Usposabljanju so namenili 1106 ur in izvedli: zimsko vajo na Vršiču, letno po skupinah, iskalno na Jelenku, vajo reševanja pri prometnih nesrečah v kanjonih (Travnik), helikoptersko vajo (planina Kuhinja) in vajo stenskega reševanja (Gladko čelo). Udeležili so se tudi večine tečajev v organizaciji Komisije za GRS Slovenije (260 ur). Vseh aktivnosti pri preventivnem delu se je nabralo za 2963 ur.⁴⁸

Za leto **2002** je značilno, da so se razlike med aktivnim in manj aktivnim delom članstva povečale. Isti ljudje so sodelovali v akcijah, vajah, preventivnem in organizacijskem delu, nabiranju sredstev pri sponzorjih ter organizacijskem delu. Ne glede na to so bile na Postaji dejavne vse generacije reševalcev. Zelo aktivno je bilo tudi vodstvo, skupaj z inštruktorji in pripravniki. V zadnjih letih so na Postaji zabeležili velik porast števila intervencij (v letu 2002 jih je bilo 38 ali 52% več kot predhodno leto). Največ akcij je bilo na račun nesreč jadrlnih padalcev (17). V sedmih akcijah je sodelovala posadka helikopterja. Opravili so skupaj 1589 ur reševalnega dela. Poleg akcij, ki so bile pogostejše kot vsak deseti dan, niso zanemarjali usposabljanja. Opravili so ga kar 873 ur, udeleževali so se tudi večine tečajev v organizaciji Komisije za GRS Slovenije (dodatnih 735 ur). Preventivnemu delu so namenili 2963 ur. Dežurstvo na različnih prireditvah, povezanih z dejavnostmi v gorskem svetu, je postalo stalna praksa. Redno dežurstvo v poletni sezoni (1. junij – 31. september) pa je predstavljalo kar 8784 ur.⁴⁹

⁴⁷ Poročilo 2000 (Janko Koren) - ZOZ, 9. 3. 2001. APDT.

⁴⁸ Poročilo 2001 (Žarko Trušnovec) - ZOZ, 1. 3. 2002. APDT.

⁴⁹ Poročilo 2002 (Žarko Trušnovec) - ZOZ, 5. 4. 2003. APDT.

Postaja GRS Tolmin se vse bolj dejavno vključuje tudi v delo organov GRS Slovenije. V letu **2003** so sodelovali s predstavniki v Podkomisiji za vzgojo in tehniko reševanja (izpitna komisija), Podkomisiji za zveze, Podkomisiji za medicino ter v delovnih skupinah za normative in za ureditev statusa GRS v PZS. Številčni kazalci dela reševalcev v tem letu so morda suhoparni, a ponazorijo dejstvo, da se tolminska Postaja po obremenjenosti zadnja leta uvršča v sam vrh. Vse več je namreč intervencij v nesrečah, ki niso klasične gorske. Od štirideset reševalnih akcij (od teh 7 s smrtnim izidom) jih je bilo največ zaradi nesreč jadralcev. 39 reševalcev je tako opravilo skupno 983 ur reševalnega dela. (Povprečno jih je na akcijah sodelovalo 8, največ, kar 23, pa na iskalni akciji na Matajurju.) Na reševanjih so samo s terenskim vozilom prevozili 1737 km. Brez posredovanja je minil samo mesec februar, največ nesreč pa je bilo v mesecu avgustu (13). Ob vsem tem pa so našli dovolj časa, kar 2259 ur, za različne oblike usposabljanja po programu Postaje ali na republiški ravni. Nesreče so skušali preprečevati tudi z izdatnim preventivnim delom (1288 ur) in dežurstvom na 34 pohodih in prireditvah (726 ur). Med opravljanjem stalnega dežurstva v poletni sezoni so porabili 8784 ur. Vse skupaj predstavlja ogromno prostovoljnega dela, ne da bi šteli še organizacijsko delo, udeležbo na raznih tekmovanjih idr. Strnjen komentar načelnika postaje Žarka Trušnovca jedrnato naniza glavne značilnosti in tegobe dela tolminskih gorskih reševalcev: *»Velika oddaljenost otežuje in draži delo postaje. Številni reševalci so zaradi kraja bivanja in zaposlitve praktično nedosegljivi za reševanje. Vedno več dela opravi vedno manjše število reševalcev (reševalno, organizacijsko delo, preventiva, iskanje sponzorjev ...). Velika večina akcij je brez zdravnika. 10 helikopterskih reševanj pri 18 hudo poškodovanih osebah. Zagnano vodstvo Postaje, inštruktorji, vodnika reševalnih psov in vodje skupin. Starejši reševalci ostajajo aktivni in pomembno prispevajo pri delu postaje. Dobro sodelovanje z Zdravstvenim domom, gasilci v Tolminu, operativno komunikacijskim centrom in regijsko upravo za zaščito in reševanje.«*⁵⁰

Sodobni adrenalinski športi v Posočju imajo tudi svoj davek. Ta se najbolje vidi v poročilih gorske reševalne službe zadnjih let. Tolminski gorski reševalci so imeli leta **2004** že drugo leto zapored največ intervencij med vsemi postajami GRS v Sloveniji (53 ali za tretjino več kot prejšnje leto). Šest primerov se je končalo s smrtnim izidom. 45% akcij je bilo namenjenih reševanju jadralcev in reševanju iz sotesk. Klasične gorske nesreče so predstavljale le še delež 20% akcij. Izmed vseh ponesrečencev je bilo 46% tujcev. Tem podatkom primerne so tudi ure reševalnega dela, ki se jih je nabralo za 1741, skoraj dvakrat več kot leta 2003 ob skoraj enakem številu reševalcev, udeležencev akcij. Čeprav so bili precej obremenjeni z reševanjem, usposabljanjem in preventivnim delom, dežurstvom na 21 različnih pohodih in prireditvah, dežurstvom v poletni sezoni, organizacijskim delom in udeležbo na raznih tekmovanjih, niso pozabili niti na družabnost. Člane, njihove svojece in simpatizerje so povabili na tradicionalni družinski piknik.⁵¹

Reševalnih in iskalnih akcij v letu **2005** je bilo 43 ali za petino manj kot predhodno leto. Kljub temu so imeli tolminski reševalci največ intervencij med postajami v Sloveniji (skoraj 20% vseh reševanj GRS Slovenije). Poročilo načelnika Postaje, Žarka Trušnovca, je več kot zgovorno: *»Največ akcij v preteklem letu je bilo spet na račun nesreč jadralnih padalcev (21), sicer pa sta sezono zaznamovali dve težki in nevarni zimski reševanji v Poldanovcu in Kobli ter štiri dolgotrajne iskalne akcije – v Gorenji Trebuši, v Pologu in na Čavnu (po štiri*

⁵⁰ Poročilo 2003 (Žarko Trušnovec) - ZOZ, 6. 3. 2004. APDT.

⁵¹ Poročilo 2004 (Žarko Trušnovec) - ZOZ, 5. 3. 2005. APDT.

dni) in iskanje češkega padalca (dva dni). V 12 akcijah smo imeli pomoč posadk helikopterja (28%). Na akcijah je sodelovalo 48 članov, ki so opravili 2000 ur reševalnega dela. Petkrat je reševanje potekalo ponoči. Šestkrat smo imeli po dve, enkrat tudi tri intervencije v istem dnevu! Na reševanjih smo samo s terenskim vozilom prevozili 3298 km. Brez intervencij smo bili le v mesecu januarju, največ nesreč je bilo v marcu in juliju – po osem, v avgustu – šest in v juniju – pet.« Trušnovec v zaključnem komentarju poudarja: »V zadnjih petih letih smo najbolj obremenjena postaja (198 intervencij, 230 reševanih oseb, 89 hudo poškodovanih in kar 35 mrtvih!).« Poleg utečenega in vestnega dela na področju usposabljanja, preventive in dežurstva v poletni sezoni so začeli organizirati novo operativno skupino v Ajdovščini. Žal skupina Cerčno – Idrija na svojem lokalnem področju še vedno ni bila sprejeta in jo ob nesrečah niso aktivirali. Delo Postaje GRS v Tolminu se je torej na področju severne Primorske vse bolj razpredalo.⁵²

Leto 2006 je bilo glede problematike in obsega nesreč podobno predhodnemu. Število reševalnih in iskalnih akcij na račun jadralskih nesreč se je nekoliko povečalo in je predstavljalo že 60 % dela Postaje. Največ akcij (20) je bilo na področju Tolmina (padalci – Kobala) in Kobarida (10), sledi Podbrdo, kjer je nastalo novo »padalsko« področje v okolici Lajnarija. Tri nesreče so bile na ajdovskem in dve na idrijsko-cerkljanskem področju. Značilno je bilo tudi veliko število sporočil o nezgodah padalcev, ki so se po preverjanju izkazala za neutemeljena.⁵³

V letu 2007 je bilo moštvo Postaje GRS Tolmin aktivirano v 56 slučajih (11 iskalnih in 45 reševalnih akcij), kar je največ doslej, oziroma za 40% več kot v preteklem letu. Iskali ali reševali so 28 nepoškodovanih oseb, 7 lažje in 16 huje poškodovanih, v 5 primerih pa je šlo za nesreče s smrtnim izidom. V 17 primerih je sodelovala tudi posadka helikopterja. Kar devetkrat so imeli po dve in trikrat po tri intervencije v istem dnevu. Največ akcij je bilo na področju Tolmina (26) in Kobarida (13). Na ajdovskem področju so imeli 9 intervencij, na območju skupine Podbrdo in idrijsko-cerkljanskem področju pa so bile po 4 nesreče. Niti en mesec ni minil brez intervencije, največ nesreč pa je bilo v avgustu (12), maju (8), septembru (7) ter aprilu in juliju (6). Med reševalnimi je bilo prvič več tujcev kot domačih. Postaja je usposabljanje izvedla po planu, posamezniki so se udeležili tudi večine tečajev, ki jih organizirajo posamezne komisije GRS. Štirje pripravniki so opravili zimski del izpita iz reševalne tehnike in tako postali gorski reševalci. Ogromno število ur so namenili tudi preventivnemu, organizacijskemu delu in udeležbi na raznih tekmovanjih. Na Postaji so uredili še dodatni prostor, da bi imeli dovolj prostora za obe terenski vozili in prikolico za opremo. Nova pridobitev v Tolminu, ki bo olajšala reševanje, je tudi pristajališče za helikopterje z betonsko ploščadjo in asfaltiranim dovozom, ki ga je uredila Občina Tolmin. Pomembno za uspešno delo je, da ima Postaja zelo zagnane inštruktorje in vodje skupin. Pohvalno je tudi, da starejši člani ostajajo aktivni in pomembno prispevajo k delu Postaje.

Od daljnega leta 1948 do danes se je veliko spremenilo, tako po obsegu in načinu dela kot po številu in usposobljenosti reševalcev. Postaja GRS Tolmin šteje trenutno 61 članov, od katerih je 35 aktivnih reševalcev.⁵⁴ Področje njihovega delovanja se vse bolj širi v dolino, saj so kot dobro izurjeno moštvo nepogrešljivi pri raznih prometnih nesrečah, nezgodah

⁵² Poročilo 2005 (Žarko Trušnovec) - ZOZ, 16. 3. 2006. APDT.

⁵³ Poročilo 2006 (Žarko Trušnovec) - ZOZ, 10. 3. 2007. APDT.

⁵⁴ Med njimi najdemo enega častnega in 7 zaslužnih članov, 7 inštruktorjev, enega zdravnika – letalca - reševalca, 3 letalce – reševalce (3 pripravniki, od tega 1 zdravnik) in 2 vodnika reševalnega psa.

v zvezi s športno dejavnostjo (letalstvo, kajakaštvo, padalstvo) idr. Resno strokovno delo in neprestana skrb za usposabljanje postavlja GRS ob bok drugim organizacijam, ki za razliko od nje delujejo na profesionalni osnovi. Postaja GRS Tolmin sodeluje z Republiško upravo za zaščito in reševanje, Občinskim štabom za civilno zaščito v Tolminu ter območnimi enotami policije. Reševalci ostajajo člani matičnih planinskih društev (Tolmin, Kobarid, Podbrdo, Cerkno, Idrija, Ajdovščina in Nova Gorica).⁵⁵ Načelnik postaje je vedno tudi član Izvršilnega odbora Planinskega društva Tolmin. Vsako leto poroča Občnemu zboru o dejavnosti gorskih reševalcev. Čeprav Postaja GRS Tolmin deluje navidez pod okriljem Planinskega društva, je po svojih odločitvah in notranjem ustroju popolnoma samostojna.

Zimska vaja PGRS na planini Razor. (Milena Brešan, ARHIV PGRS 2008.)

⁵⁵ Poročilo 2006 (Žarko Trušnovec) – ZOZ, 15. 3. 2008. APDT.

Janko Koren Mojih 60 let

Kako sem pred 60. leti začel spoznavati gore, takrat znane planince, alpiniste in gorske reševalce

Pred drugo svetovno vojno je bilo planinstvo le področje posameznikov. Ko sem bil še fantič, so bile moje najvišje gore Mešelkove senožeti pod Humom. Moje delo je bilo, da sem v brenti (leseni ali pločevinasti nahrbtni posodi), iz oddaljenega studenca na Kalu prinašal vodo koscem in grabljicam. Občudoval sem fante in dekleta, ki so odhajali v visoke gore. Po povratku sem poslušal hvalospeve o njihovih "junaških" podvigih. Še danes vem, da je na vrhu Krna prostora le za manjšo kuhinjo. V spominu so mi ostale pripovedi o nesreči dveh kobariških planincev-šudentov na Montažu.

Sledila so leta vojne. Naš "adrenalin", dolgo neznan pojem, se je sproščal v drugačnih, težkih in resnih dogodkih ..

Po vojni, v jeseni leta 1945, sem odšel na šolanje v nižjo gimnazijo Tolmin, v cono B, prek meje, ki je bila takrat na reki Soči.

Dve leti šolanja sta hitro minili. O planinstvu ni bilo govora. Tekmovali smo za značko ZREN in se pripravljali na telovadne izlete v Trst in Ljubljano. Svojevrstno doživetje je bil dvodnevni prvomajski telovadni nastop s povorko v Trstu (vaditelj, Mirko Filli).

Pisalo se je leto 1947. Odločiti sem se moral, kam naprej. Za novomeško gimnazijo nisem bil navdušen (tehtni razlogi). Moja želja, srednja gozdarska šola, ni bila uresničljiva, saj je bila edina tovrstna šola v Sarajevu. Odločil sem se za Maribor, za Srednjo kmetijsko šolo, takratni Kmetijski tehnikum. Tam se mi je odprl nov svet. Res je, da je bil Maribor, za takratne razmere, zelo daleč. V domače kraje smo se vračali le ob zimskih in letnih počitnicah. Šolanje je bilo prijetno in nezahtevno, zato sem se lahko vključil v druge izvenšolske dejavnosti: planinstvo, alpinizem, padalstvo, jadralno letalstvo, itd.

Za planinstvo nas je navdušil ing. Friderik Degen, ekonomist, pedagog in znan mariborski planinec. Vpisal sem se v PD Maribor, davnega **leta 1948**. Takrat so me gore osvojile. Nepozabni so bili pohodi in izleti po Pohorju. Obnavljali smo požgano Ribniško kočo. Na izlete smo se vozili v starem avtobusu, last planinskega društva, ki je imel namesto sedežev lesene zaboje. Kljub vsemu so bili nedeljski izleti v Logarsko dolino ali na Koroško prijetni ni veseli.

Leta 1949 sem se vpisal v Alpinistični odsek PD Maribor. Sprejel nas je načelnik AO Lojze Krajger s soprogo Kristo. Nas, sošolce in pripravnike, Vikija, Dušana, Iva, mene in druge nadobudneže je prevzela v svoje okrilje simpatična alpinistka, študentka ... (žal se ne spomnim njenega imena). Na Gosposvetski ulici, v kletnih prostorih, je bilo skladišče opreme in prostor za sestanke. Vadbena plezališča so bila v grapah Lobnice in Šumnika ter pod Uršljo goro. Naša oprema je bila skromna: v pumparice predelane dolge hlače, vetrovka, sešita iz šotorskega krila, s kvedrovci podkovani planinski čevlji, konopljene plezalne in pomožne vrvi itd.

Naša prva večja tura je bila marca, v zimskih razmerah, na Triglav. Povod: start Titove štafete z vrha Triglava. Dolgo vrsto alpinistov so iz Vrat preko Praga vodili jeseniški alpinisti in gorski reševalci: Uroš Župančič, Andrej More – Gandi (med pohodom mu je nespretna alpinistka zapičila v glavo cepinov okel), Dolfe Kremžar, Stane Koblar, Joža Čop in drugi. Ko smo prisopihali na Kredarico, kljub zagnanosti pripravnikom ni bil dovoljen

vzpon na vrh "Očaka". Počakati smo morali v koči, dokler niso izkušeni alpinisti ugotovili možnosti varnega pristopa na vrh. Naslednje jutro so prižgali zeleno luč. Vzpon smo začeli brez derez, le vsak drugi pripravnik je imel cepin, plezalna vrv je bila na nahrbtniku. Pod Malim Triglavom smo naleteli na ledeno ploščo. Preko nje smo se priplazili po trebuhu. Pod častjo nam je bilo, da bi se varovali z vrvjo. Pri povratku smo nevarno mesto premagali z isto tehniko - s trenjem obleke (včasih moraš imeti srečo).

Po povratku na Kredarico je nas, Mariborčane, vodil na turo okrog Triglava znan gorski reševalec in alpinist Uroš Župančič. Na sestopu z Luknje proti Vratom smo vadili posebno tehniko, drsenje po riti. Rezultat: moja zadnja plat je ostala gola.

Prvomajске praznike smo izrabili za plezanje v Brani. Na vzhodnem grebenu sem ponovno zašel na poledenelo ploščo. Rezultat, zdrs in pot proti Logarski dolini. Soplezalca Dušanu je uspelo zaustaviti mojo nenačrtovano pot v dolino (včasih moraš imeti srečo).

Novo leto 1950 je plezalna družina praznovala na Vršiču. Naša baza je bila v Tičarjevem domu. Preplezali smo grape Mojstrovke in Nad Šitom glavo. V Uroševi grapi mi je odletela rokavica, posledica so bili ozebli prsti leve roke. Na zaključku praznovanja me je čakalo prijetno pešačenje z Vršiča do Bovca. Vseeno je bila vožnja z avtobusom do domačega praga manj utrudljiva. Domači sprejem je bil kar buren. V tistih časih ni bilo ne telefonov ne "telefončkov", da bi lahko sporočil domačim, kje se potepam. Očeta sem komaj prepričal, da imam sposojeno plezalno opremo.

Goram so bili namenjeni tudi prvomajski prazniki, tokrat na Kamniškem sedlu. Nekaj navez je v Planjavi plezalo "kaminske" smeri. Prijatelja, Dušan in Viki, sta se odločila za smer v vzhodni steni Brane. Pod izstopom, v mokrem previsu, je Vikiju zdrsnilo. Žal, to pot Dušanu ni uspelo zadržati padca. Pretrgala se je nova "manila" vrv. Za tragično nesrečo smo izvedeli šele pri povratku v Maribor. Izgubili smo sošolca, razrednega predsednika, soplezalca in prijatelja. V Ljubljani, na viškem pokopališču, smo ga prijatelji in sošolci pospremili na njegovi zadnji poti.

Sledila je matura in povratek v domači kraj. Na Maribor so mi ostali lepi mladostni spomini.

V jeseni 1950. leta sem se kot pripravnik zaposlil na Okrajnem ljudskem odboru v Tolminu. Od takrat so bila okoliška pogorja in Krn moj drugi dom. V Tolminu sem spoznal alpinista in gorska reševalca Franca Ceklina in Petra Berginca.

Meseca avgusta smo v navezi Ceklin, Berginc in Koren preplezali zahodno steno Krna. Smer ni bila zahtevna, le sredi stene nas je ujela tipična krnska nevihta (kjer ima hudič mlade). Vse železje smo pospravili v skalno razpoko, sami smo se stisnili pod previse in uživali v divjanju narave. Neurje se je počasi oddaljevalo. Strele so preneha udarjati in za njimi je ostal smrad po žveplu. Police so bile na debelo prekrite s sodro.

V jeseni 1951 me je "cesar" vpoklical v Zagreb na enoletno brezplačno letovanje. Ostrigli so me na balin, preoblekli v sivozeleno obleko in ponovno sem postal učenec, tokrat šole za rezervne topniške častnike. Za leto dni sem se poslovil od gora. To obdobje, četudi je bilo v njem veliko negativnega, je name delovalo pozitivno, saj sem pridobil mnogo koristnih izkušenj za življenje.

Povratek v Kobarid, v jeseni 1952, je zame pomenilo nadaljevanje gorniškega življenja, zraven pa že skrb za eksistenco in družino. Spoznal sem novo soplezalko. Nad petdeset let sva v skupni navezi.

Oktober 1952 sem prejel obvestilo od načelnika GRS Bovec, Borisa Ostana, da sem vabljen na sestanek, ki ga sklicuje Centrala GRS Jesenice. Na sestanek so bili vabljeni vsi

načelniki in vodje posoških postaj GRS. Tema sestanka: izkušnje in pomanjkljivosti pri reševalnih akcijah med snežno katastrofo, februarja 1952. leta. Sestanek je vodil Uroš Župančič, načelnik Centrale GRS Jesenice. Prisotni so bili gorski reševalci: Boris Ostan iz Bovca, Mirko Vencelj iz Loga pod Mangartom, Anton Kravanja iz Trente, Peter Berginc iz Tolmina in Janko Koren iz Kobarida. Sklep: obnoviti delo postaj GRS Trenta in Loga pod Mangartom, reorganizirati delo postaje GRS Tolmin in ustanoviti novo postajo GRS v Kobaridu. Naloge so prevzeli: Boris Ostan za GRS Bovec, Mirko Vencelj za GRS Log pod Mangartom, Anton Kravanja za GRS Trenta, Peter Berginc za GRS Tolmin in Janko Koren za GRS Kobarid. Imenovani naj bi bili načelniki postaj.

Kot prvi delovni pripomoček mi je Uroš Župančič izročil pločevinasto škatlico za prvo pomoč. Ves navdušen nad novo nalogo sem skočil na kolo in odbrzel po klancu navzdol novim dogodivščinam naproti.

V Kobaridu sem zbral šest navdušenih planincev in že novembra 1952 smo organizirali ustanovni Občni zbor Postaje GRS Kobarid. Istega leta smo v Kobaridu ustanovili tudi Planinsko društvo, ki je že 3. maja 1953 na Vrsnem odprlo svojo planinsko kočo.

Novi člani GRS smo bili: Janko Koren - načelnik, miličnik Tone Slapničar, doktor Vladimir Čadež, Anton Leban, Vinko Eržen, Anton Koren iz Drežnice, Anton Sivec iz Smasti in učitelj Jože Munih iz Drežnice. Postaja je bila brez reševalne opreme.

Aprila 1953 sva se s Ceklinom povzpela na Mangartsko sedlo, kjer sva si ogledala novo smer za slovensko plezalno pot na vrh Mangarta. Junija smo skupaj s Francem in Petrom ter Janezom Vidmarjem preplezali načrtovano smer, tako da so se lahko pričela dela pri gradnji nove poti. Leta 1953 sem se odločil nadaljevati šolanje v Ljubljani, zato sem prepustil vodstvo Postaje novemu načelniku Antonu Slapničarju.

Med študijem na VPŠ v Ljubljani smo imeli v študijskem programu tudi taborjenje in vodenje učencev v gore. Mentor tečaja je bil znani planinec in urednik Planinskega vestnika, profesor Tine Orel. Spominjam se ture po Savinjsko – Kamniških gorah, ko nas je zajela nevihta na poti med Planjavo in Ostrico. Strela, ki je udarila v bližino, nas je le oplazila, da smo dobili pošteno klofuto okrog glave. Vodnik Tine je pravilno reagiral in odvrigel cepin, zadnji v koloni, Štefan, ga je skrivaj pobral in prinesel do kočice. Brez komentarja.

Leta 1956 sem se zaposlil na Osnovni šoli v Kanalu. Pričela so se moja najlepša službena leta, saj sem lahko delal z učenci in kasneje z dijaki. Poleg rednega dela je bilo moje področje organizacija taborjenja, različnih tečajev, zlasti pa pohodi v gore.

Leta 1958 sem se zaposlil na takratnem Učiteljsišču v Tolminu. Od takrat dalje teče tudi moja "tolminska planinska delovna doba". Vključil sem se v delo PD, kjer še danes vedrim. Zanimiva je plejada predsednikov in odbornikov Planinskega društva Tolmin, s katerimi sem sodeloval: Janko Fili, Miha Lipušček, Zdenka Kavčič, Tatjana Šorli, Narcis Michelizza, Rudi Rauch, Žarko Rovšček in Milena Brešan.

V Tolminu je od leta 1953, po odhodu Petra Berginca na šolanje, zamrlo delo v gorski reševalni službi. Na pobudo predsednika Planinskega društva Tolmin, Janka Filija, in prof. Hinka Uršiča je bil 16. maja 1959 sklican sestanek vseh takratnih gorskih reševalcev in alpinistov iz Tolmina, Kobarida in Podbrda z nalogo, obuditi delo Gorske reševalne službe na Tolminskem in ustanoviti posoški Alpinistični odsek. Rezultat sestanka je bil združitev GRS Kobarid in Tolmin. Načelništvo nad Postajo je ponovno prevzel Peter Berginc. Od takrat dalje je Postaja GRS Tolmin v nenehnem vzponu. Enkratne so bile skupne vaje vseh posoških postaj GRS v Trenti, na Mangartu, Kaninu, na Razor planini itd. Skupni so bili tudi občni zbori z gamsovo večerjo v Trenti, Logu pod Mangartom itd. Spoznal sem se s

Trentarji in Ložani: Kopiščarjem, Pleščem, Motom, Frlanom, Andrejem, Roženom, Rožarom, Ponerjem, Bradaškijem itd. ter z Bovčani: Ostanom, Korenom, Čuferjem, Markom, Črtotom, Simčičem, Črnutom, pa z Mlekuži, Špikom, Froncem, Rihom, dr. Klavoro, Mrakičem itd. V takratni Postaji GRS Tolmin smo delovali: Berginc kot načelnik, dr. Andlovic, Šorli, Šavli, Winkler, Sukljan, Cuder, Rutar Roman, Rutar Alojz, Istenič, Borovnik, Komac, Knapič, Mesec in Koren.

Pomoč pri vajah so nam nudili izkušeni inštruktorji jeseniške Postaje GRS: Stane Kofler, Dolfe Kremžar, Makovec, Burnik in drugi.

Vajo z izpiti za pridobitev naziva člana GRS smo imeli na Razor planini 9. in 10. septembra 1967. Kmalu za tem je Borovnik opravil izpit za inštruktorja GRS, zato je lahko Postaja, skupaj z dr. Andlovicem, sama organizirala vaje za svoje člane in pripravnike.

30. oktober 1972 je bil črni dan za našo Postajo. Pri padcu helikopterja na kaninskih Podih se je smrtno ponesrečil naš načelnik Peter Berginc. Za novega načelnika smo izvolili Franca Isteniča. Kljub izgubi dolgoletnega načelnika Petra je delo na Postaji potekalo brez večjih zastojev. V vrste reševalcev so se vključili novi alpinisti in planinci, nova znana imena in novi prijatelji: Marjan Gerželj, Toni Medved, Mladen Berginc. Za njimi so leta 1974 pristopili v naše vrste drežniški "alpinistični samorastniki": Alojz Fon-Huljo, Jože Rakušček-Cerkovnik in Albin Kapitan. Že 25.11.1974 so se novi pripravniki izkazali v odmevni reševalni akciji, v zahodni steni Krna. Reševali smo tri goriške planince, ki so v zimskih razmerah želeli priti na vrh Krna po Drežniški zavarovani poti. Sredi stene jih je presenutilo snežno neurje. Ocenjena je bila možnost, da jih je odnesel snežni plaz. V reševalno akcijo je bilo vključenih več postaj GRS. Tretji dan, ko se je neurje umirilo, tik pred začetkom akcije, sem iz Drežnice, na pobeljeni zahodni steni Krna, na območju Leva, zagledal tri črne pike, ki so kmalu izginile. Postavili smo možnost, da so pogrešani planinci, ki so se morda zavlekli v sneženo luknjo - bivak. Zaradi nevarnosti plazov je bila sprejeta odločitev, da se prične z reševanjem iz južnega pobočja Krna. Do pogrešanih planincev sta se prebila naš izkušeni alpinist, "pripravnik in invalid" Huljo, ter bovški reševalec Riha (Alojz Fon Alojz in Rihard Mlekuž). Kljub veliki nevarnosti plazov sta uspešno zaključila reševalno akcijo. Pri Lazarju v Drežnici je sledil žur. Tudi v kasnejših letih smo imeli zahtevne akcije. Težko se je opredeliti, katera je bila najtežja, katera mi je ostala v spominu. Vsaka je imela svojo specifičnost.

Potresno leto 1976. Dela je bilo prek glave na mnogih področjih. Sreča, da je bilo v gorah mirno in niso bile potrebne intervencije gorskih reševalcev. V tem letu so bili sprejeti v vrste gorskih reševalcev planinci in alpinisti iz Baške grape. Kot odlični planinci in alpinisti, turni smučarji in tekači so popestrili naše vrste. Z njimi se je dvignila kvaliteta reševalnega dela. Izpiti za inštruktorja in kasneje še za letalca-reševalca je opravil Ivan Čufer in bil v veliko pomoč inštruktorju Hermanu pri vzgoji reševalcev ter pri vodenju reševalnih akcij. V tem letu je iz osebnih razlogov odstopil načelnik postaje Franc Istenič. Na pobudo gorskih reševalcev sem začasno prevzel vodenje Postaje GRS Tolmin in že naslednje leto, na Občnem zboru, bil izvoljen za načelnika.

In tedaj se je začela nova pesem. Niti zavedel se nisem, kaj me čaka. Prej sem izvrševal naložene naloge, za vse ostalo so poskrbeli drugi. Počasi sem se zavedel odgovornosti, ki jo imam do reševalcev in ponesrečencev, za materialno in finančno skrb itd. Sreča, da sem imel okrog sebe dovolj odgovornih in prizadevnih ljudi.

V novi nalogi sem pri Komisiji za GRS Slovenije spoznal prizadevne, zagnane in ponosne gornike, načelnike postaj GRS Slovenije, načelnike komisij GRS: dr. Miha Potočnika,

Albina Vengusta, Danila Škerbinka, Dušana Polajnarja... Načelnike podkomisij: dr. Andreja Robiča, dr. Iztoka Tomazina, Marjana Salsbergerja, Toneta Kralja, Pavla Šegula, Janeza Brojana, Igorja Potočnika, Francija Telcerja, Staneta Kersnika, Borisa Bertonclja in druge.

Leta so tekla. V vrste gorkih reševalcev smo sprejemali nove člane. Izšolali smo nove inštruktorje, letalce- reševalce in zdravnike, ki so prevzemali odgovorne naloge pri vzgoji in reševanju. Za razbremenitev dela na Postaji smo ustanovili reševalne skupine v Kobaridu, Podbrdu in Idriji. Novi inštruktorji: Davorin Žagar, Vlado Lukman, Peter Poljanec st. in zdravnik, dr. Bogomir Humar so bili garanti za kvaliteto dela in varnost. Prav njihova zasluga je, da ni bilo med mojim vodenjem v reševalnem moštvu večjih nesreč in poškodb.

Leta tečejo. Praznovali smo 35. obletnico Postaje GRS Tolmin, pa 45. in 50. Odprli smo nove postajne prostore. Zasluga gre požrtvovalnemu Vladu Skubinu. Danes se novo vodstvo pripravlja na proslavljanje 60. obletnice. Od nekdanjih reševalnih akcij v petdesetih in šestdesetih letih preteklega stoletja je stalno naraščala zahteva po pomoči gorske reševalne službe. Postopoma se je povečevalo tudi število reševalcev. Nabavljena je bila sodobna reševalna oprema in novo terensko vozilo.

Med dolgoletnim delom v GRS so me ljudje večkrat spraševali za motiv, ki vodi gorske reševalce pri njihovem nevarnem delu. Odgovor je enostaven: ljubezen do gora, ljudem pomagati v nesreči in prostovoljnost dela. Nihče ne zahteva, da greš na nevarno reševanje. Vsak se mora odločiti sam. Nihče nas ni silil v vrste GRS. Ko pa opraviš izpite in postaneš član GRS, si dolžan sodelovati pri reševalnih akcijah in na vajah. Kdor se ne čuti več sposobnega za aktivno delo pri reševanju, lahko izstopi ali pa prevzame druge zadolžitve na Postaji.

*Šorli Vlado, Janko Koren in Herman Borovnik na srečanju veteranov.
(Miljko Lesjak, ARHIV PGRS 2007.)*

Lepa doživetja in nove znance sem spoznal v ekipi minerjev snežnih plazov. Še večji užitki so bili, ko so mi vsilili mladega psa labradorca z nalogo, da ga vzgojim za lavinskega psa (v tistem obdobju na Tolminskem ni bilo reševalnih psov). Resno sem se lotil nove naloge. S psom Landom sva postala prijatelja. Nešteto lepih ur in dni sva preživela na vajah z vodniki reševalnih psov GRS Slovenije in z vodniki reševalnih psov Kinološke zveze Slovenije. Prijetno je bilo štirinajstletno obdobje, prebito s štirinožnim prijateljem.

Ko me sprašujejo po mojih občutkih pri delu v GRS, pravzaprav ne znam odgovoriti. Lepo je delati z mladimi navdušenci. Lepo je biti z njimi na vajah ali po uspešni akciji, ko so sproščeni, polni humorja. Ali ko se pogovarjajo o svojih alpinističnih doživetjih, polnih zbadljivk na račun prijateljev. Razumem jih, saj so mladi, individualisti, razen pri reševalnih akcijah, ko morajo delati kot homogeno moštvo. Pri pregledu seznama akcij se je težko odločiti, kdaj mi je bilo najtežje. Za kak datum ali dogodek je bolje, da ga ne bi bilo, da ga odmislim. Za reševalce je vsaka akcija težka. Zlasti jim je težko, ko prinesejo v dolino mrtve ponesrečence. Še težje nam je takrat, ko na kraj nesreče pridemo prepozno, ali ko nam premine ponesrečenec med samim reševanjem. Ko se reševalci vrnejo na Postajo, vem, kdaj jim je hudo. Ni pogovorov, ne vzamejo ponujene pijače, na kratko oddajo poročilo in se poberejo domov. Vem, da se jim bo film odvrtel šele čez dan ali dva.

Ko preletim statistični seznam tristotih akcij, pri katerih sem moral odgovorno sodelovati, ali še dodatnih dvestotih akcijah, za katere odgovarja novi načelnik, se težko odločim, katera je tista, ki mi je ostala trajno v spominu. Rdeči rob, težka klasična akcija, ko nas je čas lovil in nas tudi prehitel. Morda je bila ponovitev scenarija reševanja v zahodni steni Krna, ko je Davorin, kot vodja s svojim reševalnim moštvom, kljub majskim praznikom, v nemogočih zimskih razmerah, reševal iz stene dva neprevidna planinca. Ali morda, ko je prišel klic na pomoč z vrha Krna, da v koči umira planinka. Takrat še ni bilo helikopterja, da bi nam olajšal delo. Dve ekipi reševalcev pod Ivanovim vodstvom sta hoteli prehiteti čas in sta ga tudi. Planinka je bila rešena. Ali polnoč, na silvestrovo, ko mi dežurni policaj Ludvik z mirnim glasom sporoči, da se je v Pologu zgodila nesreča in da naj pripravim reševalno ekipo. Najprej me je prešinila misel, kje so v tem času reševalci?! Ko sem začel vrteti telefon, mi je bila sreča mila. Hitro se mi je javilo pet reševalcev. Vsakega sem posebej vprašal, ali je sposoben reševati (v mislih sem imel posledice silvestrovanja). Kamen se mi je odvalil, ko je bil odgovor pozitiven. Mnogo lažje je bilo sestaviti naslednje moštvo.

Ne vem, kaj se mi je takrat vrtelo v glavi, ko sem pozno popoldne z vrha Krna prejel sporočilo, da je na plezalni poti, v zahodni steni Krna, obtičala družina s petimi otroki, med njimi tudi dojenček. Za dodatek so mi sporočili, da je pričelo deževati in da temperatura pada. Vedel sem, da bomo prepozni kljub vsej požrtvovalnosti reševalcev. Ko sem dobil iz kočice sporočilo, da naj prekinemo z akcijo, češ da je oče sam rešil težko situacijo (tokrat hudič v tej steni ni imel mladih). Ali, ko se je Davorin vrnil na Postajo s helikopterske reševalne akcije v Gradiški Turi in me poprosil za kozarček močnega, sem vedel, da je bilo hudo. Šele filmski posnetek reševanja mi je pokazal, da je šlo za las (včasih moraš imeti srečo).

Kaj naj rečem o nesreči na Okrešlju. Telefonski klic. Davorin mi je sporočil, da se je na vaji letalcev-reševalcev zgodila nesreča. Naši letalci-reševalci Žare, Ivan, Vlado so O.K. Na vprašanje, kaj pa drugi, mi ni odgovoril. Sledil je drugi klic, ko me je bovški gorski reševalec prosil, da bi šel v Bovec in sporočil načelniku Iztoku, da brata Borisa ni več. Podrobnosti nisem izvedel, ker so bile zveze prekinjene. Med vožnjo proti Bovcu sem imel pred očmi

sliko prijatelja Borisa, gorskega reševalca, inštruktorja, letalca-reševalca, gorskega vodnika, očeta, brata, sina in moža. Spominjal sem se potovanja v Pinzolo - Trento na mednarodni seminar gorskih reševalnih služb Evrope na temo, Gore in varnost. Zastopala sva GRS Slovenije in prebijala led za prepoznavnost naše reševalne službe tudi na romanskem jezikovnem področju. Izkušnje s seminarja in nove tehnične novosti pri reševalni opremi (jamarska reševalna oprema) sva želela prenesti tudi v našo gorsko reševalno službo. Žal, takratno konzervativno usmerjeno vodstvo GRS ni sprejelo novosti. Šele kasneje so v miselnost GRS Slovenije vnesli novitete, pokazane na seminarju v Pinzoli!

Nič nisem omenjal družine reševalcev. Vem, da, ko le-ti odhajajo v akcijo, domače nekoliko stisne pri srcu. Posebna zahvala za pogum in razumevanje gre družinskim članom, še posebej pa materam in soprogam.

Leta 2001 sem "posle" predal novemu načelniku in prijatelju Žarku Trušnovcu. Zavestno je sprejel težko nalogo. Obljubil sem mu, da mu bom po svojih močeh pomagal. Predal sem mu dobro in požrtvovalno ekipo. Istočasno me je rešil težkega bremena odgovornosti pri vodenju Postaje GRS. Želim mu, da bi nekoč tudi sam napisal, kako je začel pred šestdesetimi leti. Postaja GRS Tolmin je pod njegovim vodstvom, v vseh pogledih, močno napredovala, žal tudi v številu nesreč. Srečno!

V sestavku sem poskusil narediti prerez skozi enega od življenjskih stebrov. Ostala sta še dva, pomembnejša in zahtevnejša, to sta družinski in existenčni (služba, delo..).

Miljko Lesjak

Članstvo Postaje GRS Tolmin od ustanovitve do danes

Dosedanji načelniki PGRS Tolmin

Janez Vidmar 1948-1950	Milan Fili 1950-1952	Peter Berginc 1952-1954	Franc Ceklin 1954-1959	Peter Berginc 1959-1961
Roman Rutar 1961-1965	Peter Berginc 1965-1972	Franc Istenič 1972-1976	Janko Koren 1976-2001	Žarko Trušnovec 2001 -->

Načelniki nekdanje PGRS Kobarid

Janko Koren 1952-1954	Anton Slapničar 1954-1959			
--------------------------	------------------------------	--	--	--

Nekdanji člani

BERGINC Mladen V GRS od 1975	BERGINC Peter V GRS od 1948	BOŽIČ Evgen V GRS od 1949	CEKLIN Franc V GRS od 1948	CUDER Ciril-Tiljo V GRS od 1958
Dr. ČADEŽ V GRS od 1952	ERŽEN Vinko V GRS od 1952	FILI Ivan V GRS od 1949	FILLI Milan V GRS od 1950	FILLI Mirko V GRS od 1948
FON Alojz-Huljo V GRS od 1974	GRŽELJ Marjan V GRS od 1960	ISTENIČ Franc V GRS od 1952	KOREN Anton V GRS od 1952	KOMAC Jože V GRS od 1958
LEBAN Anton V GRS od 1952	LEBAN Franc V GRS od 1950	LEBAN Matevž V GRS od 1950	LEBAN Rajko V GRS od 1952	LIPUŠČEK Jože V GRS od 1949
MAVER Ljubo V GRS od 1952	MEDVED Anton-Toni V GRS od 1960	MESEC Aleksander V GRS od 1964	MUNIHI Jože V GRS od 1949	MUNIHI Alojz V GRS od 1948
RUTAR Roman V GRS od 1952	RUTAR Alojz V GRS od 1952	SIVEC Anton V GRS od 1952	SLAPNIČAR Anton V GRS od 1952	SUKLJAN Vojko V GRS od 1958
SVETIČIČ Silvo V GRS od 1958	TORKAR Aleš V GRS od 1991	VALENTINČIČ Jože V GRS od 1950	VIDMAR Janez V GRS od 1948	VIDUČ Marjan V GRS od 1948
WINKLER Štefan V GRS od 1958				

Člani v letu 2008

ANDLOVIC Jože
Šempeter pri Gorici
V GRS od 1958
ČASTNI ČLAN

BENEDEJČIČ Marko
Zatolmin
V GRS od 1979
ČLAN

BIZJAK Matej
Godovič
V GRS od 2001
AKTIVNI ČLAN

BOKAN Marko
Tolmin
V GRS od 1994
AKTIVNI ČLAN

BOROVNIK Herman
Podbrdo
V GRS od 1959
ZASLUŽNI ČLAN

BRIC Jernej
Drežnica
V GRS od 2001
AKTIVNI ČLAN

ČOPI Simon
Most na Soči
V GRS od 1996
AKTIVNI ČLAN

ČUFER Aleksander
Podbrdo
V GRS od 1986
AKTIVNI ČLAN

ČUFER Ivan
Tolmin
V GRS od 1976
AKTIVNI ČLAN

ČUFER Peter
Podbrdo
V GRS od 1976
AKTIVNI ČLAN

DAKSKOBLER Marko
Podbrdo
V GRS od 1978
ČLAN

FON Jordan
Kobarid
V GRS od 2001
AKTIVNI ČLAN

FON Metko
Volče
V GRS od 1986
AKTIVNI ČLAN

GOLJA Viktor
Podmelec
V GRS od 1984
AKTIVNI ČLAN

HUMAR Bogomir
Trebnje
V GRS od 1978
AKTIVNI ČLAN

KAPITAN Albin
Drežnica
V GRS od 1974
ČLAN

KAPITAN David
Drežnica
V GRS od 2001
AKTIVNI ČLAN

KAPITAN Jure
Drežnica
V GRS od 2001
AKTIVNI ČLAN

KEMPERLE Cveto
Bača
V GRS od 1976
AKTIVNI ČLAN

KENDA Andrej
Poljubinj
V GRS od 1978
ČLAN

KNAPIČ Boris
Kobarid
V GRS od 1960
ZASLUŽNI ČLAN

KOCIČ Zoran
Idrsko
V GRS od 1979
ČLAN

KOREN Damjan
Trebneče
V GRS od 1997
AKTIVNI ČLAN

KOREN Franc
Kobarid
V GRS od 1985
ČLAN

KOREN Iztok
Tolmin
V GRS od 1978
AKTIVNI ČLAN

KOREN Janko
Tolmin
V GRS od 1952
ČASTNI ČLAN

KOREN Peter
Kobarid
V GRS od 1983
ČLAN

KOMPARA Dušan
Lokavec
V GRS od 2006
AKTIVNI ČLAN

KOVAČ Robert
Lokavec
V GRS od 2006
AKTIVNI ČLAN

KOZOROG Edo
Modrej
V GRS od 1989
AKTIVNI ČLAN

KURINČIČ Simon
Jelični vrh
V GRS od 2001
ČLAN

KUSTERLE Albin
Kobarid
V GRS od 1987
ČLAN

LAPANJA Primož
Slap ob Idrijci
V GRS od 2004
AKTIVNI ČLAN

LESJAK Miljko
Most na Soči
V GRS od 1979
AKTIVNI ČLAN

LUKMAN Vlado
Kobarid
V GRS od 1983
ČLAN

MAVRI Silvester
Bukovo
V GRS od 2001
AKTIVNI ČLAN

MEŽNAR Marko
Novo mesto
V GRS od 1996
ČLAN

MEŽNAR Peter
Kamnik
V GRS od 1996
ČLAN

PODGORNIK Darko
Most na Soči
VGRS od 1993
AKTIVNI ČLAN

POLENČIČ Aljoša
Nova Gorica
V GRS od 1999
ČLAN

POLJANEC Peter st.
Idrijska Bela
V GRS od 1985
AKTIVNI ČLAN

POLJANEC Peter ml.
Tolmin
V GRS od 2001
AKTIVNI ČLAN

RAKUŠČEK Jože
Drežnica
V GRS od 1974
ČLAN

RAKUŠČEK Matjaz
Žiri
V GRS od 1997
AKTIVNI ČLAN

RAKUŠČEK Rado
Drežniške Ravne
V GRS od 1983
ČLAN

REJC Ivan
Kneža
V GRS od 1979
ČLAN

RUTAR Ivo
Smast
V GRS od 1981
ČLAN

SEMIČ David
Plače
V GRS od 2006
AKTIVNI ČLAN

SKRT Alojz
Vrsno
V GRS od 1995
AKTIVNI ČLAN

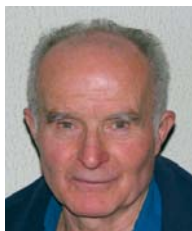
SKUBIN Vlado
Tolmin
V GRS od 1979
ČLAN

ŠERBEC Jože
Kobarid
V GRS od 1991
AKTIVNI ČLAN

ŠAVLI Mitja
Tolmin
V GRS od 1961
ZASLUŽNI ČLAN

ŠORLI Vlado
Tolmin
V GRS od 1954
ZASLUŽNI ČLAN

ŠTENDLER Martin
Podbrdo
V GRS od 2006
AKTIVNI ČLAN

TAŠIČ Saš Jurij
Tolmin
V GRS od 2006
AKTIVNI ČLAN

TORKAR Ljubo
Hudajužna
V GRS od 1997
AKTIVNI ČLAN

TRATNIK Aljaž
Idrija
V GRS od 2001
AKTIVNI ČLAN

TRATNIK Emil
Vojsko
V GRS od 1988
ČLAN

TRUŠNOVEC Žarko
Tolmin
V GRS od 1981
AKTIVNI ČLAN

ŽAGAR Davorin
Tolmin
V GRS od 1980
AKTIVNI ČLAN

SOVDAT Boštjan
Kred
V GRS od 2006
PRIPRAVNIK

Edo Kozorog

Analiza nesreč Postaje GRS Tolmin

Meje PGRS Tolmin so danes organizacijsko vezane predvsem na meje Centra za obveščanje, ki preko poziva 112 pokriva območje Goriške statistične regije brez Občine Bovec, ki jo pokriva PGRS Bovec. Postaja pokriva torej kar 10 severno primorskih občin. S sosednjimi postajami GRS so bile leta 1998⁵⁶ dogovorjene posamezne izjeme, ki odstopajo od upravnih (občinskih) meja, in sicer:

- območje Krnskega jezera za Krnom (k.o. Vrsno) spada sicer v Občino Kobarid, vendar to območje že po dogovoru med načelnikoma Petrom Bergincem (PGRS Tolmin) in Borisom Ostanom (PGRS Bovec) okoli leta 1965 zaradi boljše dostopnosti in hitrejše intervencije pokriva PGRS Bovec;
- nad Cerknim poteka meja po grebenu, ki ga tvorijo kopasti vrhovi Trševje, Bevkov vrh, Sivka, Kovk, in Vrsnik;
- po dogovoru o sodelovanju med PGRS Tolmin in GRS društvom Ljubljana leta 2007⁵⁷ (prejšnji dogovor na nivoju Slovenije je bil za sredogorje in Slovensko primorje pre malo natančen) je meja med postajama Hotedršica-Javornik-Podkraj-Podnanos-Vrapče-Štorje-Dane-Sežana. Že prej je bilo med postajama namreč dogovorjeno, da območje Nanosa in del Občine Sežana pokriva PGRS Ljubljana. Razlog je predvsem, da ima ta v Postojni zelo močno skupino, ki zelo dobro obvladuje omenjeno območje.

Zaradi izjemno velikega območja, ki ga pokriva PGRS Tolmin, ima organizirane skupine Kobarid, Tolmin, Podbrdo, Idrija in Ajdovščina, ki so vse bolj samostojne v smislu operativnega reševanja, zlasti ob manjših intervencijah.

Vendar pa so znotraj območja zelo velike razlike v številu intervencij. Kar 85 % vseh intervencij je bilo na območju Občin Kobarid in Tolmin. Največja koncentracija gorskih nesreč je v okolici Krna, Vogla in Črne prsti. Intervencije zaradi kajakaških nesreč so zgoščene predvsem na Soči pri Trnovem. Največ padalskih nesreč je na območju Kobale (vzrok je ponesrečen vzlet) in po celotni tolminski kotlini (zaradi ponesrečenega pristanka). V zadnjem desetletju sta opazni še dve koncentraciji intervencij zaradi padalcev, in sicer na območju Stola in južnih obronkih Trnovskega gozda. Od drugih nesreč izstopa koncentracija pri Selskih tasah zaradi prometnih nesreč.

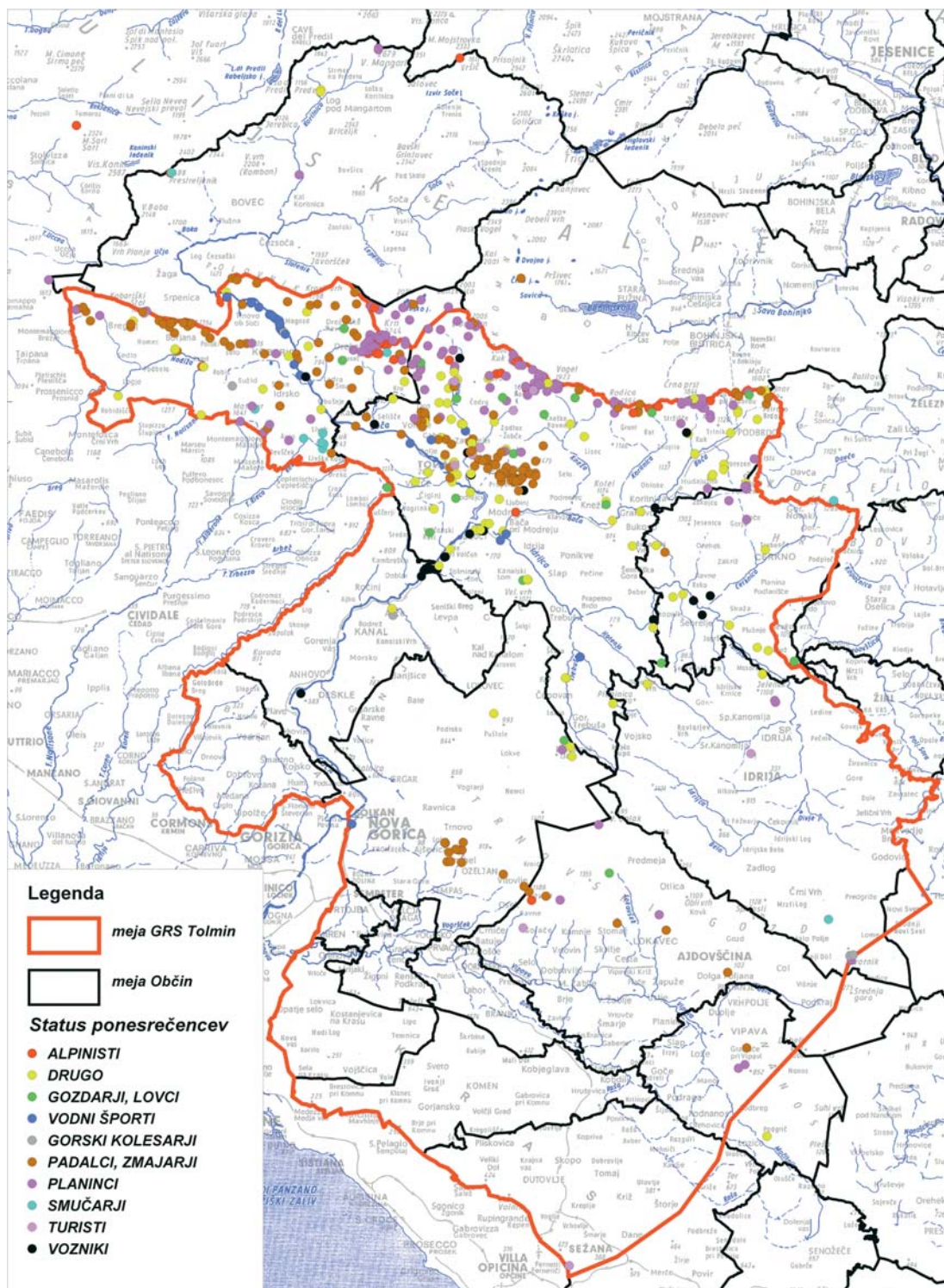
Statistični podatki iz poročil o nesrečah kažejo, da je bilo od ustanovitve PGRS Tolmin do konca leta 2007 551 intervencij, v katerih je bilo aktiviranih 4.119 reševalcev, ki so tako ali drugače pomagali 705 osebam, potrebnim pomoči.

Kar 75,3 % intervencij je bilo z uporabo klasičnih sredstev - fizično iskanje na terenu, v primeru poškodbe pa nošenje ali spust ponesrečenca z marinerjem poleti, oziroma akijem pozimi, v zadnjem času pa z UT nosili. V 14,7 % primerov je bil aktiviran tudi helikopter kot pomoč pri iskanju ali pri transportu ponesrečenca v bolnišnico. Vendar se je v zadnjih desetih letih to razmerje bistveno spremenilo, saj je helikopter posredoval že v 25 % intervencij.

⁵⁶ Dogovor med postajami gorske reševalne službe, GRS Slovenije, 24.11.1998, Ljubljana, Arhiv PGRS 1998.

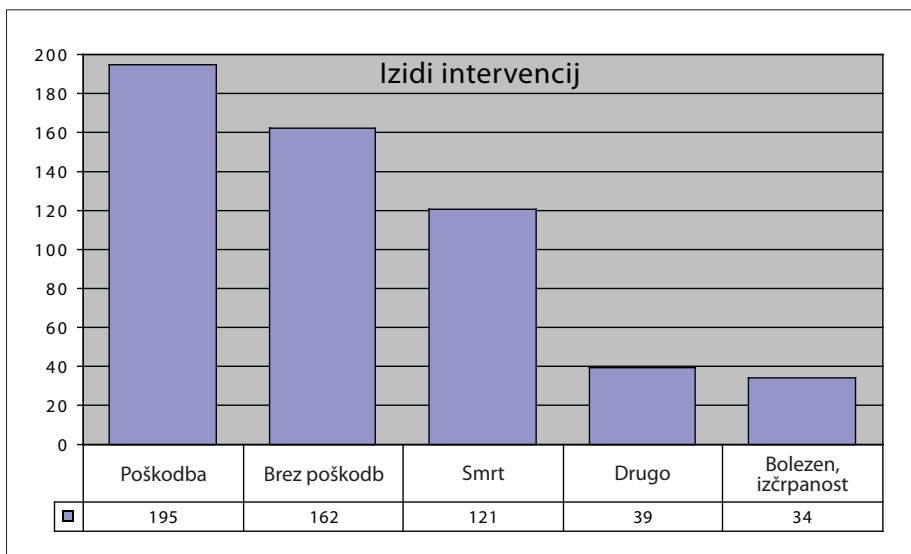
⁵⁷ Zapisnik sestanka med predstavniki Postaje GRS Tolmin in GRS društva Ljubljana z dne 24.10.2007 ob 17.30 glede dogovora o sodelovanju na reševalnih akcijah na stičnem območju obeh reševalnih postaj. Na sestanku so bili prisotni predstavniki Postaje GRS Tolmin: Žarko TRUŠNOVEC - načelnik, Miljko LESJAK - tajnik, Dušan KOMPARA - vodja, skupine Ajdovščina in David SEMIČ in predstavniki GRS društva Ljubljana: Jošt RAZINGER - predsednik, Zlatko GRŽELJ - vodja skupine Postojna, Brane ŽORŽ, Jurij NABERGOJ in Frenk KOGOVŠEK, Arhiv PGRS 2007.

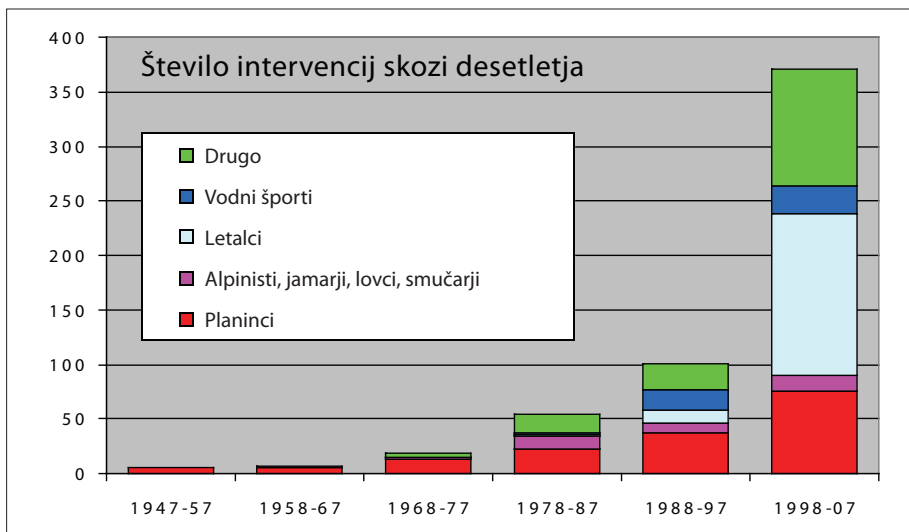

Meja PGRS Tolmin z vrisanimi nesrečami. (Karto izdelal Florijan Leban, ZGS OE Tolmin.)

Kar 22,2 % intervencij se je na žalost končalo s smrtnim izidom. Ker smo z nekaterih intervencij prinesli v dolino celo več ponesrečencev, je najbolj tragični seštevek kar 134 ponesrečencev. 35,4 % intervencij se je končalo s poškodbami, 6,2 % z boleznijo in izčrpanostjo, 29,4 intervencij se je končale brez poškodb, ker je oseba le zašla ali pa je bil alarm nepotreben, ostale intervencije pa so bile z neznanim ali neuspešnim izidom (pogrešanega nismo našli na iskalni akciji, včasih je bil najden kasneje, v nekaterih primerih pa je še danes pogrešan).

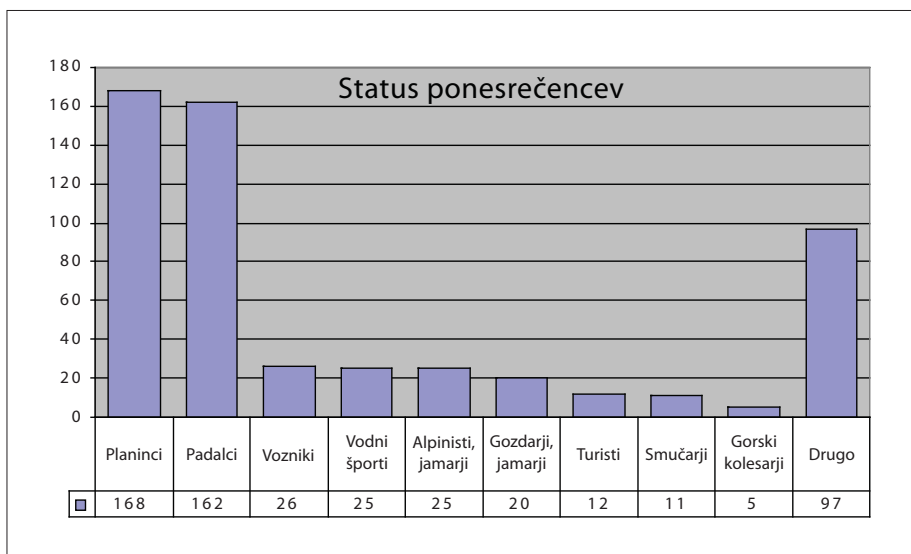

Opazen je zlasti zelo velik eksponentni porast števila nesreč skozi desetletja. Samo v zadnjem desetletju je bilo skoraj dvakrat več nesreč (362) kot v prvih 50-tih letih (191). V zadnjih desetih letih so bile v povprečju 3 intervencije na mesec, v prvih 50 letih pa le 0,3 intervencije na mesec. V prikazu statusa ponesrečencev skozi desetletja je opazen velik

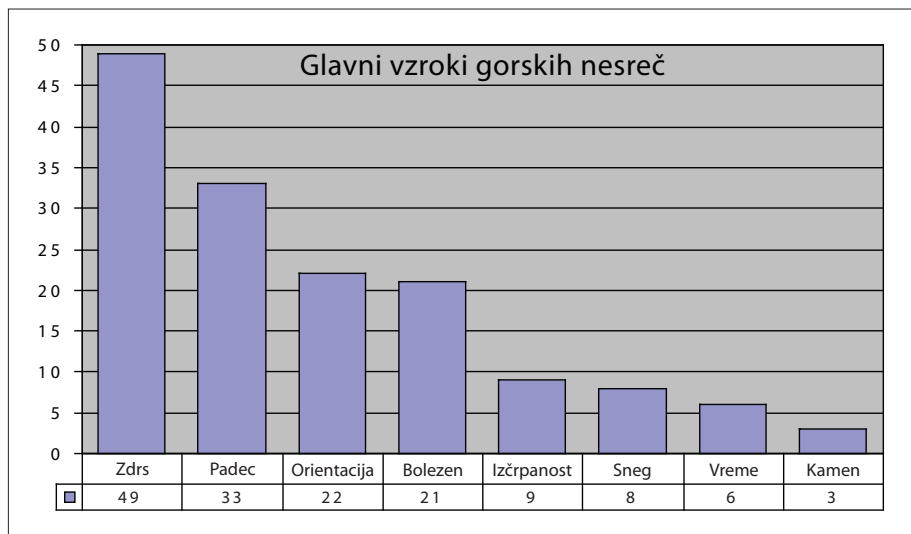

porast intervencij zlasti zaradi padalcev in drugih nesreč (delovne nesreče, turisti, vozniki, starejši domačini v odmaknjenih krajih, ipd.), ki jih nekoč ni bilo ali pa so bile v zelo omejenem obsegu. Zanimivo pa je, da število planinskih nesreč narašča precej linearno (verjetno je ta porast v sorazmerju s povečanjem obiska v naših gorah), medtem ko so nesreče alpinistov, jamarjev in smučarjev v zadnjih desetletjih dokaj konstantne.

Po pogostosti intervencij v celotnem obdobju so na prvem mestu planinci in (30,5 %) in padalci (29,4 %, kamor smo prišeli še 5 zmajarjev), v zadnjih desetih letih pa je letal-

skih nesreč kar 40 %. Sledijo vodni športi, med katerimi je najpogostejši kajak (16), rafting (4), soteskanje (2), ribiči (2) in en plavalec (skupaj 4,5 %). Nato sledijo prometne nesreče (4,7 %), alpinisti in jamarji (4,5 %), gozdarji in lovci (3,6 %), turisti (2,2 %), smučarji (2,0 %), drugi športi, zlasti gorski kolesarji (skupaj 1,0 %), vseh drugih intervencij pa je bilo 17,6 %

(reševanje domačinov, iskanje samomorilcev, reševanje imetja občanov, pomoč pri naravnih nesrečah, ipd.).

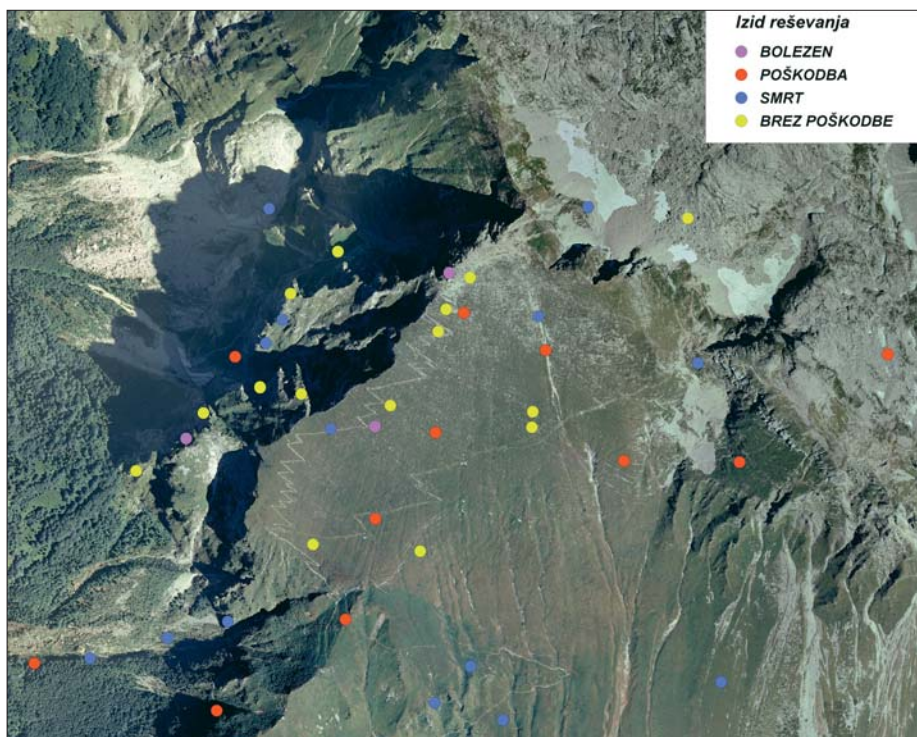
Pogostost nesreč je v tesni odvisnosti od množičnosti in rizičnosti posamezne dejavnosti.

Kar 29 % tistih, ki so potrebovali pomoč, je bilo iz drugih držav, največ iz Češke, 37, iz Nemčije 30, Italije 26, Poljske 18, Madžarske 12, Avstrije 11, Anglije 8 in ostalih držav 20.

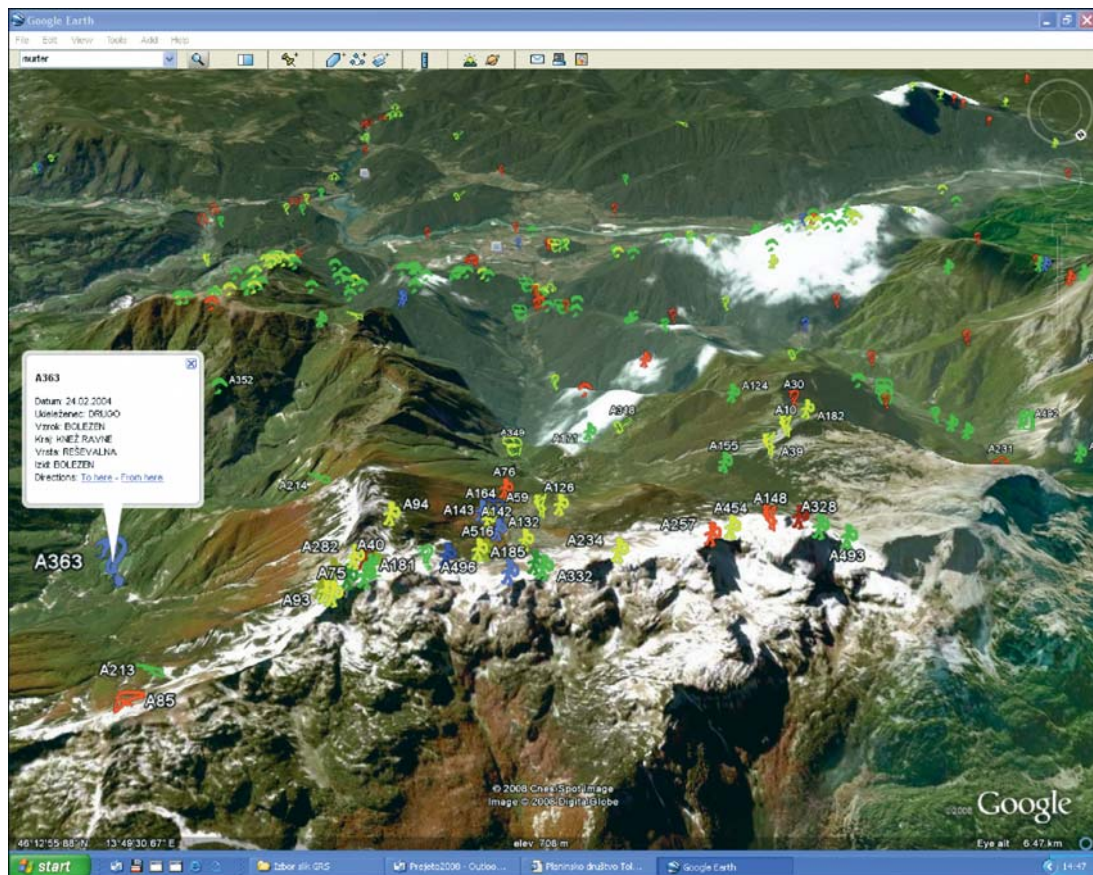
Najpogostejši vzroki za tradicionalne gorske nesreče v gorah (planinci in alpinisti) so bili zdrs, padec, slaba orientacija, bolezen in izčrpanost. Zelo zanimiv je podatek, da je takih tradicionalnih gorskih nesreč v celotnem obdobju le 32,8 % vseh nesreč, v zadnjem desetletju pa še manj. Zato ni čudno, da se je GRS Slovenije preoblikovala iz Komisije za gorsko reševalno službo pri Planinski zvezi Slovenije v samostojno službo (GRZS), ki je v večji meri financirana iz državnega proračuna.

V prihodnje bo verjetno tak trend še bolj poudarjen, del službe se bo verjetno še bolj profesionaliziral preko dežurne helikopterske ekipe, ki bo interventno pokrivala celotno Slovenijo. Vendar pa so bile doslej intervencije brez povezave s klasičnim reševanjem redke, še zlasti pri iskalnih akcijah, na težje dostopnih mestih in ob zmanjšani vidljivosti. Ker razmer vnaprej navadno ne poznamo, bosta tudi v prihodnje potekala sočasno oba načina reševanja.

Glede na zgornje statistične podatke bi se v tem trenutku GRS Tolmin že lahko preimenovala v PRS – Padalsko reševalno službo....

Intervencije na območju Krna. (Karto izdelal Florijan Leban, ZGS OE Tolmin.)

Na strani http://www.pdtolmin.si/index.php?option=com_content&task=view&id=290&Itemid=46 (avtor Simon Čopi) si je mogoče ogledati lokacije nesreč z osnovnimi podatki. (Na sliki je pogled z Vogla proti Tolminu.)

Iztok Koren

Alpski izvidniški vod v vojni za Slovenijo

25. alpski izvidniški vod v času pred vojno za Slovenijo

Zavarovanje poveljstva TO na Ljubinju, pohod na Sela. (ARHIV PGRS 1990.)

V okviru Teritorialne obrambe (v nadaljevanju TO) sta na severnem Primorskem delovala dva Alpsko-izvidniška voda (v nadaljevanju ALIV), in sicer 25. ALIV s sedežem v Tolminu, ki je operativno pokrival območje Tolminske in Kobariške, ter 26. ALIV s sedežem v Bovcu, ki je pokrival območje Bovške. Voda sta bila ustanovljena v drugi polovici osemdesetih let prejšnjega stoletja. Alpski izvidniški vod je bil samostojna enota, podrejen je bil direktno štabu TO v Tolminu. Alpski vod je bil pred letom 1991 zelo dejaven. Najmanj enkrat letno je bil na raznih usposabljanjih. Usposabljanja so bila zelo specifična, saj je deloval večinoma v visokogorskem okolju. Naloge je opravljal tako v letnem kakor tudi v zimskem času. Vod je, na primer, preplezal zahodno steno Krna in greben do Vršičev, v zimskih razmerah je bivakiral na Matajurju. Na usposabljanjih je sistematično obdelal vsa področja svojega delovanja. Gorniška in vojaška plat usposabljanja sta si bili enakovredni, vsekakor pa je v gorah vedno deloval s popolno oborožitvijo in vojaško opremo. Vod je bil zelo dobro opremljen, verjetno najboljše v takratni TO. Imel je najnovjšo letno in zimsko planinsko vojaško opremo, daleč najboljšo obutev italijanskega proizvajalca, vsi pripadniki so bili opremljeni s turnimi smučmi z vso ostalo pripadajočo zimsko opremo. Vod je bil oborožen izključno z avtomatskim in ostrostrelnim orožjem. 25. Alpski izvidniški vod je bil zaradi svoje specifične vloge sestavljen skoraj v celoti iz pripadnikov gorske reševalne službe, alpinistov, gornikov in lovcev. Razlika v starosti voda je bila precejšnja, saj je znašala kar 21 let. V času vojne za Slovenijo je bil najmlajši pripadnik voda star že 27 let, najstarejši

pa kar 48 let. Zaradi posrečene sestave voda razlika v starosti ni nikjer prišla do izraza, niti v medsebojnih odnosih niti v fizični pripravljenosti. V vojno za Slovenijo je vod vstopil kot dober in zelo homogen kolektiv, predvsem pa je bil na številnih vajah v času pred vojno kar dobro usposobljen. Uvod v vojno je doživel z uporabo ostrega streliva že decembra 1990, ko je bil za nekaj dni vpoklican na Ljubinj za zavarovanje poveljstva TO ob predaji naborniških dokumentov. To je bil vrhunec usposabljanja voda, saj se je v teh dneh na Ljubinju pokazalo, da je vod tako fizično kot psihično pripravljen za najtežje preizkušnje. Na tem mestu velja omeniti, da je v času pred vojno dajal vodu poseben pečat poveljnik tretjega oddelka, desetar Alojz Fon – Huljo. Vloga vojaka in poveljnika mu je bila pisana na kožo, predvsem pa je vedno in povsod skrbel za dobro voljo in visoko moralo enote. 25. marca 1991 nas je zapustil v tragični nesreči. Do sedaj je edini preminuli član enote, vendar je tudi po smrti ostal v mislih v enoti vedno prisoten.

Vojna pot 25. Aliv

Sestava moštva enote se je v letih pred vojno nekoliko spreminjala, v vojno za Slovenijo pa je vstopilo in ves čas v njej sodelovalo dvaindvajset pripadnikov enote:

poveljnik:	Iztok Koren	(11.03.1958)	GRS
namestnik poveljnika:	Jože Šerbec	(03.03.1952)	GRS
poveljnik 1. oddelka:	Ivan Čufer	(24.02.1952)	GRS
poveljnik 2. oddelka:	Marko Benedejčič	(10.01.1957)	GRS
poveljnik 3. oddelka:	Boris Benedejčič	(22.01.1956)	
šofer:	Metod Fon	(18.05.1964)	GRS
zaledje:	Igor Čujec	(19.06.1955)	
Izvidniki:	Albin Kapitan	(23.03.1943)	GRS
	Zoran Kocić	(13.08.1948)	GRS
	Edo Kozorog	(01.07.1962)	GRS
	Vladimir Lukman	(17.06.1959)	GRS
	Karel Miklavič	(26.07.1959)	
	Jožef Rakušček	(30.03.1945)	GRS
	Rado Rakušček	(11.08.1961)	GRS
	Ivan Rejc	(23.11.1955)	GRS
	Ivo Rutar	(27.01.1951)	GRS
	Jožef Skubin	(23.03.1960)	
	Žarko Trušnovc	(27.04.1956)	GRS
	Davorin Žagar	(24.03.1959)	GRS
	Peter Čufer	(02.08.1946)	GRS
	Metko Kravanja	(16.11.1955)	GRS
	Valentin Maver	(11.02.1953)	

Od gorskih reševalcev je bilo v vodu sedemnajst pripadnikov voda. Metko Kravanja je bil s Postaje Bovec, ostali smo bili s Postaje Tolmin, iz vseh treh skupin. Jože Šerbec v času vojne za Slovenijo še ni bil gorski reševalec, a smo se pa prav v dneh vojne odločili, da ga sprejmemo medse.

Vod je bil vpoklican 27. junija 1991 okoli poldne. Do 16. ure je bil zbran na mobilizacijskem mestu na Seliščih. Tu je prevzel orožje in strelivo ter se do noči pripravil. Hudo

nevihto, ko je bil mejni prehod Robič že blokiran, je preživel še pod streho na zbornem mestu. V tem času sta vod obiskala poveljnik TO, Vito Berginc, in predsednik izvršnega sveta Občine Tolmin, Pavel Gregorčič. Iz pogovora je bilo hitro razvidno, da bo Alpski vod imel v bodočih dogodkih pomembno in vidno vlogo.

V prvih nočnih urah 28. junija 1991 je bil vod premeščen v Kobarid, kjer je stopil v stik s Silvom Horvatom. Po kratki, še ne enourni namestitvi v osnovni šoli, se je še ponoči prepe-ljal do barikade za vasjo Robič ter tam zamenjal predhodne enote. Vod je ostal na barikadi do izdaje ukaza za napad na mejni prehod. Ukaz za napad na mejni prehod so prejeli v Kobaridu, 28.6.1991 okoli 13. ure, in sicer poveljnik Diverzantskega odreda, Zdravko Likar, poveljnik Samostojnega protidiverzantskega voda, Miran Finc, in poveljnik Alpskega voda, Iztok Koren. Po vrnitvi na barikado za vasjo Robič je Zdravko Likar takoj odšel na pogajanja na mejni prehod. V tem času je Alpski vod dobil povelje za napad in se takoj pričel nanj tudi pripravljati. Občutke posameznih pripadnikov voda pred napadom, od strahu do junaštva, je leto kasneje lepo prikazal na sliki Metko Fon. Ko je bil vod za napad pripravljen, se je vrnil Likar z novico, da se bo enota na mejnem prehodu predala. Kot prostorsko najbolj izpostavljena enota smo bili tako priča predaji enote JLA na barikadi. Takoj po predaji je bil Alpski vod prepeljan na mejni prehod, kjer je zavzel pravkar zapuščene položaje enote JLA. Ponovno smo dvignili novo slovensko zastavo, ki je bila korektno zložena zraven stare zastave z zvezdo. Dve uri do prihoda carine in policije je vod opravljal tudi carinsko delo, pač tako, kot je mislil, da je prav. Glavni carinik je bil Albin Kapitan. Noč iz 28. na 29. junij 1991 je Alpski vod preživel na mejnem prehodu Robič.

29. junija 1991 dopoldne je Alpski vod dobil ukaz, da se premakne v blokado stražnice na Livških Ravnah. Dodeljena sta mu bili tudi dve vozili pinzgauer, kateri so domačini zaplenili na Avsah na Matajurju. Ker odgovorni nikakor niso mogli dobiti ključev omenjenih vozil, je poveljnik odšel na mejni prehod Robič in sam organiziral prevoz enote. Ob povratku proti Kobaridu bi skoraj prišlo do incidenta, ko je ob koncu vasi Robič nasproti vodu pripeljala kolona vojaških vozil. V ospredju je bil bel osebni avto brez oznak, sledila sta mu dva pinzgauerja in vojaški kamion TAM. Alpski vod je bliskovito poskagal iz vozil in zavzel položaje ob cesti. Izkazalo se je, da so se očitno našli ključi vozil, katere so nato prepeljali v spremstvu policije v civilnem avtomobilu. Vod se je preselil v oba pinzgauerja, ki ju je nato kot prevozno sredstvo uporabljal vse do konca vojne. Da se podobne zamenjave pozneje ne bi ponovile, smo na Livku vozili okrasili z znaki TO in napisom SLOVENIJA.

Že drugi dan je na Livek prišlo povelje, da mora prvi oddelek Alpskega voda nazaj v dolino na drugo nalogo. Tako je v blokadi na Livku ostalo le še 14 pripadnikov Alpskega voda. Prvi oddelek je odšel v vas Ladra, kjer so stražili protiletalske rakete. Jedro voda je tako ostalo na Livku še nekaj bolj ali manj živčnih dni, ko so ga zamenjali z večjo enoto. Alpski vod je odšel na prvi počitek v Drežnico, kjer pa je ostal le en popoldan. Že zvečer je dobil povelje, da se mora naslednji dan premakniti v okolico Loga pod Mangartom, kjer naj bi se sestel s 26. Alpskim izvidniškim vodom iz Bovca.

Na mostu čez Koritnico, pred vasjo Log pod Mangartom, se je 25. ALIV sestel z bovškim Alpskim vodom. Pripeljal se je štabni starešina in predal ukaz za napad na stražnico v Logu. To je bil za tolminski Alpski vod že drugi ukaz za napad, obakrat je bil le ustni. Ker je bil 25. vod okrnjen za en oddelek, sta se oba voda razdelila na polovico in se združila v dve skupini. Ukaz za napad je bil prenesen na enoti in ko sta že odhajali na izhodiščne položaje, se je ponovno pojavil štabni starešina in preklical ukaz za napad. Namesto napada

Alpski vod na blokadi mejnega prehoda Učēja. (ARHIV PGRS 1991.)

sta morala voda samo zasesti položaje v Gorenjem in Dolenjem Logu. Po strugi Koritnice sta nalogo tudi izvedla in neopaženo prišla tik pred izpostavljene stražarske položaje enote JLA. V Dolenjem Logu je stražarju, vojaku JLA, ušel strel, in sicer 150 metrov pred položaji alpskih vodov. Od domačinov so bile pridobljene dodatne informacije o stanju v stražnici, narejene so bile tudi skice položajev. Še pred poldnevom je prišel ukaz, da se iz Loga pod Mangartom voda umakneta nazaj na izhodiščni položaj. Kot sta enoti neopazno prišli v Log, tako sta se tudi umaknili na položaje pri mostu čez Koritnico.

25. Alpski izvidniški vod se je vrnil še isti dan v Bovec in se začasno nastanil v bovški vojašnici. Proti večeru je dobil ukaz, da se mora premestiti na mejni prehod Učēja, oziroma v blokado stražnice na Učěji. Tu je vod od bovške čete prevzel skice stražnice in številne ostale podatke o enoti JLA. Naslednji dan se je jedru Alpskega voda pridružil tudi prvi oddelek, tako da je bil vod do konca vojne zopet v popolni sestavi. Do vključno 10. julija 1991 je vod ostal v blokadi na mejnem prehodu Učēja. S starši, ki so obiskovali slovenske vojake v stražnici, so se dogovarjali, kje in kako bodo prevzemali prebežnike. Tako je vod vsako noč poskrbel za slovenske vojake, ki so zbežali iz stražnice. Zadnje dni so kontrolirali tudi posamezne oficirje JLA, ki so hodili na obisk v stražnico. Takrat je popustila tudi stroga disciplina, nekateri so odšli na lov, drugi na ribolov. Nekateri pa so si privoščili tudi pobalinsčine, kot je bilo jutranje pokanje tetrapakov in stopanje časa, ki ga potrebuje speči poveljnik, da pride na bojni položaj. Za pripadnike voda, še posebej gorske reševalce, je bil nepozaben obisk, žal, že pokojnega Cirila Cudra – Tilja, ki nam je na Učėjo s starim land roverjem pripeljal hrano in pijačo.

25. Alpski izvidniški vod je bil ponovno vpoklican 15. julija 1991. Tega dne se je tudi zadnjič zbral takšen, kakršen je bil ob vstopu v vojno. Še istega dne je bil odpuščen, vendar z osebnim orožjem in strelivom. Alpski vod je bil v pripravljenosti še do decembra 1991, ko je oddal orožje in strelivo. Vpoklican ni bil nikoli več.

O pomenu 25. Aliv v vojni za Slovenijo pričajo tudi odlikovanja, ki so jih prejeli pripadniki enote. Vsi so prejeli kar dva znaka, in sicer Robič (1996) in Stražnice (2007). Poveljnik voda je prejel bronasto medaljo generala Maistra (1992). Enota še vedno ohranja medsebojne stike, tako se je ob petnajsti obletnici zavzetja prehoda Robič, 28. junija 2006, ponovno zbralo vseh njenih 22 pripadnikov, ki so sodelovali v vojni.

Ivan Čufer

Pestrost športnih aktivnosti naših reševalcev

Zagotovo ni osnovni namen gorske reševalne službe, da se njeni člani ukvarjajo z različnimi športnimi tekmovanji, je pa tovrstna aktivnost dobrodošla, saj ohranja reševalce v visoki fizični pripravljenosti, ki je še kako pomembna za njihovo poslanstvo. Pravzaprav jim neko nepisano pravilo nalaga, da skrbijo za osebno telesno vadbo, kajti njihova naporena posredovanja v gorah in širše so soodvisna od telesne in psihične pripravljenosti. Nič čudnega, da so se slovenski gorski reševalci poleg hoje, plezanja in turnega smučanja v gorah, že v poznih šestdesetih letih prejšnjega stoletja, omislili svojo tekmo v vožnji z aki čolnom in nudenju prve pomoči. Na teh tekmovanjih so sodelovali tudi člani naše Postaje: Janko Koren, Štefan Winkler in Toni Medved.

Leta 1976 je bila v Postajo vključena mlajša generacija reševalcev, ki se je poleg gorništvu posvečala tudi drugim športom. Že dve leti kasneje so se Peter Čufer, Cveto Kemperle in Marko Dakskobler udeležili partizanskega marša na 26 km ob žici okupirane Ljubljane. Med množico ekip so v cilj pritekli med prvimi desetimi, kar je opazil tudi uradni napovedovalec tekme na cilju in zaključil, da tekaškim klubom lahko sledijo samo gorski reševalci. Teh ekipnih tekov okrog »žice« so se tolminski gorski reševalci še večkrat udeležili.

Tekmovanje ob žici okupirane Ljubljane. (Bogomir Humar, ARHIV PGRS 1978.)

Leta 1979 so se kot ekipa zbrali Ivan Čufer, Aleksander Čufer in Ivan Rejc ter se udeležili domačega teka iz Kobarida v Tolmin, kjer so suvereno zmagali. Tudi tega teka se je kasneje udeležilo kar nekaj ekip tolminskih reševalcev.

Sredi osemdesetih let sta se dve ekipi udeležili tekmovanja v turno smučarskem reliju s kombinacijo teka na smučeh, in sicer v Kotschach Mauthenu na Avstrijskem. Navzlic močni konkurenci sta ekipi dosegli solidno uvrstitev.

Leta 1991 so se v Sloveniji pričele mednarodne tekme gorskih reševalcev v turno smučarskem reliju s kombinacijo vožnje aki čolna in nudenja prve pomoči. Organizator je bila Postaja GRS Celje. Prve tekme so bile organizirane na Golteh, kasneje pa jih je organizator prestavil v Logarsko dolino. Kar nekaj let zapored so se tolminski gorski reševalci uvrščali med prve tri ekipe. Trojke so večinoma sestavljali reševalci iz Podbrda, in sicer Peter Čufer, Ivan Čufer, Cveto Kemperle, Marko Dakskobler, Aleksander Čufer, Bogomir Humar in Jože Šerbec iz kobariške skupine.

Na italijanski strani Kanina se že dolgo odvijajo tekme dvojic s tekaškimi smučmi s startom v Sela Nevei. Teh težkih preizkušenj sta se najprej začela udeleževati, danes že pokojni Alojz Fon, in Jože Šerbec, kasneje pa tudi Cveto Kemperle in Peter Čufer.

Nekajkrat so se naši reševalci udeležili memorialnega veleslaloma v Vratih, ki ga organizirajo reševalci iz Mojstrane.

Pobudo, da je leta 1995 ponovno zaživel gorski tek na Črno prst, so dali reševalci iz podbrške skupine. Postaja GRS Tolmin je skupaj s Planinskim društvom Podbrdo vsako leto soorganizator. Program teh tekem vsebuje tudi kategorijo gorskih reševalcev. V dvanajstih letih organiziranja se je gorskega teka na Črno prst udeležila velika večina postaj GRS v Sloveniji. Lahko rečemo, da gre za nekakšno neformalno prvenstvo gorskih reševalcev Slovenije. Reševalci iz tolminske Postaje so redni udeleženci tega teka in so dosegli tudi nekaj vidnih uvrstitev.

Pod Stolom, v okolici Valvazorjevega doma, so pred leti radovljiški reševalci organizirali zanimivo tekmo z gorskimi kolesi v kombinaciji s tekom. Zmagala je tista dvojica, ki se je najbolj približala povprečnemu času prve in zadnje dvojice. Tudi na Tolminsko je enkrat odšlo drugo mesto.

Društvo GRZ z Jezerskega pripravi vsakoletni turnosmučarski reli v spomin na dva njihova srčna fanta, športnika in reševalca, preminula v tragični nesreči na Turski gori nad Okrešljem. Gre za zanimivo tekmo, ki je vredna obiska.

Vsakoletni gorski maraton 4 občin, ki ga organizira TD Podbrdo, je mikavna prireditelj tudi za naše reševalce. Pred dvema letoma je mladi tolminski reševalec Peter Poljanec ml. v močni konkurenci osvojil drugo mesto. Vidne uspehe pa dosega tudi Štendler Martin.

Zelo odmevnega in atraktivnega mednarodnega tekmovanja se je udeležil tolminski gorski reševalec Simon Čopi. Z jadralnimi padali so tekmovalci morali preleteti in prehoditi Centralne Alpe s pristankom v Monacu. To je bila izjemna izkušnja in podvig za našega Simona.

Tudi izkušnje Zorana Skubina v ekstremnih spustih na divjih vodah so nam prišli nemalokrat prav pri reševanju ponesrečenih kajakašev, ki so v zadnjem času vse pogostejši.

Večina gorskih reševalcev izhaja iz vrst alpinistov. Mnogo članov se je udeležilo tudi številnih odprav v večino pomembnejših gorstev na vseh kontinentih sveta.

Raznolikost fizičnih aktivnosti je torej resnično pestra in povezana z gorami. Prav gotovo so se naši člani, kot posamezniki, udeleževali še drugih številnih športnih prireditev doma

in v tujini, ki pa jih tu nismo omenjali. Omenjali smo le tiste, ki so na tekmah zahtevali ekipno udeležbo, kot mora biti ekipno delo gorskih reševalcev tudi v praksi, ali pa so drugače povezana z delom reševalne službe.

Let nad Alpami. (<http://public.box.net/vidulisico64547>.)

NOVI ČASI, NOVI IZZIVI

Žarko Trušnovec

**Odzivni čas: 0.00 ... ali »ko ima hudič mlade ...«
... ali Murphy ima prav!**

10.2.2008, (prejšnja akcija: 20.1.2008, naslednja akcija: 23.2.2008).

Vračam se s turne smuke s Krna. Po kar nekaj letih sem končno spet ujel dobre razmere in peš sestopa do avtomobila na planini Kuhinja je bilo manj kot 20 minut.

Med vožnjo skozi vas Krn pokliče 112 in me veže s krajem nesreče. Umirjen glas poroča o padcu gozdnega delavca v grapo, s ceste Vrsno – Krn. Moj sogovornik je policist, ni v službi, slučajno sta se sinom pripeljala mimo mesta nesreče. Centru naročim sklic na pozivnike in pohodim plin; od mesta nesreče sem oddaljen manj kot kilometer.

Policistov sin mi pove, da je že bil pri ponesrečencu in da je najbrž mrtev. Šel bo z mano. Pri spustu v grapo vzamem s seboj samo osebno opremo za prvo pomoč, pa ni kaj pomagati ... Tisto, kar vidiva, je nezdružljivo z življenjem ...

Telefonski signal je slab, kljub temu dobim klic od doma, kdaj pridem na kosilo?! Povem, da sem na akciji ... Kolikokrat se je že to primerilo?

Naslednji kliče Sašo, zdravstveni tehnik in voznik ekipe NMP Tolmin, ki drvi iz Zdravstvenega doma Tolmin. Povem mu, da lahko ugasne sireno ...

Še trije reševalci so na planini Kuhinja, eden je s kolesom nekaj ovinkov stran ... Pri spustu pomagajo zdravniku in policistu in ko reševalci iz Tolmina pripeljejo opremo, pripravimo vse za dvig na cesto.

15.9.2007, (prejšnja akcija: 13.9.2007, naslednja akcija: 19., 23. in 30.9.2007).

Ob 12.10 se peljemo na planino Pretovč. Planinka je zašla na področju planine Sleme – Visoč vrh in poklicala znanca, ti pa GR. Ob 13.30 jo že najdemo; v dolino želi sestopiti sama ...

Med vožnjo nazaj v Tolmin ob 14.00 kliče 112. Padec padalca na Starijskem vrhu. Aktiviram skupino Kobarid, mi pa gremo v bazo. Čez uro pokliče David; padalca so našli, je laže poškodovan, pomoči ne potrebujejo.

Z Miljkom napiševa poročili – drugače bom vse zamešal – potem domov na (spet) zamujeno kosilo, a ne utegnem. Ob 17.35 spet klic s 112. Padalec na planini Ohoje, na srečo sam sporoči, da ni poškodovan. Dva reševalca gresta po njega, padalo bomo pobrali naslednji dan.

19.8.2007, (prejšnja akcija 13.8.2007, naslednja akcija: 24.8.2007).

Klic s 112. Ob 12.07 me dobi na kolesarjenju po dolini Idrijce. Padec padalca na Slatniku nad Podbrdom. Aktiviram skupino Podbrdo in se napotim v bazo. Ob 13.35 Ljubo sporoči, da so padalca našli, ni poškodovan in ne potrebujejo pomoči.

Ob 14.16 kličejo iz koč na Razor planini; alergična reakcija zaradi pika ose ali čebele.

Aktiviram dežurno ekipo na Brniku, zdravnik je Iztok Tomazin. Na Razor planini sta slučajno še dva naša reševalca, Mitja Šavli in Iztok Koren, tako mi ni potrebno nikamor in v bazi po radijski zvezi udobno spremljam, kaj se dogaja. Po zdravniški oskrbi planinca odpeljejo v bolnišnico Jesenice.

Med urejanjem poročil iz Podbrda in Razor planine, ob 16.47, spet kliče 112; angleško govoreči turist iz Čadrga poroča o klicih na pomoč iz Pologa ...

Polog je področje, po velikosti primerljivo z dolino Planica – Tamar. Tam sem bil že na kakšnih petnajstih akcijah; med drugim smo reševali šest mrtvih, zato je treba obvestilo vzeti resno ...

Dva reševalca napotim v bazo, šest se nas odpelje z dvema voziloma v Polog. Pregledamo kanjon Tolminke, od planine Srednjica navzgor in navzdol ...

Na koncu ugotovimo, da je turist najverjetneje slišal mlade koze in glede na to, kako so se drle, mu tega niti ne moremo zameriti ...

6.8.2007, (prejšnja akcija 4. in 5.8.2007, naslednja akcija: 13.8.2007).

Med sestopom s planin pod Krnom zacvili pozivnik: "Padec dveh padalcev – kliči Žagarja ..."

Pokličem Davorina, ki mi na hitro poroča:

"16.03, padec padalca na planini Božca na Stolu, poškodba hrbtenice.

16.07, padec padalca v Tolminskih koritih, poškodba hrbtenice." Nato odkolesarim proti Tolminu.

Na heliportu ugotovim, da vse poteka tako kot mora.

Dva gorska reševalca sta šla z ekipo NMP v korita. Ponesrečenega so pripeljali v Tolmin in ob 17.05 je že v HE NMP na letu za UKC Ljubljana.

Trije reševalci so na poti na Stol s terenskim vozilom GRS.

Helikopterja GRS pa ni in ni...

Ob 16.45 pokličemo Brnik in izvemo, da ne vedo za dve nesreči !!!

Potem stvar steče, prileti vojaški HE (dr. Pšenica), v Tolminu pobere Davorina in ob 18.30 je ponesrečeni na letu za UKC, mi pa spet brez vakuum blazine in HE vreče!

5.8.2007, (prejšnja akcija 1. in 4.8.2007, naslednja akcija: 6., 13., 19.8.2007).

Na Gašperjevem pogrebu ...

14.30, skupina Idrija-Cerkno in Ajdovščina rešuje poškodovanega gorskega kolesarja na Javorniku.

15.03, reševanje poljskega padalca na Mrzlem vrhu.

Fantje so se s 112 domenili, da me naj nekaj dni pusti na miru, zato za oboje izvem šele kasneje ...

1.8.2007, (prejšnja akcija 18. in 27.7.2007, naslednja akcija: 4. in 5.8.2007).

Med iskalno akcijo pokliče 112.

Operater ve, da iščemo našega Gašperja, zato me vpraša, če lahko prevzamem klic s Črne prsti ...

Glas je zmeden, obupan ... »Padla je, zdrsnila, ni se ustavila ...«

Kar nekaj časa porabim, da ugotovim lokacijo. Na tem mestu sta bili v preteklih letih dve nesreči in obakrat se je slabo končalo.

*Pristanki padalcev v gorah se pogosto končajo s hudimi poškodbami.
(Miljko Lesjak, ARHIV PGRS 2007).*

Aktiviram dežurno ekipo na Brniku, v Tolminu se pripravita reševalca-letalca. Pokličem Ivana Čuferja, ki je blizu mesta nesreče, v Stržišče napotim podbrško skupino.

Vse je bilo zaman, dan se konča v solzah in žalosti ... preveč hudega se je zbralo na kupu ...

14.7.2007, (prejšnja akcija 3. in 8.7.2007, naslednja akcija: 18. in 27.7.2007).

Med kolesarjenjem, ob 12.30, sporočilo preko 112 s planine Lašca; zlom noge. Aktiviram dežurno ekipo na Brniku. Ker ne poznajo lokacije, v Tolminu poberejo Miljka. Pri ponesrečenki so že ob 12.55. Odpeljejo jo v Šempeter.

Ob 13.15 spet kliče 112. Poškodba padalca na Stolu; hrbtenica, prsni koš ... Spet kličemo dežurno ekipo (niso se še uspeli vrniti na Brnik, natočiti pa morajo še gorivo, zato se vse malo zavleče). Ponesrečenca spet odpeljejo v bolnišnico Šempeter.

10.6.2007, (prejšnja akcija 30.5.2007, naslednja akcija: 22. in 26.6.2007).

Kolesarim(o) ...

11.10, poškodba v plezališču Senica: zlom gležnja, sklic na pozivnike. Čez slabo uro smo na kraju in ob 12.55 je ponesrečeni že v reševalnem vozilu.

V miru sem pojedel!

14.55, klic preko 112, iz Pologa. Planinka je s poti Krnsko jezero – Komna zašla na brezpotje, vidi kamnite podore (sklepam, da je to Osojnica, ki jo je razdejal velikonočni potres). Ker se bliža poslabšanje vremena, pokličem dežurno HE ekipo. V Tolminu poberejo Davorina in nato poletijo proti Krnu! Po radijski zvezi spremljam, kako se Davorin trudi prepričati pilota, kam naj gredo. Iskanje ni uspešno in HE se vrne na Brnik.

Planinka po telefonu ni dosegljiva, po SMS pa pošilja nesmiselna sporočila ...

Vmes kličem v kočee na Razor planini, Komni in pod Bogatinom.

Ob 16.50 s Komne sporočijo, da je bila tam in da sestopa v Bohinj ...

Ob 18.40 112 Nova Gorica sporoči, da jih je poklicala iz Bohinja in se opravičila ...

19.5.2007, (prejšnja akcija 7. in 13.5.2007, naslednja akcija: 30.5.2007).

14.13 kliče 112. Poškodba kolena nad Razor planino.

Grem na Postajo, spet kliče 112 ...

14.30, nesreča padalca na Kobali; poškodba hrbtenice.

Preko 112 zaprosim za helikopter, javi se Iztok Tomazin.

Peljemo se z obema terenskima voziloma, z nami je zdravnik, dr. Bogo Humar. Najprej poberemo padalca, HE ga odpelje v UKC Ljubljana. Pred odhodom mi Tomazin naroči, naj mu čimprej sporočim, kako je s planincem.

Nadaljujemo za skupino, ki je šla na Razor planino.

Ponesrečenega s poti za Vogel prenesemo do mesta, primernega za pristanek HE. Pokličem Tomazina, naj pridejo še enkrat.

Vmes jih slišim, ker nisem najprej obvestil 112 ...

Med čakanjem Miljko ponesrečenca sprašuje za podatke. Ime in priimek sta mi znana in počasi se pojavijo slike; pred davnimi leti sem na njegov dom peljal socialno delavko, ki je urejala rejo pri starih starših. Starša sta se ponesrečila v letalski nesreči na Korziki, tisti, za katero sedaj sestavljajo ekipo GRS za pospravljanje razbitin.

6.5.2007, (prejšnja akcija 3.5.2007, naslednja akcija: 7. in 13.5.2007).

13.00, nesreča gorskega kolesarja na Avškem Kuku, pomaga mu idrijsko-ajdovska skupina reševalcev.

21.13, iskalna akcija v Tolminskih koritih. Izgubili so se trije pohodniki. Preden jih najdemo (na srečo žive in zdrave) in zaključimo, je že jutro 7.5. ... in popoldne že naslednja akcija!

28.4.2007, (prejšnja akcija 16.4.2007, naslednja akcija: 3., 6., 7. in 13.5.2007).

17.20, obvestilo o nezgodi padalca na Stolu.

17.30, nova padalska nezgoda na istem področju.

Zaprosim za helikopter, v njem je dr. Eva Pogačar. Dolgo letimo nad Stolum, med iskanjem lociramo drugega padalca; tako ga ekipa na tleh hitreje najde, prvi je očitno sestopil sam ...

16.4.2007, (prejšnja akcija 6., 7. in 8.4.2007, naslednja akcija: 28.4.2007).

S terenskim vozilom GRS sem na poti po Baški grapi, na sejo UO GRZ v Kranju. Vmes me kliče dr. Bogo Humar in pove, da je na poti iz Trebnjega v Baško grapo.

Ob 16.00 sem v Podbrdu. Kliče 112. Neki padalec je preko kolegov v Italiji sporočil o nesreči planinke na Stolu. Pokličem Miljka in mu naročim, naj zbere ekipo in naj takoj gredo na pot. Vmes po radijski zvezi poslušam, da helikopter rešuje nekje na Gorenjskem ...

Preko centra zaprosim za helikopter; pove tisto, kar že vem, da bo na razpolago, ko za ključni reševanje.

Pokličem Boga Humarja in domeniva se, da se dobiva kar na Brniku; potem pa sirena in modra luč preko Železnikov in Škofje Loke.

Pokličem dr. Evo Pogačar, ki na Brniku dežura v ekipi NMP. Prosim jo, naj dobi še ka-

V prometu so pogosto skupne intervencije z gasilci. (Miljko Lesjak, ARHIV PGRS 2007).

kšnega zdravnika, če Bogo zaradi gneče na cesti ne bo uspel pravočasno pripeljati do letališča. Kmalu mi javi, da je na razpolago dr. Najdenov.

Na letališču sva z Bogom istočasno, helikopter pa so ravnokar oskrbeli z gorivom.

Na hitro se opremiva, vmes mi Simon po SMS pošlje koordinate mesta nesreče in že letimo ...

Naši so že oskrbeli ponesrečeno italijansko padalko in jo prenesli iz grape. Po zdravniški oskrbi letimo v UKC.

Poškodbe: kompresijski zlom hrbtenice (L3 in L4), zlom prsnice!

Za nesrečo sem izvedel ob 16.00, v UKC pa je bila ob 18.30! In to iz najbolj oddaljenega konca Slovenije, v zahodni smeri!

17.3.2007, (prejšnja akcija 4.3.2007, naslednja akcija: 6.4.2007).

13.05, nezgoda padalca nad Lokavcem, ni poškodovan; zadevo uredi skupina Ajdovščina.

Pozno popoldne gremo na Občni zbor PD Ajdovščina, kjer je vedno prijetno vzdušje. Po koncu zбора, ob 20.45, med klepetom v predverju dvorane, me eden od ajdovskih planincev obvesti, da oskrbnica iz Golakov pogreša starejši par planincev. Zagotovila sta ji, da se bosta do noči vrnila in prišla v kočo na čaj ..., njun avtomobil je še vedno tam.

Obvestim 112, na Golake pošljem ajdovsko skupino, potem grem na Policijsko postajo in se z dežurnim policistom dogovorim o morebitni širši iskalni akciji.

Z nekaj planinci – poznavalci področja - začnemo telefonirati njihovim znancem na Predmeji in Lokvah.

To se izkaže za odločilno. Par najde domačin na Lokvah, ki je bil obveščen o iskalni akciji, in ju pripelje do Golakov. Kje sta hodila, nista znala pojasniti ...

Ob 21.00 me pokliče dežurni policist PP Tolmin in pove, da bo naslednji dan iskalna akcija za pogrešanim domačinom na področju Porezna, računajo na vsaj 10 gorskih reševalcev. Pokličem vodjo skupine Podbrdo, Petra Čuferja, naj se malo pozanima in pripravi plan iskanja.

Do polnoči na Postaji obveščamo reševalce in pripravimo karte. Zjutraj začnemo z organiziranim iskanjem (GRS, domačini, lovci, gasilci), ki ga vodi policija. Pogrešanega najdemo 18.3., zgodaj popoldne, na robu vasi Porezen, mrtvega.

4.3.2007, (prejšnja akcija 22.2.2007, naslednja akcija: 17.3.2007).

12.57, padec padalca na planini Zappleč.

16.20, nezgoda padalca nad Prehodci; oba sta jo odnesla brez poškodb.

26.9.2006, (prejšnja akcija 22.9.2006, naslednja akcija: 8.10.2006).

Kolesarim (nekateri na Postaji pravijo, da mi bodo to prepovedali!!) proti Kobaridu.

16.30, kliče 112. V Tolminskih koritih pogrešajo starejšo planinko, ni se vrnila s pohoda proti Medvedovi glavi v kanjonu Zadlaščice.

Dam obvestilo na pozivnike in med kolesarjenjem proti Kamnemu telefoniram.

Ob 16.35 se oglasi Simon in reče: »Kako že veš, da sta padla?«

»???? Kaj????«

»Ravno sem gledal padalca, tandem, ko sta z rezervo letela v sotesko Godiče!!! A boš ti dal na pozivnike?«

Povem mu za Tolminska korita in ga prosim, naj gre takoj na Postajo in to prevzame. Korita imajo prednost; padalci, ki padejo na drevesa, so praviloma nepoškodovani. V kanjonih so možnosti ponesrečencev odvisne tudi od hitrosti posredovanja.

Pokličem 112 in naročim še obvestilo za »padalsko« akcijo.

Ko prikolesarim na Postajo, nas je že dovolj za dve ekipi. Janko je že zasedel svoje mesto, določim vodji in se pridružim skupini za Korita.

Konča se na najboljši možni način; pogrešano planinko najdemo nepoškodovano na poti v Žabče, pilot tandem je samo malo potolčen, njegova sopotnica pa jo je tudi odnesla brez poškodb!

Ugotovim, da sem pilota pred leti že reševal. Takrat si je pri Volarjih pri padcu s padalom izpahnul ramo. Ekipa NMP Tolmin je bila takrat na intervenciji zaradi prometne nesreče in 112 me je prosil, če ga pobere kar GRS.

6.9.2006, (prejšnja akcija 5.9.2006, naslednja akcija: 7.9.2006).

8.15, obvestilo o zdrsu planinke v zahodni steni Krna.

Na mesto nesreče pošljem reševalce iz Drežnice in zaprosim za helikopter, zdravnik je Tomazin ... V Tolminu poberejo še Davorina in Primoža.

Planinka je zaradi hudih poškodb umrla na kraju nesreče.

16.55, nezgoda padalca pod Polovnikom; nepoškodovan na drevesu počaka na reševalce kobariške skupine.

18.30, 112 sporoči o nesreči padalca na Lijaku. Na srečo kmalu sporoči tudi, da reševanje ni potrebno.

3.9.2006, (prejšnja akcija 31.8.2006, naslednja akcija: 5.9.2006).

Na Mostu na Nadiži gostim tabor Društva vodnikov reševalnih psov, z njimi je tudi nekaj hrvaških gorskih reševalcev s psi.

Ko Zagrebčan Matko po vožnji Ljubljana – Idrija – Tolmin – Breginj izstopi iz avtomobila, izjavi: »Neka mi samo još jedan kaže, da je Slovenija malena!«

Zelo ga zanima naše delo, organizacija, odzivni časi ... in hitro dobi odgovor.

14.00, poškodba padalca na Stolu. Pobereta ga člana kobariške skupine, je lažje poškodovan, v zdravstveni dom ga bodo peljali kolegi.

14.50, padec padalca pri Hleku na Stolu. Tja pošljem reševalca s prve akcije, trije gremo iz Breginja ...tudi ta ima srečo.

18.50, 112 sporoča, da med Lijakom in Kovkom že več ur pogrešajo padalca, po telefonu in radijski zvezi ni dosegljiv. 112 pove, da je že aktiviral enoto reševalnih psov.

Naročim sklic na pozivnike, v bazi pripravijo vozila, karte, GPS, ...

Ob 19.20 je akcija prekinjena, pogrešani se je javil domačim, pomoči ne potrebuje.

31.8.2006, (prejšnja akcija 24.8.2006, naslednja akcija: 3.9.2006).

13.35, 112 javlja o poškodbi češkega jamarja na področju Skutnik – Vrata, nad planino Zapleč. Poškodovani ni v jami, padel je med hojo proti šotoru.

Na mesto nesreče pošljem dva reševalca iz Drežnice in aktiviram dežurno ekipo na Brniku.

Oglasi se Tomazin in pove, da bodo leteli kar na kraj nesreče.

Dogajanje spremljam po radijski zvezi, ponesrečenega s pomočjo napotkov Jerneja Brica kmalu najdejo in odpeljejo na Jesenice.

Ob 14.13 spet kliče 112. Nesreča padalca na Kobilji glavi. Kolegi poročajo, da se ne odziva. Ker nas je že dovolj, samo sedemo v terensko vozilo in odrinemo. Madžarski padalec je pametno počakal na drevesu in jo odnesel brez poškodb, pa še zaboj laškega piva je prinesel na Postajo.

22.7.2006, (prejšnja akcija 14. in 18.7.2006, naslednja akcija: 23., 25. in 27.7.2006).

V Tolminu imamo »Metal camp« s preko 10 000 obiskovalci. Vreme je lepo, cesta v Podbrdo je na Koritnici zaradi skalnega podora v Klontah zaprta, obvoz preko Zakojce, na Krasu divja požar, tam so helikopterji SV, italijanski canadair, ...

Ta dan je padlo osem padalcev na sedmih lokacijah, od tega šest v Baški grapi. Posredovanje GRS je bilo potrebno trikrat.

14.05. Padalec, ki je zasilno pristal v Kacenpohu, obvesti o nezgodi kolega nad Vrhom Bače, odvrigel je rezervo. Najbližji gorski reševalec je Cveto Kemperle. Ker padalec ni poškodovan, uredi sam s pomočjo domačinov.

15.30, padec padalca v zahodnem delu Koble. Na pomoč mu gredo trije člani GRS iz Podbrda. Peter pokliče, da bodo lahko uredili sami. (Če še kdo v GRS meni, da so skupine nepotrebne, naj pride v sezoni za nekaj dni v Tolmin!)

16.30 izvem, da že od 11.50 pogrešajo padalca na področju Tolminskih Raven. Takrat se javi po telefonu in sporoči, da je poškodovan; kolegi ga iščejo sami.

Organiziramo iskanje, s požara na Krasu prileti vojaški helikopter in kakšnih petnajst minut pomaga pri iskanju. Ker nima več goriva, mora na Brnik ...

Ob 17.15 iz Podbrda poročajo o nezgodah dveh padalcev nad Kukom. Peter Čufer me potolaži, da imajo Graparji vse pod kontrolo in naj se posvetimo iskanju.

Ob 19.30 iskanega padalca pod Žunhom najdemo, mrtvega ...

Nato do zgodnjih jutranjih ur 23.7. urejamo poročila, se usklajujemo s Podbrdom, polijo in 112 in odgovarjamo na klice novinarjev.

Na srečo je naslednja akcija šele pozno popoldne ...

6.7.2006, (prejšnja akcija 15.6.2006, naslednja akcija: 14.7.2006).

13.45, 112 nas obvesti o padcu padalca v sotesko Godiče. Išče ga 13 reševalcev, odnesel jo je brez poškodb ... zaključimo ob 18.00.

14.25, padec padalca v pobočje Vodil vrha; obvisi na drevesih. Janko Koren zbere drugo ekipo devetih reševalcev, vrnejo se ob 18.00.

17.35, padec padalca pri Žabčah; poškodba hrbtenice. Dva gorska reševalca pomagata ekipi NMP Tolmin, v UKC ga odpeljejo s helikopterjem.

11.5.2006, (prejšnja akcija 25.4.2006, naslednja akcija: 28.5.2006).

S šolske ekskurzije se z avtobusom vračamo preko Cerknega.

Prejšnje tri dni sem preživel na iskalni akciji v Dolenjih Ravnah pri Cerknem. Kljub dobri organizaciji iskalne akcije s strani PP Idrija in sodelovanju z gasilci, lovci in domačini ni bilo uspeha ...

17.00 kliče 112; pogrešanega so našli mrtvega, prosijo za pomoč GRS.

Dam obvestilo na pozivnike in z avtobusa izstopim na Kurniku. Reševalci pridejo iz Idrije, Cerkna, Tolmina, Podbrda, Kobarida.

Za dvig iz soteske naredimo žičnico, sledi kakšna ura za prenos do ceste.

Potem dam na pozivnike obvestilo, da je Postajni sestanek prestavljen za eno uro.

12.2.2006, (prejšnja akcija 18.1.2006, naslednja akcija: 9.4.2006).

Smo na tečaju PP in NMP GRS v Tolminu; 25 članov GRS Tolmin in še Bovčani, predavatelj – zdravnik.

14.05, poškodba padalca na Livškem kuku; hrbtenica, zlom 1. ledvenega vretenca.

Hitro določim štiri reševalce in zdravnika – pripravnika. Avto je pripravljen ...in že gredo.

Za zdravnika Saša je to prva akcija GRS.

1.9.2005, (prejšnja akcija 23.8.2005, naslednja akcija: 30.9.2005).

13.15, padalec, Kobala.

15.00, padalec, Kobala.

17.40, padalec, Kožljak – Planica.

Lepo razporejeno, vsi trije na drevesih brez poškodb. Zaradi točnih informacij je bilo za vse tri intervencije aktiviranih samo pet reševalcev.

29.7.2005, (prejšnja akcija 28.7.2005, naslednja akcija:

12., 18., 19., 20., 21. in 23.8.2005).

14.02, obvestilo o nesreči planinca na poti čez Suho (Šija – Rodica). Aktiviranje dežurne ekipe z Brnika (dr. Eva Pogačar). Trije reševalci se odpeljemo s terenskim vozilom v Knežke Ravne, Janko koordinira akcijo v bazi.

Planinec padca ni preživel. Pokojnega in njegovo ženo s helikopterjem odpeljejo v Tolmin, Janko jo nato odpelje do kočice na Razor planini, kjer ima del opreme in dokumente in od koder sta z možem začela turo.

19.25, slabost 14-letnika na poti Porezen – planina Otavnik. Štirje reševalci se s terenskim vozilom odpeljemo iz Tolmina; na Bukovem se nam pridruži še Silvo Mavri in nas po bližnjicah in gozdnih vlakah vodi do obolelega, nič hujšega ni.

Zaključimo ob 23.25.

28.7.2005, (prejšnja akcija 24., 26, in 27.7.2005, naslednja akcija: 29.7.2005).

14.10, poškodba padalca na planini Božca na Stolu (hrbtenica, rebra). Dva reševalca kobariske skupine gresta pomagat ekipi NMP Tolmin; zdravnik odloči, da ga v dolino odpeljejo z reševalnim vozilom ZD Tolmin.

16.10, padec padalca na drevesa pod Krnčico. Ni poškodovan, pobereta ga člana GRS iz Drežnice.

28.5.2005, (prejšnja akcija 20. in 21.5.2005, naslednja akcija: 5. in 11.6.2005).

Z Rosano sva na srečanju gorskih kmetij na Bači nad Podbrdom.

Na povratku domov na Koritnici pozdraviva dr. Boga Humarja. Je v košnji, opremo za helikopter pa ima s sabo ...

15.10. Na greben Mahavšček – Tolminski kuk (Vrh Škrliji, 1928 m) je padel češki padalec in se hudo poškodoval (poškodbe prsnega in ledvenega dela hrbtenice z nevrološkimi izpadi, zlom obeh gležnjev, zapetjta in komolca). Pri njem je skupina planincev, zamejskih Slovencev iz okolice Trsta, ki so padalca zavarovali in poklicali policijo.

Pokličem Boga Humarja in zaprosim za helikopter. Pripravimo ekipo za morebitno klasično reševanje.

Ker imamo zdravnika – letalca, vse poteka zelo hitro. HE LPE pobere v Tolminu štiri reševalce; ob 16.50 so s ponesrečencem že v Tolminu.

Bogo gre z njim v UKC. Pilot pred odletom pove, da zdravnika ne bodo mogli pripeljati nazaj, zato ga prosim, naj na letu UKC – Brnik naredijo ovinek in ga odložijo nekje med Škofjo Loko in Železniki... izvem, da bo to možno.

Pokličem Petra Čuferja v Podbrdo in mu naročim, naj se takoj z avtomobilom odpelje proti Loki in pripelje zdravnika na Koritnico.

Sam peljem Bogov avto, Rosana pa vozilo GRS.

Ob 18.45 smo vsi pri tatu Baziliju, pri Humarju na Koritnici.

19.00, tristo metrov stran od nas, s ceste v strugo Bače pade motorist in se hudo poškoduje; prispe tudi ekipa NMP Tolmin. Takoj gremo pomagat. Za dvig iz struge uporabimo zajemalna nosila iz reševalnega vozila in opremo GRS iz terenskega vozila.

Zdravnika se odločita za helikopterski prevoz, zato ponesrečenega peljejo v Podbrdo. Helikopter SV pristane na železniški postaji v Podbrdu, saj drugje ni prostora. Takšnega navajanja (prilagajanja) helikopterja še nisem doživel.

21.5.2005, (prejšnja akcija 12., 13 in 20.5.2005, naslednja akcija: 28.5.2005).

15.00, klic s Kobale. Dva madžarska padalca sta se po vzletu zaletela iz z izvrženima rezervama pristala na drevesih; nič hudega jima ni.

112 naročim sklic na pozivnike in se počasi odpravim v bazo.

Čez kakšno minuto ponovni klic; eden je poskušal splezati na tla, padel je 12 m globoko na skalnati teren in se hudo poškodoval.

Takoj zaprosim za helikopter, javi se mi dr. Tomazin.

S sireno in modrimi lučmi divjamo proti Kobali. (Na sestankih GRS včasih poslušam, ali je to v skladu s predpisi ... ne vem, je pa koristno.)

Na srečo smo vzeli zajemalna nosila. Ponesrečeni leži na strmem terenu z zlomi medicine in ne morem si predstavljati, kako bi ga pobrali brez njih.

Helikopter je že nad nami, z vitlom spusti Iztoka. Po pripravi ponesrečenca dvigne zdravnika, nato ponesrečenca in mene in že letimo proti Ljubljani.

S helikopterjem me tudi dostavijo nazaj domov.

Ostali reševalci medtem spustijo na tla starejšega (pametnejšega!) Madžara in pospravijo padala.

21.00. Policija me obvesti, da češki padalci pogrešajo kolega. Nazadnje so ga videli ob 15.00, ko je kot zadnji v skupini letel nad Godičo.

Zberemo osem reševalcev in do 24.00 pregledamo sotesko Godiče. Brez uspeha ...

Iskanje traja ves naslednji dan, vodi ga policija, konkretno pa Miljko Lesjak. Obvestilo objavi lokalni radio, vključenih je 20 gorskih reševalcev, področje dvakrat pregleda policijski helikopter ...

22.5., ob 18.00, najdemo pogrešanega mrtvega v Tolminki pod Hudičevim mostom.

22.4.2005, (prejšnja akcija 10.4.2005, naslednja akcija: 1. in 12.5.2005).

6.00. Na področju Jelenka Gorska policijska enota in skupina GRS Idrija – Cerčno Postaje Tolmin začne z iskalno akcijo za že pet let pogrešano občanko, ki smo jo trikrat neuspešno iskali (pred nekaj dnevi je domačin našel športni copat, ki bi po mnenju domačih lahko bil njen). Tokrat je iskanje uspešno, ob 15.00 akcijo zaključijo.

16.30, padec zmajarja na Kobli, pri tem se je lažje poškodoval. Gremo na pomoč, pet reševalcev iz Podbrda in Tolmina, zaključimo ob 22.30.

Zmaj je težak, še dobro, da je zmajarjev neprimerno manj kot padalcev.

27.11.2004, (prejšnja akcija 3., 6. in 18.11.2004, naslednja akcija: 1.2.2005).

9.45, Bučenica; med delom v gozdu je sekača poškodovala veja.

Gozdne nesreče so običajno nekaj najhujšega; tokrat na srečo ni tako. Osem se nas odpelje proti mestu nesreče, pomagamo ekipi NMP Tolmin. Ob 11.45 smo že v bazi. To je že 52. intervencija v letu in reševalci pred odhodom domov sprašujejo, če je za to leto že zadosti ...

13.50, klic preko 112 iz zahodne stene Krna, trije planinci so se zaplezali in prosijo za pomoč.

Sklic na pozivnike, prosimo za helikopter.

Zdravnik v plovilu je dr. Peter Najdenov, poberejo še Davorina in mene. Ob 16.00 naju odloži v steni, helikopter z zdravnikom nato čaka nad Drežnico.

Planince je potrebno spraviti navzgor, na mesto, primerno za vitlanje. Gre zelo počasi, snežne razmere so obupne ...

Vse tri povitlamo že v temi, ob 17.05, in ob 17.20 smo vsi že v Tolminu na razsvetljenem nogometnem igrišču.

Za naju z Davorinom je to drugo res težko zimsko reševanje na Levu (upam, da bo tisto prvo opisal). "Še eno, potem pa pokojnina," meni Davorin pred odhodom domov.

18.9.2004, (prejšnja akcija 6.9.2004, naslednja akcija: 6.10.2004).

Tradicionalni družinski piknik Postaje GRS Tolmin na Mostu na Nadiži; udeležba je dobra in vzdušje tudi.

19.38, 112 sporoča, da je štiričlanska družina na sestopu s Porezna zašla v grapo in sedaj ne more nikamor.

Zadevo prevzame Peter Čufer. Pokliče jih in po opisu poti ugotovi, kje so; tja napotimo Aleksandra Čufra, ki je edini doma, na pot gre tudi Peter.

Aleksander jih najde ob 21.00 in pospremi do ceste.

6.9.2004, (prejšnja akcija 4.9.2004, naslednja akcija: 18.9.2004).

Sem na poti na sestanek GRS v Kranj, ko ob 14.25 pokliče 112.

Nezgodna padalca na Stolu, je poškodovan, zato zaprosim za helikopter. Z njim prileti zdravnica Eva Pogačar, sodeluje še devet reševalcev GRS Tolmin.

18.00, planinka v kanjonu Tolminke opazi truplo, policija aktivira GRS. Poškodbe so tako hude, da identiteto ugotovijo šele po prstnih odtisih.

Naslednji dan na prošnjo policije pregledamo strugo Tolminke, najdemo sledi padca in obuvalo.

12.8.2004, (prejšnja akcija 10. in 11.8.2004, naslednja akcija: 24. in 28.8.2004).

15.05, padec padalca na Vodil vrhu. Sporoči koordinate in da ni poškodovan. Na akcijo gredo štiri reševalci; največ dela je s padalom, zaključeno ob 19.30.

15.45, padec padalca na Tolminskem Triglavu. Padalci sporočajo, da se ne javi, zato pošljemo večjo skupino, osem reševalcev. Na srečo ni poškodovan, zaključimo ob 20.45.

19.40. Na Postajo pride poljski padalec in pove, da je nad Volarji opazil padalo. Reševalci s prve akcije gredo preverit; gre za meteorološki balon, vrnejo se ob 21.40. ...

11.8.2004, (prejšnja akcija 3. in 10.8.2004, naslednja akcija: 12.8.2004).

16.15, padalcu nad Drežnico se zapre padalo. Vrže rezervo in pada v sotesko pri slapu Curk, očividci obvestijo 112, ta pa GRS.

Na akcijo gre pet reševalcev iz Drežnice in Tolmina, padalec iz Poljske je imel srečo in ostal cel.

Ko pišem poročilo, ugotovim, da smo ga reševali tudi prejšnji dan, ko je padel na drevesa na Ladrskem vrhu !!! Peter Poljanec ml. mu je očitno padalo z drevesa spravil v brezhibnem stanju in je že naslednji dan z njim spet letel ...

Nekdo pripomni, da je najbrž kupil abonma ...

Sicer pa smo poleg njega tri domače padalce že reševali po dvakrat!

10.8.2004, (prejšnja akcija 3.8.2004, naslednja akcija: 11. in 12.8.2004).

16.40, padec padalca, Ladrski vrh. (Glej 11.8.2004.)

18.00, slabost francoskega planinca na Kalarskem brdu po sestopu s Črne prsti. V dolino ga prenesejo člani skupine Podbrdo s pomočjo domačih planincev, mene čaka samo pisanje poročila.

21.7.2004, (prejšnja akcija 5., 12., 14. in 17.7.2004, naslednja akcija: 23. in 26.7.2004).

12.45, trk dveh nemških padalcev med jadranjem nad Stolom, oba sta vrgla rezervo.

Poklicala sta kolege, ti pa GRS. Dobimo se v Kobaridu, na akcijo gre trinajst reševalcev. Ko izvemo, da padalca nista poškodovana, se Davorin vrne v službo v Tolmin, jaz pa imam naročene ljudi v Iskri Bovec.

Zaključijo ob 20.00

15.00. Ravno končujem z delom v Bovcu, ko kliče 112. Pod Otono na Soči se je poškodovala kajakašica; zlom goleni in poškodba kolena. Pokličem Davorina, dam še en klic na pozivnike. Hitro ugotoviva, da reševalcev ni dovolj, zato prosim za pomoč GRS Bovec. Načelnik Lado Mrakič takoj pošlje pet reševalcev.

Med transportom ponesrečene me kličejo iz Zdravstvenega doma Tolmin. Ena ekipa NMP je že na intervenciji, druga ekipa NMP, ki naj bi prišla po kajakašico, je morala med vožnjo na intervencijo v Breginj, zato naj kajakašico v zdravstveni dom peljemo sami.

V Posočju poleti res ni dolgčas ...

12.7.2004, (prejšnja akcija 5.7.2004, naslednja akcija: 14.7.2004).

Na Postajo GRS grem po pošto. Ko se spravljam nazaj v avto, ura je 15.04, najprej začetim in nato zaslišim tisti značilni zvok, ki prebivalcem Posočja naježi kožo ... nato butne ... Potres!!!

Ni tako hudo, kot če si v zaprtem prostoru. Med vožnjo domov vidim, da so vsi stanovalci pred hišami. In vsi telefonirajo, zato telefonija ponavadi kmalu "crkne", po cesti je nekaj strešne opeke ...

Tudi doma so že vsi zunaj. Ker imam opremo v avtu, grem v stanovanje samo po radijsko postajo. Kmalu je jasno, da je najhuje v Bovcu in v vaseh pod Krnom.

Kmalu kliče Danilo Škerbinek; reševalci iz avstrijske Koroške ga sprašujejo, kako je v Bovcu, ali je potrebna pomoč. Grem k Janku Korenu, kličejo reševalci, vsem naročim, naj bodo v pripravljenosti.

Kliče načelnik GRS Bovec, Lado Mrakič, in me obvesti o nesreči pri Krnskemu jezeru. Padajoče kamenje, ženska ima zlomljeno nogo, mož je mrtev. Cesta v Lepeno je zasuta in ker je v Bovcu nevihta, ne more računati na helikopter. Predlaga, da gremo Tolminci preko Pologa in Prehodcev, ker imamo peš bliže. Z Jankom začneva klicati reševalce. Lado kmalu sporoči, da se je vreme izboljšalo in prihaja helikopter, akcijo preključimo ...

16.20, kliče Damijan Koren izpod Krna, čistil je lovsko stezo. Kamniti podor po potresu je poškodoval štiri planince, je pri njih pri lovski koči nad Drežnico.

112 naročiva sklic na pozivnike, na pot gre tudi ekipa NMP z zdravnico Ano Kodranov.

Zbere se nas 18, tudi Rado Rakušček iz Drežniških Raven. Velikonočni potres mu je pred šestimi leti hudo poškodoval hišo, zadnja leta jo je obnovil. Kako je sedaj? Isto kot zadnjič!!! Ampak Rado se kljub temu udeleži reševalne akcije.

Ob 17.00 so prvi reševalci pri koči.

Sedemdesetletni Anglež ima poškodovano glavo (pretres možganov, zlom čeljusti) in zlomljeno zapestje. Petdesetletnik iz Ljubljane zlom gležnja, drugi Anglež poškodovano koleno, četrti planinec iz Kranjske Gore je samo malo potolčen.

Vsi imamo polne roke dela; dobro, da je zraven zdravnica s svojo ekipo ... pa da je tu lovška kočica z odejami.

Zaprosim za helikopter in grem gledat, kje bomo lahko vitlali.

Potem se začne čakanje, helikopterja ni in ni ...

Kasneje izvem, da so morali v Bovec voziti pomembnejše ljudi ... in bi skoraj pustili zunaj celo zdravnika Primoža Štularja, dokler ni pilot »vrgel« ven varnostnika enega od pomembnih potnikov.

Ura je že čez 19.00, ko končno zaslišimo helikopter. Namesto k nam leti nad Kobaridom. Ženski glas sprašuje, kje je reševalno vozilo za poškodovano Italijanko s Krnskega jezera.

Po glasu sklepam, da je to dr. Eva Pogačar. Že precej nestrpno rečem, da reševalnega vozila ne bo; eden je najbrž v Bovcu, cesta Kobarid – Trnovo pa je zasuta, drugi je na »naši« akciji; naj odložijo tisto babo zraven ceste, bo že kdo popazil nanjo, saj ima samo zlomljeno nogo. Pa ni bila Eva, ampak pilotka SV. Malo mi je nerodno, pa kaj hočem ...

Na srečo je v helikopterju kot reševalec- letalec ostal Lado Mrakič. Malo se zapletamo, ker Davorin v Drežnici tega ne ve, ampak naprej vse poteka hitro.

Ob 19.10 v helikopter dvignejo starejšega Angleža - na UT 2000, Ljubljancana pa kar v plezalnem pasu. Drugi Anglež se odloči, da bo s povitim kolonom raje sestopal sam, kot da bi šel v helikopter.

Počasi se napotimo navzdol. Kranjskogorčan celo pot govori, kako je bilo v kamnitem podoru; še ena zgodba ob bok tistim iz »Gora ni hotela« ...

10.6.2004, (prejšnja akcija 8.6.2004, naslednja akcija: 12., 18., 19., 26. in 27.6.2004).

14.55, padec padalca iz Poljske nad planino Leskovca. Na akcijo nas gre sedem, zaključimo ob 18.30.

20.15, iskanje pogrešane turistke v Tolminskih koritih. Sodeluje 12 članov GRS Tolmin, pogrešano najdemo nepoškodovano.

29.5.2004, (prejšnja akcija 11., 19., 20. in 23.5.2004, naslednja akcija: 30.5.2004).

01.00, kliče 112. Na Mostu na Soči je nepridiprav v begu pred policijo padel v Idrijco. Pošteno premraženega dvignemo v trikotu z vravno tehniko, potem ga prevzamejo možje postave. V bazo se vrnemo ob 3.30. Največ smeha je ob vprašanju, kako izpolniti poročilo o aktivnosti: če je kradel in se s tem preživlja, potem to spada pod rubriko »delo« ???

16.30. Nemški padalec je s 1000 m višine padel na pobočje Matajurja. Poklical je 112 in sporočil koordinate. Visel je na ogromni bukvi kar 22 m visoko nad tlemi. Na akciji nas je osem, padalca in glavno padalo spravimo na tla, rezervno padalo pa dva kobariška reševalca pobereta naslednji dan.

13.12.2003, (prejšnja akcija 15.11.2003, naslednja akcija: 18.1.2004).

15.14, kliče 112. Zlom noge pri delu v gozdu na področju Lanišče – Jazne, obvestil je sodelavec poškodovanega. Ko sprašujem za natančnejšo lokacijo, mi povejo: »V grdi grapi ...!!!» Kot da je kakšna lepa...

Potem se spomnim, da sta Janko in Mare na poti z nekega sestanka GRS iz Ljubljane. Pokličem, oglasi se Mare. Sta zelo blizu odcepa za Jazne iz doline Idrijce in zavijeta kar tja. Dobim še Petra Poljanca st. in njegove kaskaderje, ki tudi slučajno delajo v bližini.

Potem se policisti PP Idrija čudijo, kako so reševalci GRS iz Tolmina pred njimi na mestu nesreče ...

24.8.2003, (prejšnja akcija 21.8.2003, naslednja akcija: 2.9.2003).

Na Mostu na Nadiži imajo priprave najmlajše košarkarice Ženskega košarkarskega društva Tolmin.

Po večerji zakurim taborni ogenj in ko gredo otroci spat, s trenerji še dolgo sedimo. Noč je topla, od severozahoda se oblači in občasno tudi zabliska ...

02.40, me zbudi telefon. Možakar govori malo nemško, malo angleško, mojo telefonsko je dobil preko policije.

*V zimskem času je otežena tudi pomoč domačinom na osamljenih kmetijah.
(Miljko Lesjak, ARHIV PGRS 2004).*

So nekje na Krnu (za pot na Krn so se odločili ob 17.00!!!), kočje ne najdejo, začenja se nevihta, bliska se in grmi. Koliko vas je?

On, ona, štirje otroci in pes!!!

Na Krn takoj pošljem dva reševalca iz Drežnice, pet pa nas gre preko planine Kuhinja. Vremenska napoved je dobra, čez dan lahko računamo na helikopter; od nevihte pa na srečo ni bilo nič posebnega.

Najdemo jih ob 5.30 (pravzaprav jih najde Lojzova labradorka Kara) pod Krnsko škrbino. So mokri, ne pa podhlajeni in lahko hodijo sami. Spremimo jih do zavetišča na Krnu, naročimo jim čaj. Ker ni z nami nobenega policista, sam zapisujem njihove podatke; on in trije otroci so iz Nemčije, ona in en otrok iz Južne Amerike, v družini (brez psa) imajo štiri različne priimke. Sploh se ne trudim razumeti te zmešnjave. Nenadoma vsi reševalci planejo v smeh. Ženska je oblečena v bermuda hlače in ko ji zlezejo čez kolena, opazijo zapisano številko mojega telefona. (Ko mu jo je ponoči med nevihto posredovala policija, pri roki pač ni imel beležke ...)

14.00, padec padalca nad planino Rut (Kobilja glava). Sporočijo, da potrebuje pomoč za sestop, ni pa resno poškodovan; ravno toliko, da tudi popoldne slučajno ni dolgčas ...

21.8.2003, (prejšnja akcija 10. in 18.8.2003, naslednja akcija: 24.8.2003).

09.13, zdrs na poti Zadlaz – tehnika Krn, v soteski Zadlaščice. Ženska se je kotalila kakšnih 50 metrov, najverjetneje gre za poškodbo vratne hrbtenice. Po imobilizaciji jo spustimo na dno soteske, nato naju povtlačijo v helikopter LPE. Dr. Najdenov odredi let v SB Jesenice.

18.45. Madžarski padalci sporočijo, da pogrešajo kolega. Nazadnje so ga videli ob 13.15 !!!, ko je imel težave nad Tolminskimi koriti in je odvrzel rezervo. Začnemo iskati. Ob 20.15 izvemo, da je iz korit izstopil s pomočjo skupine, ki je bila tam na (sicer prepovedanem!) soteskanju ...

8.8.2003, (prejšnja akcija 7.8.2003, naslednja akcija: 10. in 18.8.2003).

15.35, padec padalca na Grmuču, prvič rešujemo nekoga iz Litve.

19.45, padalec na področju Pirhovca – Morizna.

Oba sta ostala nepoškodovana. Zaključimo ob 22.00, samo še poročili napišem ...

7.8.2003, (prejšnja akcija 4.8.2003, naslednja akcija: 8.8.2003).

12.55, nesreča hrvaškega padalca pri Kamnem; zlomi v ramenu in nadlahti. Trije reševalci ga prenesejo do vozila NMP.

15.55, nesreča nizozemskega padalca nad Borjano; zvin gležnja. Devet reševalcev opravi transport do ceste in vozila NMP.

3.8.2003, (prejšnja akcija 27.7.2003, naslednja akcija: 4.8.2003).

V eni minuti nas pokličejo dvakrat ...

15.39, padec padalca na Vodil vrhu,

15.39, padec padalca na Mrzlem vrhu,

Oba sta na drevesih in ker nista poškodovana, reševanje opravi šest članov; zaključeno ob 21.00.

21.7.2003, (prejšnja akcija 14. in 20.7.2003, naslednja akcija: 27.7.2003).

14.35, kliče 112; na Kobali je strmoglavil zmajar ...

Pilot na srečo ni poškodovan, zmaj spraviti z visokih dreves pa je cela znanost. Nismo še pospravili...

16.35, 112 sporoča o nesreči padalca na Gradiški turi nad Vipavo. Po prvih podatkih naj bi priletel v stene. Pokličemo helikopter in z Davorinom ga greva počakat v Tolmin; do mesta nesreče je po cesti čez 80 km.

Dan je obupno vroč in Davorin se prijazno žrtvuje, ko navleče nase letalski kombinezon, sam ostanem v kratkih hlačah. S helikopterjem prileti dr. Pšenica. Nad Banjščicami se skupaj čudiva razsežnostim terena. Čeprav je to naše reševalno območje, ga večinoma ne poznam, ga je enostavno preveč.

Med letom mimo Lijaka izvemo, da ni padalec, ampak že drugi zmajar danes!

Zagledamo ga v grmovju na grebenu; ni poškodovan, zmaj je pospravil sam.

Ko se Davorin vpne v vitel, pride kazen za udobje; odpove mu radijska zveza, zato spustijo mene, v kratkih hlačah, v tisto trnje in robidovje. Nizozemskega pilota zapnem zelo na hitro. Pustimo ga pri kampu Lijak, za zmaj poskrbijo naslednji dan pripadniki enote civilne zaščite (v nadaljevanju CZ) Nova Gorica.

21.6.2003, (prejšnja akcija 10.6.2003, naslednja akcija: 14. in 20.7.2003).

Dan Maratona štirih občin, zato sem šel zgodaj spat.

02.15, kliče 112. Voznik je z avtomobilom prebil ograjo mostu in padel v Tolminko.

Vozniku ni pomoči; na željo policije še pregledamo strugo, ker ne vemo, ali je bil sam v vozilu.

Potem pa še prepoznava. Gre za bivšega učenca in med prisotnimi ga najbolje poznam. Preden pospravimo in se razidemo, je jutro in počasi bo treba na Petrovo Brdo.

Strmine proti vrhu Koble utrujajo, hkrati pa delujejo blažilno. Med tekom proti Črni prsti ima narava spet barve in gore se svetijo v soncu ...

1.6.2003, (prejšnja akcija 8., 18., 23., 25., 29. in 31.5.2003, naslednja akcija: 10.6.2003).

Letna Postajna vaja v plezališču Čiginj; končamo tik pred nevihto, zaključek in kosilo v gostišču v tolminski vojašnici, oddaljeni reševalci počasi odhajajo.

15.50, kliče 112. Skupina planincev, ki je pred nevihto sestopila na Razor planino, poroča o klicih na pomoč iz smeri med Rušnatim vrhom in Globokim. Prisotni gremo takoj, za ostale dam 112 sklic na pozivnike.

Planinci po telefonu niso več dosegljivi, torej so na poti proti planini Lom in Stador. Tja se napoti policijska patrulja in planinci jim vse še enkrat potrdijo. Gre za odrasle ljudi, članke PD iz Ajdovščine in potegavščina je praktično izključena.

Iščemo po poteh nad planino Razor, prileti tudi dežurna ekipa GRS z Brnika ... Nič ...

Davorin na vrhu Vogla iz knjige izpiše tri imena obiskovalcev tega dne. Posredujemo jih policiji, ki ugotovi, da sta dva že doma; tretji, neki ali neka Vanja (priimka se ne spomnim) pa ni v registru prebivalstva Slovenije.

Zaključimo ob 21.20, nihče ni pogrešan, pojasnil ni ...

18.5.2003, (prejšnja akcija 8.5.2003, naslednja akcija: 23., 24., 29., in 31.5.2003).

Smo na Kozlovem robu, na zavarovanju gorskega teka na grad. Samo tekmovanje je že končano, pripravljamo razglasitev rezultatov.

11.15, klic z Matajurja. Dve mladenki sta na poti Avsa – Matajur zašli in sedaj ne vesta kam. Sta sredi zaraščenega področja, ne vidita nobenega vrha in tudi v dolino ne. Tako jima po telefonu ne morem pomagati; kje sta hodili, tudi ne znata povedati, saj sta tam prvič. V glasu je čutiti strah, zato jima naročim, naj ne blodita naokoli, ker ju bomo zagotovo našli.

Področje je zelo obširno in takoj nimam ideje, kako naj se tega lotimo; le približno se mi svita, kje bi lahko bili. Tisto je že na italijanski strani in s helikopterjem LPE ali SV utegnejo biti problemi; razen tega je še zgodaj in hitenje ni potrebno.

Naročim sklic za reševalce, potem pokličem pilota Dejana Kavčiča, ki nam je že večkrat ponudil pomoč. Imam srečo, saj je na letališču v Bovcu in se z lahkim letalom odpravlja na let proti Trenti. Takoj ga prepričam, naj raje leti nad Matajur. Med vožnjo proti Avsi in Idrijski planini sem na telefonski zvezi s planinkama in pilotom.

Pilot je opazil dva planinca in sporočil lokacijo, punci potrdita, da vidita letalo. Dejanu naročim, naj odleti v smeri Idrijske planine, njima pa, naj gresta v smeri odleta.

Ob 13.15 smo že skupaj. Zaključimo na sladoledu pri Gotarju v Kobaridu.

30.12.2002, (prejšnja akcija 12., 16. in 30.11.2002, naslednja akcija: 6.1.2003).

Smučarski center Cerklje; z žičničarji imamo vajo reševanja s sedežnice.

10.40 112 sporoča o gozdni nesreči nad Drežnico. Zdravstvo je že na poti, prosijo za štiri reševalce GRS za prenos do reševalnega vozila.

Pokličem Jožeta Šerbca v Kobarid. Kmalu mi javi, da je zbral ekipo in so že na poti.

Kljub temu z vajo predčasno zaključimo in začnemo pospravljati. Kmalu pokliče Marko

– naš član in voznik NMP. Poškodovani je Jože, gorski reševalec, poškodbe so hude, močno krvavi, zmanjkuje jim materiala.

S terenskim vozilom dravimo proti Drežnici, Janko v bazi kliče dodatne reševalce, pokličemo helikopter ...

Na Brniku poteka vse brez zapletov, zadošča informacija, da je zdravnik na terenu.

Prenesemo ga do reševalnega vozila, ki ga odpelje v Drežniške Ravne.

Helikopter pristane, vkrcamo ponesrečenca, zraven gre zdravnik, medicinska sestra, pa še Mare; posadka nič ne sprašuje. Letijo v Šempeter.

Od Jožeta se v mislih poslovim, slabo zgleda in solze tečejo.

Ampak Drežničani so korenine; čez nekaj dni, ko ga obiščem v bolnici, pravi, da bo še šel na Krn. In to mu tudi uspe kljub dolgotrajnemu zdravljenju in dodatni bolezni.

24.8.2002, (prejšnja akcija 3., 5., 8. in 13.8.2002, naslednja akcija: 1., 2., 3., 14. in 15.9.2002).

11.05, poškodba padalca na Jeklcu – Rodica. Blizu sta dva člana GRS Tolmin; kličem dežurno ekipo, zdravnik je Tomazin, letijo naravnost na mesto nesreče. Ob 12.30 je ponesrečeni že v Kliničnem centru.

14.16, zdrs planinca na Poreznu, 200 m v grapo, je huje poškodovan. Štirje reševalci gredo iz Baške grape preko Zakojce, štirje iz Tolmina po dolini Idrijce proti Cerknemu. Pri ponesrečenem so že cerkljanski gasilci. Ekipa NMP Idrija ga odpelje v UKC Ljubljana.

20.6.2002, (prejšnja akcija 3., 16. in 19.6.2002, naslednja akcija: 27.6., 8., 9., 20., 26. in 27.7.2003).

15.30. Skupaj s kinologi začnemo z iskalno akcijo na področju Kozlovega roba. Iščemo oskrbovanca iz Doma upokojencev Tolmin, pogrešajo ga od 10.00 prejšnjega dne; proti večeru ga najdemo mrtvega.

16.15, poškodba padalca pri Trnovem. Del ekipe z iskalne akcije gre na reševanje.

1.4.2002, (prejšnja akcija 9., 16., 17., 23., 29. in 31.3.2002, naslednja akcija: 30.5.2003).

02.05, 112 obvešča, da v Sežani pogrešajo planinca, ki je odšel prejšnji dan na Krn ali Vogel. Obvestili so kolega v Tolminu, ta je pregledal parkirišči na planini Kuhinja in v Tolminskih Ravnah, vendar avtomobila ni našel. Pokličem Davorina, začneva z obveščanjem reševalcev in ob 6.00 so prvi že na poti v Knežke Ravne, iz Drežnice proti Krnu. Ob 6.15 me policija obvesti, da se je javil domov in akcijo prekinemo.

17.58, padec madžarskega padalca na Babji zob nad Vrsnim. Opazil ga je član GRS Bovec, ki je delal v bližini, ni poškodovan. Ker je lokacija znana smo hitro pri njem.

6.10.2001, (prejšnja akcija 24.9.2001, naslednja akcija: 14.10.2001).

Letna vaja v steni Gladkega čela pri Robiču; kobariška skupina je že tam, ostale skupine smo na poti.

08.30, kliče policija iz Idrije. Pri Reki je občan padel v Idrijco, potapljači potrebujejo pomoč za spust v sotesko. Povem jim, da so trije člani skupine Idrija – Cerkno na poti na vajo in naj jih kar ustavijo. Pokličem vodjo skupine, Damjana Korena. Pove, da so že na mestu nesreče. Pridejo še na zaključek vaje.

12.5.2001, (prejšnja akcija 2.5.2001, naslednja akcija: 13.5.2001).

06.00, začnemo z iskalno akcijo na področju Jelenka. Iščemo planinko, pogrešano od konca leta 2000. Kobariška skupina dežura na padalski tekmi na Livku.

Na iskalno akcijo povabimo tudi člane GRS Maribor, ki obvladajo delo z GPS. Vabilu so se odzvali tudi policisti in na področju iskalnih akcij se je v naši dolini potem precej premaknilo na bolje. Akcija mine brez rezultata. Zaključek imamo na Turistični kmetiji Želinc. Prišli so tudi novinarji in kot zanalašč, ko me sprašujejo o odzivnih časih, zazvoni telefon ...

15.20, Milan Leban, padalec – sedaj tudi regijski poveljnik CZ – poroča o padcu padalca v Godičo. Z višine 1300 m je v spirali padel do 500 m ... Pohitite, najbrž je hudo ...

Dežurno ekipo sem določil že prej, zato samo sedemo v avtomobile in se odpeljemo. Obvestim še kobariško skupino. Daleč najbolj adrenalinski del akcije je seveda vožnja po dolini Idrijce ...

Ob 16.30 smo že na mestu nesreče. Češka padalka pa je imela srečo; padalo se je tik nad sotesko obesilo na drevo in ostala je cela.

Zaključimo v našem poljubinskem oporišču, pri Siberju.

2.3.2001, (prejšnja akcija 28.2.2001, naslednja akcija: 25.3.2001).

Prejšnji dan je na področju Krnsko jezero – Komna potekala iskalna akcija za mladostnikom iz Ljubljane. Nas niso obvestili, za dogodek smo izvedeli iz medijev.

1.3., ob 22.00, se Janko dogovori, da gremo naslednji dan iskat tudi mi ...

2.3., ob 8.00, prileti po nas helikopter in nas odpelje na Prehodce, ostali se odpeljejo z vozili v Polog, kjer pogrešanega tudi najdejo živega in zdravega. (Takšen razplet iskalnih akcij se pojavi še nekajkrat, sedaj nas obvestijo.)

Zvečer je v Zatolminu redni letni zbor Postaje. Načelnik Janko je sprejem zadnjega mandata pogojeval s tem, da sem njegov namestnik in da lahko vmes odstopi.

Sedaj ima sedemdeset let in se umika in tako sem si na glavo nakopal načelništvo in zgoraj opisano godljo.

Še dobro, da človek ne ve vnaprej, kaj ga čaka!

Takšen »dnevniški« zapis sem imel v mislih vedno, ko sem na različnih sestankih GRS poslušal »vezanje otrobov«.

Zadeve so se v zadnjih letih spremenile in marsikomu to pač še ni jasno. Iz tistega, "kalkšna akcija pozimi in nekaj v poletni sezoni, pogosteje pa zaradi Triglava predvsem reševalci iz Mojstrane," smo prišli do tega, da nas kličejo po trikrat v istem dnevu; šest, sedemkrat v istem tednu; deset, petnajstkrat v istem mesecu; med akcijo, ki že poteka, med reševalno vajo, do tega, da zvečer kombiniramo, kako dobiti nazaj reševalno opremo, ker se je odpeljala ena vakuum blazina s ponesrečencem v Klinični center, druga pa z naslednjim na Jesenice, da na vsaki vaji najprej določimo, kdo je v prvi ekipi za morebitno akcijo in da se amaterji – prostovoljci dogovarjamo, kako bomo razporedili poletni dopust tako, da nas bo dovolj doma.....

Razvoj v to smer se je napovedoval že prej (zlasti z izjemnim porastom akcij GRS Bohinj po letu 1991). Pri nas je Janko Koren na to že dolgo opozarjal. Poleg naglega povečevanja števila predvsem negorniških intervencij smo že v času njegovega vodenja Postaje med drugim na akcijo šli z letne vaje v Tolminu, z zimske vaje v Pologu in tudi na otvoritvi novih prostorov Postaje so zapiskali pozivniki.

*Med delovnimi nesrečami izstopajo nesreče pri delu v gozdu.
(Edo Kozorog, ARHIV PGRS 2003).*

Kljub zapisu v ednini moram poudariti, da smo večino odločitev glede intervencij v zadnjih letih sprejeli skupaj: z Davorinom, ki sem ga največkrat zbudil sredi noči, z Jankom, ki sem mu kar nekajkrat ukradel popoldansko upokojsko »siesto«. Za iskalne akcije pa je tako zadolžen Miljko z inštruktorji, vodji skupin, posameznimi člani. Naj jim bo to kot zahvala za delo v zadnjih letih!

Omeniti moram tudi Roberta Klančarja, načelnika GRS Bohinj, ki mi je bil v mojih najbolj "zelenih" letih vodenja Postaje, na njemu lasten, dobrohoten in nevsiljiv način, v veliko oporo; to nadaljuje tudi njegov naslednik Janez Rozman; končno oba najbolje vesta, kako stvari potekajo.

Vedno sem lahko računal tudi na podporo vodstva GRS: Dušana Polajnarja, Tonija Smoleja in sedaj Mira Pogačarja. Ob zapletih pri intervencijah in po njih smo bili v zadnji letih kar nekajkrat na zvezi. Isto velja tudi zdravnike - letalce, ki so največkrat posredovali na našem koncu: Eva Pogačar, Iztok Tomazin, Peter Najdenov, Jani Pšenica, Jurij Gorjanc; vsem hvala!

Marko Bokan

Pomembnejši dogodki v zadnjih desetih letih

V desetletju zamenjav in rasti smo se soočali tudi z zelo pomembnimi odločitvami. Vedno smo si vzeli čas, staknili glave in se družno odločili. Šele čas je in bo pokazal pravilnost našega mišljenja....

Zamenjali smo prostore.

Leta 1999 smo se preselili v nove prostore v bivši vojašnici. Namesto dveh sob v prostorih Prostovoljnega gasilskega društva Tolmin in nadstreška za stari land rover na dvorišču Policijske postaje Tolmin imamo sedaj pisarno, čajno kuhinjo s sanitarijami, skladišče za opremo in garažo za dva nissan terana in prikolico. Smiselno zložena oprema na policah nam omogoča hitrejše opremljanje glede na okoliščine reševanja. Urejanje dokumentacije je lahkotnejše ob preglednem arhivu in zmogljivem računalniku. Prijaznost in uporabnost novih prostorov sta "zakrivili" nekatero pozno uro druženja.

Leta 2001 smo zamenjali načelnika. Že ob svojem zadnjem mandatu si je »naš« Janko izbral možnost odstopa med mandatom in zamenjave z namestnikom. V spletu okoliščin sta na dobri polovici mandata z Žarkom napravila »rušado«. Na Občnem zboru v Zatoimnu smo njuno odločitev soglasno potrdili. In nič več ni bilo tako kot je bilo....

Zamenjali - dopolnili smo tehniko reševanja. Že pred letom 2001, ko je GRS Slovenije izdala nov priročnik Osnovne tehnike reševanja, so naši inštruktorji pripovedovali, da v sosednji Italiji rešujejo izključno s statičnimi vrvmi (Lukman). Z novo doktrino smo poleg statičnih vrvi pričeli uporabljati tudi prirejena vojaška nosila z nezanimivim imenom UT 2000. Dodali smo tehniko reševanja iz sotesk, smučarskih žičnic, zaledenelih slapov. Ob velikem številu nesreč jadrlnih padalcev smo razvili in dodelali tehniko njihovega reševa-

Urejanje novih prostorov PGRS Na logu. (Edo Kozorog, ARHIV PGRS 2007.)

nja (Čopi, Žagar). Uvedena je v Sloveniji. Predstavljena je bila tudi drugim članicam IKAR (Čopi). Za lociranje »padlih z neba« smo kupili potrebno število GPS aparatov in kart ter se izurili za njihovo uporabo.

Zamenjali smo način sklicevanja in obveščanja. Še ne pred desetimi leti smo za sklic reševalcev porabili vsaj eno uro. Ko smo od Uprave za zaščito in reševanje dobili pozivnike, smo čas obveščanja skrčili na minimum. Manjkala pa je povratna informacija; kdo je poziv sprejel in ali bo lahko prišel? Večino članov je prejela tudi ročne radijske postaje (lastna nabava - kenwood TK 208, kasneje kenwood TK 249 in sedaj motorola GP 388). Pri domačih radioklubih smo vsi opravili tečaj in izpit za njihovo uporabo. Na strehe hiš in avtomobilov so se naselile antene (Lesjak). Z razvojem mobilne telefonije se je skrajšal tudi čas prve informacije s kraja nesreče in število obveščenih reševalcev. Sedaj SMS sporočilo o nesreči beremo tudi med dopustom v tujini... Kakšno uro kasneje pa še elektronsko sporočilo s fotografijo z reševanja.

Ustanovili smo novo reševalno skupino Ajdovščina. Zaradi hitrejšega posredovanja in boljšega poznavanja terena je bila to logična posledica močno povečanega obsega našega dela. Seveda brez pobude in interesa planincev in alpinistov z ajdovskega območja ne bi šlo. Sedaj odkrivamo lepote in pasti zimskega Čavna in Golakov ter vrste dreves pod Kopitnikom in Kovkom....

Zgradili smo helikoptersko pristajališče. Pred slabimi desetimi leti smo na planini Razor uredili zasilno pristajališče za helikopter v primeru reševanja v tem delu gora. Lani smo skupaj z Zdravstvenim domom in Občino Tolmin uspeli zgraditi in urediti uradno pristajališče za helikopterje (opremljeno je tudi za nočno pristajanje) Na logu pri Tolminu.

Glede na trend rasti reševalnega dela in geografsko lego morda ni več daleč čas, ko bo zraven njega tudi hangar.....

Urejanje novega helikopterskega pristajališča v Tolminu. (Miljko Lesjak, ARHIV PGRS 2007.)

Davorin Žagar

Pogled na razvoj dela gorskih reševalcev

Večer pred miklavžem. Pozno popoldan me 112 obvesti, da že več ur v Poldanovcu nad Gorenjo Trebušo pogrešajo lovca, iščejo ga kolegi. Takoj začnem obveščati reševalce po telefonu. Nato podatek iz 112, da imajo stik s poškodovanim in poziv, da potrebujejo pomoč GRS. Ker smo se že predhodno telefonsko dogovarjali, je odhod s postaje hiter. Podbrčani so na smučarski GRS tekmi z nissanom, zato 25 let star land rover poslušno pelje v noč. Na razpotju nas čaka lovec, ki nas vodi po cesti do osamljene domačije. Ko tlačimo v nahrbtnike vrvi, vponke, odeje in drugo reševalno kramo, nas lovec začudeno gleda in vpraša, kje imamo pa reševalno opremo. »Bomo kar s tem,« mu na hitro pojasnimo. Težke nahrbtnike natovorimo na hrbte, tisti, katerih nahrbtniki so lažji, čez nahrbtnik poveznejo še »mariner«. Gazimo za vodičem v strm breg, prečimo levo skozi gozd na greben, s katerega zagledamo v grapi sij ognja. Lovci so zakurili ob ponesrečenem, saj je temperatura krepko pod ničlo. Razdelimo delo; »trebušanski dohtar« Mare se še z dvema »medicinskima bratoma« spusti do ponesrečenega, ga pregleda, oskrbi ter pripravi za transport. Poškodbe so hude, ponesrečeni je podhlajen. Samo dobra fizična pripravljenost ga je ohranila pri življenju več kot 10 ur pri temperaturi pod -5°C. V tem času sta vrvi z grebena že pri nosilih. Zoran z ekipo je zagotovo poskrbel za dobro sidrišče. Dvigovanje nikoli ne poteka hitro, gre pa brez zapletov. Pri prečenju skozi strm gozd garamo ob nosilih ob varovanju od zgoraj. Ko se nosila varuje na enem drevesu, se že pripravlja varovališče na drugem, tako da ni zastojev, zato smo relativno hitro vrh zasneženega travnika in kmalu za tem tudi pri reševalnem vozilu pri domačiji. Ko oddamo ponesrečenega v toplo reševalno vozilo, se še ni prevesilo v nov dan. Pri pospravljanju opreme v soju svetilk ugotovimo, da je naš trpežni »mariner« popustil. Zlomila se je nosilna konstrukcija. Zoran že po poti domov zagotavlja, da bo kmalu spet kot nov, čeprav zavarjen, saj brez nosil pač ne moremo.

To ni bilo tako daleč nazaj. Reševalna oprema ni kaj bistveno drugačna, nosila so nekoliko lažja, še zdaleč pa ne tako robustna. Velik preskok je bil z vpeljavo vrvne tehnike, največji napredek pa je reševanje opravilo na zvezah in drugi elektronski opremi. Telefon pred leti ni bil v vsaki hiši, zato je že čas od nesreče do obvestila trajal kar dolgo.

Dežuram na Brniku. Dan brez pravega dela, ko pozvoni mobilni telefon. Kličče načelnik Žarko, verjetno ga zanima, kako kaj dežuramo. Ko ga zaslišim, takoj vem, da gre zares. Poškodovan padalec na Kobali, poškodba hrbtenice, naj se čim prej pripravimo, prek 112 bo takoj zahteval helikopter, iz doline so že krenili reševalci z vozilom.

Letimo proti domačim krajem. Mesta nesreče ni težko locirati. Ko zakrožimo nad vrhom Kobale, opazimo, da je poškodovani že v heli vreči pripravljen za dvig. To potrdijo tudi po radijski zvezi. Zdravnik se strinja, da poškodovanega kar dvignemo, zato se spustim z vitlom do ponesrečenega, ga zapnem, še kratek pozdrav s kolegi in že letimo proti Ljubljani. Ko pristanemo ob Gruberjevem kanalu, še ni minila ura od trenutka, ko me je po telefonu poklical Žarko.

Uporaba sodobne tehnike prispeva k hitrejšemu reševanju. Začne se z uveljavljeno in vsem poznano telefonsko številko 112, klic pomoči potrebnih prek mobilnega telefona, zveza z na kraju nezgode prisotno osebo, ki lahko nudi dokaj zanesljive podatke o stanju pomoči potrebnih in lokaciji dogodka. Sledi sklic reševalcev preko pozivnikov, kmalu za pozivnikom zabrni še obvestilo po mobilnem telefonu, vmes dogovori po telefonu ali radijski postaji med pripravljanjem opreme za akcijo, vožnja do prostorov Postaje GRS,

pogosto ne čisto po prometnih predpisih. Osnovna reševalna oprema je običajno že pripravljena, vseeno se vedno še preveri in kaj doda, še dodatni podatki o lokaciji nezgode in stanju pomoči potrebnih in že po nekaj minutah prva ekipa odhiti največkrat z vklopljeno sireno in lučmi. Med vožnjo se dogovorimo o poteku reševanja in nalogah posameznika, vsekakor pa mora biti jasno, kdo akcijo vodi. Stalna radijska zveza z »bazo« nudi povezavo z reševalci, ki so se zbrali ali javili naknadno, omogoča popolnitev opreme, za katero se oceni, da bi bila mogoče še potrebna, obenem pa je zveza prek telefona z »ostalim svetom« ter zagotovilo, da bodo vsi pomembnejši dogodki kronološko navedeni.

Lokacijo nesreče običajno določimo po opisu; predvsem padalci (običajno tujci) se lahko znajdejo kjerkoli, zato nas vedno pogosteje do ponesrečenega pripelje satelitska navigacija - GPS. Vzdrževane ceste v visokogorske zaselke in gozdne poti ter poti iz 1. svetovne vojne omogočajo prevoz s terenskim vozilom relativno visoko v gore.

Če sumimo, da so poškodbe ponesrečenih težje, vedno takoj aktiviramo še helikopter. Zaradi oddaljenosti Tolminske od helikopterske baze, morebitni ovinek helikopterja po zdravniku (izven sezone) in pobiranje lokalnega reševalca- letalca je pogosto ekipa z vozilom prej na kraju nesreče kot helikopter. Pogovor po radijski postaji v helikopterju ali njegovi bližini je mogoč samo z uporabo profesionalnih slušalk. Spust reševalne ekipe in dvig ponesrečenega v helikopter je možen praktično z vsakega terena, le gozd je lahko velika ovira. Vsekakor je helikopterski prevoz poškodovanega do bolnice bistveno hitrejši in udobnejši ter še manj naporen za reševalce kot klasično reševanje.

Bili smo med prvimi, ki smo začeli uporabljati naše znanje in opremo ne samo pri gorskih nesrečah, ampak tudi v drugih težko dostopnih krajih, če smo prejeli klic na pomoč. Reševalci z drugih območij Slovenije pogosto niso bili naklonjeni širjenju reševalnega dela v težko dostopne kanjone za reševanje poškodovanih kajakašev in v prometnih nesrečah poškodovanih oseb, ki so lahko več deset ali tudi sto metrov pod cesto za zdravstvo nedostopnih mestih. Delo v gozdu je nevarno, nesreče se dogajajo tudi na mestih, od koder je prenos ponesrečenega brez ustrezne opreme pogosto nemogoč. Pomagali smo pri nesrečah lovcev, ribičev, tudi po ustreljeno divjad v težko pristopnem svetu smo se že odpravili. Bila je dobra vaja, pa še lovci se niso po nepotrebnem izpostavljali. Reševanje padalcev in zmajarjev iz krošenj dreves je naše najpogostejše (skoraj že rutinsko) reševalno delo. Prvi primeri reševanja zmajarjev in zmajev, pozneje padalcev in padal z dreves pa so bili prava improvizacija. Dogajajo se tudi delovne nesreče, kjer je za zdravstvo težak dostop do ponesrečenih, še težji pa transport ponesrečenih do reševalnih vozil. Tudi v teh primerih priskočimo na pomoč.

Tolminska je dežela s staro populacijo, zato je v zimskem času včasih potreben transport obolelih iz oddaljenih zaselkov do za reševalna vozila prevoznih cest. Ker leta naredijo svoje, se starejše osebe tudi izgubijo na domačem terenu. Poleg tega pa smo še področje z veliko samomori. Tudi v teh primerih se odzovemo klicu na pomoč.

Pomoči pa ne odklonimo tudi pri reševanju domačih ljubljencev iz nemogočih situacij. Ena najodmevnejših akcij je bila prav reševanje škotskega ovčarja z zasneženega grebena v tolminskih gorah, kamor je zašel zaradi pokanja petard.

Gorska reševalna služba na Tolminskem se je uveljavila povsod, kjer lahko pomaga. S svojim nesebičnim, hitrim in strokovnim pristopom smo postali pomemben element pri samostojnem reševalnem delu ali v sodelovanju z gasilci pri prometnih nesrečah ali pri požarih v naravi, s potapljači pri iskanju utopljenecv, z jamarji pri reševanju iz jam in brezen v gorskem svetu. Skoraj v vsaki akciji se srečujemo z zdravstvenimi delavci in policijo.

Spuščanje ponesrečenca po zaledenem pobočju. (Miljko Lesjak, ARHIV PGRS 2005.)

Uporaba sodobne tehnike zahteva stalno izpopolnjevanje reševalcev, prav tako uporaba nove reševalne opreme. Izpopolnjuje se tudi tehnika klasičnega reševanja in nudenje prve in nujne medicinske pomoči. Usposobljene reševalne ekipe se morajo znajti v vseh situacijah. Zaradi zahtevnih razmer reševanja morajo biti za najzahtevnejše naloge usposobljeni mladi in zdravi reševalci. Neizogibno dejstvo je, da leta tečejo vsakomur, s tem pa počasi pada fizična moč, slabša se vid in sluh in tudi refleksi niso več tako dobri. Leta prinesejo tudi zdravstvene težave, povezane z velikimi napori pri reševalnem delu v pogosto nemogočih vremenskih razmerah. Zato zelo skrbimo za usposabljanje novih članov, izpopolnjevanje moštva in že kar nekakšno »specializacijo« posameznih skupin reševalcev.

Zaradi obsežnosti področja, ki ga pokriva tolminska GRS, je za hitrejše posredovanje nujna organizacija skupin, ki lahko kar najhitreje locirajo ponesrečenega, mu nudijo prvo pomoč in ga zavarujejo pred vremenskimi vplivi ali pa kar izvedejo lažje reševalne akcije.

Ker je odzivni čas vedno krajši, je najbolj obremenjena peščica reševalcev v bližini baze. Čut za pomoč ne vpraša, kaj počneš, ko zapiska pozivnik. Pomoč ponesrečenim, lahko tudi reševanje življenj, ima vedno prednost pred osebnimi opravili. Tudi nas reševalce vedno bolj omejujejo službene obveznosti. Večji delodajalci še dovoljujejo prostovoljno reševalno delo, čeprav se tudi tu čuti upadanje naklonjenosti. Pri manjših delodajalcih pa je vsak delavec pogosto nepogrešljiv; prav tako je veliko služb, kjer ni mogoče zapustiti delovnega mesta. Še sreča, da je večina akciji popoldan in ob dela prostih dnevih.

Če upoštevamo število reševalnih akcij v zadnjih letih in še vaje, ki jih organizira Postaja, vaje za letalce-reševalce, vodnike lavinskih psov, tečaje prve pomoči, seminarje inštruktorjev, delo v raznih podkomisijah,..., pa razne tekme, dežurstva na tekmah in prireditvah, občni zbori in sestanki, preventivno delo z mladimi po šolah in planinskih društvih, potem se lahko vprašamo, koliko časa za družino in zase sploh še imajo najbolj obremenjeni reše-

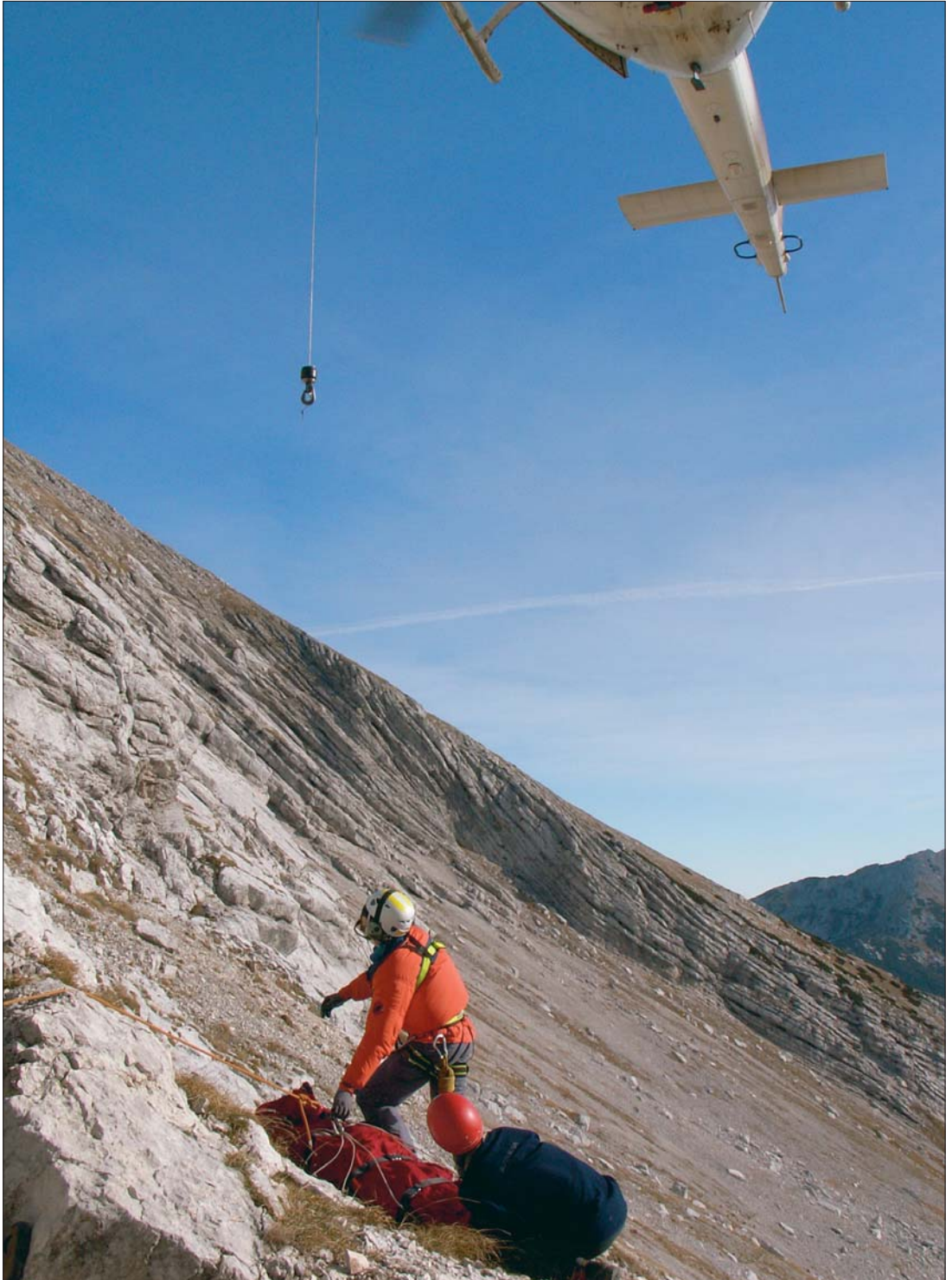
valci. Z dežurstvi v poletni sezoni smo stvar zastavili tako resno, da tudi letne dopuste že prilagajamo reševalnemu delu. Poleg tega je naša »stalna pripravljenost« 24 ur na dan, 365 dni v letu. Načelnik je marsikatero akcijo koordiniral kar z dopusta v tujini!

Smo kar pestra skupina fantov in mož z različnimi poklici, hobiji in pogledi na svet. Druži pa nas čut pomagati pomoči potrebnim, kadarkoli in kjerkoli. Veliko sebe, svojega časa in razumevanja družine vložimo v reševanje pogosto popolnih neznancev, tujcev, neodgovornih oseb, včasih pa nudimo pomoč tudi bližnjim in znancem. Ne sprašujemo se, kdo je in zakaj je v taki situaciji, da potrebuje našo pomoč, niti kdo bo kril stroške reševanja. Zahval ponesrečenih ali domačih ne pričakujemo, smo jih pa veseli in vedno pogosteje deležni. In to je za nas največje »plačilo«.

So pa reševanja, po katerih v nas še dolgo vrta črv, kaj bi lahko še naredili, da bi bili uspešnejši, posebno takrat, ko so vsi naši naporji zaman in poškodovanemu ne moremo več pomagati.

Iskalna akcija. (Miljko Lesjak, ARHIV PGRS 2005.)

Transport s helikopterjem postaja nepogrešljiv. (Miljko Lesjak, ARHIV PGRS.)

ČLANI, KI SO POMEMBNEJE ZAZNAMOVALI POSTAJO GRS

Edo Kozorog

Janez Vidmar (1898-1983), načelnik PGRS Tolmin 1948-1952

Janez Vidmar je bil osebnost, ki je v sredini prejšnjega stoletja dal močan pečat planinstvu v Posočju. Rodil se je 6.6.1898 v Vipavi s krstnim imenom Ivan. Kot avstrijski vojak je bil udeleženec v prvi svetovni vojni. Med obema vojnama je kot uradnik gozdarske uprave sodeloval pri izmeri primorskih gozdov, ko je italijanska država izdelala Catasto forestale (1940)⁵⁸ za potrebe obdavčenja gozdov. V tem času je deloval tudi v ilegalnem društvu Krpelj. Da je bil velik domoljub, priča tudi priznanje, ki ga je dobil kot Maistrov borec za našo severno mejo⁵⁹.

Po vojni je imel najprej fotografski atelje. Po upokojitvi se je 1.11.1956 pogodbeno zaposlil na Soškem gozdnem gospodarstvu Tolmin, kjer je bil zadolžen za urejanje arhivov in zemljiškoknjižnih zadev vse do 31.8.1963⁶⁰. Takratni direktor, dr. Viktor Klanjšček, s katerim sta bila planinska prijatelja in aktivna tudi v amaterskem igralskem društvu, ga je pošiljal fotografirati posamezne dogodke, vendar so danes njegove »gozdarske« fotografije verjetno pomešane v osebni arhivu dr. Klanjščka⁶¹. Pomagal je tudi pri nekaterih projektih, kot je bil npr. kartiranje potencialnih območij snežnih plazov v Posočju, kar je morda eden prvih tovrstnih popisov pri nas⁶².

Na planinskem področju je bil v letih 1946-1948 najprej prvi povojni predsednik PD Tolmin. Ker je bilo članstvo maloštevilno, je bil sam vsestransko aktiven: bil je vodja markacijskega odseka, generator prenove nekaterih gorskih stražarnic v planinske kočice in že kmalu tudi eden izmed pobudnikov ustanovitve Postaje GRS Tolmin. Že kot predsednik PD je leta 1946 dal pobudo za ustanovitev reševalne skupine⁶³. Ta je bila leta 1948 tudi zares organizirana na izrednem Občnem zboru Planinske skupine Tolmin, dne 11. januarja

⁵⁸ Arhiv Zavoda za gozdove Slovenije, Odsek za gozdnogospodarsko načrtovanje, OE Tolmin.

⁵⁹ Ustni vir Vitomir Mikuletič, 25.10.2007 Nova Gorica.

⁶⁰ Arhiv Soškega gozdnega gospodarstva Tolmin.

⁶¹ Fotografski arhiv je danes arhiviran na Zavodu za gozdove Slovenije, OE Tolmin.

⁶² Cencič V., Vidmar J., 1958: Pregled gozdov, plazov in površin za melioracijo (1:25.000). Arhiv Zavoda za gozdove Slovenije, odsek za gozdnogospodarsko načrtovanje, OE Tolmin.

⁶³ Zapisnik izrednega Občnega zbora PDS, podružnice Tolmin z dne 22.9.1946, v katerem je kratek zapis: Vodstvo gorske reševalne skupine prevzame tov. Vidmar. Javijo naj se prostovoljci, Arhiv PGRS 1946.

1948, ko so se za gorsko reševalno skupino končno javili »trije dobrovoljci.« Fili Mirko, Viduč Marjan in Vidmar kot vodja⁶⁴. Hkrati ga je bolezen prisilila, da je kot predsednik Planinske skupine odstopil. Člani Postaje do leta 1952 niso bili pretirano aktivni, saj je bilo tudi nesreč v tem času malo. Kar štiri smrtne žrtve plazov v letu 1952 pa so bile verjetno povod, da so skupino okrepili, vodenje Postaje pa je prevzel Peter Berginc. Kljub vsemu je bil Vidmar eden izmed ključnih generatorjev povojnih začetkov planinstva in tudi gorske reševalne službe na Tolminskem. Pomembno je bilo tudi to, da je vse dogodke kot fotograf sistematsko beležil. Zapustil je bogat slikovni arhiv⁶⁵, ki bo, upam, nekoč dostojno predstavljen javnosti. V njem je tudi projekt obnove obmejne karavle Morbegna pod Triglavom, ki sta ga izdelala skupaj s sinom, arhitektom Metodom, leta 1964⁶⁶.

Janko Koren

Peter Berginc (1924-1972), načelnik PGRS Tolmin 1952-1972

Življenjska pot Petra Berginca se je začela v Čezsoči, 2. aprila 1924 leta. Kmalu se je s starši izselil v Belgijo, kjer je oče dobil zaposlitev v rudniku. Leta šolanja in mladosti je preživel v tujini. Leta 1940 se je družina vrnila v domači kraj in kmalu so ga italijanske oblasti kot vojaškega obveznika vpoklicale v vojsko. Vojaški rok je služil v posebnih bataljonih, namenjenih slovenskim vojakom, na Sardini. Po kapitulaciji Italije, septembra 1943, je delal kot tolmač v zavezniških zalednih enotah na Korziki. Domov se je vrnil oktobra 1945. leta⁶⁷. Zaposlitev je dobil v Bovcu. Poleg dela v družbeno - političnih organizacijah se je kmalu vključil v vrste planincev in že leta 1948 postal član Postaje GRS Bovec. Bil je med prvimi primorskimi gorskimi reševalci, ki so opravili izpite za reševanje v gorah⁶⁸.

Leta 1950 se je preselil v Tolmin, kjer se je vključil v delo Planinskega društva Tolmin. Skupaj s Francem Ceklinom sta ustanovila Alpinistični odsek, v katerem je bil Ceklin načelnik, Berginc pa gospodar. Po Petrovi zaslugi, saj je zbral dovolj finančnih sredstev, so alpinisti dobili uvoženo, sorazmerno sodobno alpinistično opremo. Leta 1951 je AO Tolmin organiziral osemdnevni alpinistični tabor v Logu pod Mangartom. Poleg domačih alpinistov so se tabora udeležili tudi alpinisti AO Nova Gorica in Postojna. V tem obdobju je Peter vodil dela pri gradnji zavarovane slovenske poti na Mangart.

⁶⁴ Zapisnik izrednega Občnega zbora planinske skupine Tolmin z dne 11. januarja 1948, Kopija arhiv Postaje GRS Tolmin.

⁶⁵ Vidmar, M, 1996: Arhiv družine Vidmar s komentarji 121 izbranih fotografij.

⁶⁶ Vidmar, M. 1964: Italijanska vojašnica pod Triglavom. Posnetek sedanjega stanja in opis preureditve s predračunom, Arhiv ZGS, odsek za gozdnogospodarsko načrtovanje, OE Tolmin.

⁶⁷ Ustni vir gospa Angela Berginc, 15.1.2008 Tolmin.

⁶⁸ Bilten PGRS Bovec 1947-1982, PGRS Bovec, 1982.

Po snežni katastrofi leta 1952 je načelnik Centrale GRS Slovenije, Uroš Župančič, sklical v Bovcu posvet načelnikov postaj GRS gornjega Posočja, kjer so kritično obdelali organiziranost in delo postaj GRS. Za reorganizacijo GRS v Posočju so bili določeni: Bovec, Boris Ostan; Tolmin, Peter Berginc in Kobarid, Janko Koren. Vsi trije so bili imenovani za načelnike omenjenih postaj GRS.

Leta 1953 je Peter zaradi šolanja predal vodstvo Postaje GRS Tolmin gorskemu reševalcu Francu Ceklinu, kasneje Romanu Rutarju. Žal je v teh letih delo na Postaji zamrlo. Po Petrovi vrnitvi iz Idrije, leta 1959, je Upravni odbor PD Tolmin sklical sestanek gorskih reševalcev, alpinistov in zainteresiranih planincev iz Tolmina, Kobarida in Podbrda. Namen sestanka je bil ponovno obuditi delo Postaje GRS Tolmin in združiti postaji Tolmin in Kobarid. Za načelnika je bil ponovno izvoljen Peter Berginc. Od takrat dalje je bila Postaja GRS Tolmin v stalnem vzponu, in sicer po strokovni in materialni plati ter tudi po številu izšolanih gorskih reševalcev⁶⁹.

Peter je bil vsa naslednja leta gonilna sila vseh postaj GRS v Posočju. V komisiji GRS Slovenije je zastopal interese vseh treh postaj. Skupne so bile vaje v Trenti, na Mangartu, na Kaninu; skupni so bili tudi občni zbori ob gamsovem golažu v Trenti in v Logu pod Mangartom.

Peter je kot planinec, alpinist, gorski reševalec, gozdarski tehnik in kasneje varnostni inženir mladim gorskim reševalcem poudarjal pomen reševanja v gorah, pomen strokovnosti in varnosti pri delu ter ljubezni do gora in narave.

Pri helikopterski nesreči na Kaninu, 30. oktobra 1972, se je zaključila tudi življenjska pot našega načelnika, gorskega reševalca in prijatelja Petra Berginca.

Ivan Čufer

Janko Koren (1931), načelnik PGRS Tolmin 1976-2001

Vrli mož izpod tolminskih gora.

Zagotovo je 56 let plodnega dela gornika, smučarja in gorskega reševalca v društvu, ki praznuje 60. obletnico svojega obstoja, dogodek, vreden vsega spoštovanja. Ko k tej izjemni dobi dodamo še, da je ta gorski reševalec celih petindvajset let uspešno načeloval temu društvu, je gledano skozi prizmo današnjega časa, to nekaj skoraj nepojmljivega. Pa vendar med nami živi srčni mož, ki je vse to zmož. S svojim doslednim delom in izrednim občutkom za pomoč sočloveku v stiski je Janko Koren nedvomno zaznamoval zgodovino Postaje Gorske reševalne službe iz Tolmina.

Janko se je rodil 10. decembra 1931 v Kobaridu, pod vnožjem Matajurja, Kobariškega Stola in mogočnega Krna. Zibel mu je tekla na domačiji, nedaleč

⁶⁹ Arhiv PGRS Tolmin.

stran, kjer se bistra Soča iz utesnjenega kanjona izlije na kobariško ravan. Nič čudnega, če je v tej čudoviti pokrajini že kot mladenič začutil lepoto in ljubezen do domačih gora, ki so mu v življenju ostale stalnica vse do današnjih dni.

Ko je leta 1947 prvič zapustil domači Kobarid in je kot dijak srednje kmetijske šole odšel v Maribor, je še bolj spoznal, kaj mu v resnici pomenijo domače gore. Vpisal se je v Planinsko društvo Maribor, leto dni kasneje pa je postal pripravnik – alpinist v AO Maribor. Kamniško Savinjske Alpe so mu postale izhodišče za številne ture in vzpone vse do zaključka šolanja.

Leta 1951 se je kot pripravnik zaposlil pri OLO Tolmin, poverjeništvu za kmetijstvo. V Tolminu je spoznal znana alpinista Franca Ceklina in Petra Berginca. Še istega leta, meseca junija, sta s Ceklinom preplezala Slovensko v Mangartu ter kasneje še zahodni steber v Krnu.

Janko se je leta 1952 po odsluženem vojaškem roku v Zagrebu vrnil domov in se zaposlil pri Kmetijski zadruzi Kobarid. Meseca oktobra tega leta se je prvič srečal z gorsko reševalno službo. Kot mlad alpinist se je udeležil tečaja te službe in posveta v Bovcu. Na priporočilo Uroša Župančiča iz jeseniške centrale GRS je Janko še isto leto ustanovil Postajo GRS v Kobaridu, Peter Berginc pa je ponovno oživel delovanje te službe v Tolminu.

A življenje je Janka vodilo novim ciljem naproti. Doštudiral je na Višji pedagoški šoli v Ljubljani in se leta 1959 kot mlad učitelj telesne vzgoje in biologije zaposlil na tolminskem Učiteljišču. Leta 1959 je prišlo na Tolminskem do združitve gorskih reševalcev iz Kobarida, Tolmina in Podbrda v enovito Postajo s sedežem v Tolminu, pod vodstvom Petra Berginca. Janko se je takoj aktivno vključil v delovanje združene Postaje in bil s svojo izjemno energijo eden od stebrov ekipe. Pomanjkljivo opremo je zamenjala vedrina in ustvarjalnost fantov, ki so postavljali nove temelje humanemu poslanstvu te službe. Leta 1972 je kruta usoda tolminskim reševalcem v helikopterski nesreči na Kaninu vzela načelnika Petra Berginca. Na čelo Postaje so takrat imenovali Franca Isteniča. Že leta 1976 je njeno vodenje prevzel Janko. Pričelo se je izjemno razgibano obdobje Postaje. Ker je obisk gora v tistih letih strmo naraščal, s tem pa tudi gorske nesreče, je Janko predlagal, da Postajo okrepijo z novimi pripravniki. Tako je bilo k sodelovanju v tem obdobju povabljenih deset mladih fantov iz Drežnice, Kobarida, Tolmina in Podbrda, ki so že imeli alpinistično predznanje. To so že bili prvi zametki skupin nove oblike organiziranja, ki jo je Janko uspešno predstavil in uveljavil na Komisiji gorskega reševanja Slovenije. Vseskozi se je zavzemal za kvalitetno in preventivno delo ter strokovno izpopolnjevanje reševalcev. Tolminska Postaja GRS je z njegovim neutrudnim delom kmalu usposobila nove inštruktorje, zdravnike, vodnike lavinskih psov, minerje snežnih plazov in letalce- reševalce. Zavzemal se je za tesno medsebojno sodelovanje, aktivno in poglobljeno delo na vajah, preventivno delovanje izven Postaje, predvsem pa za čim boljši odzivni čas na reševalnih akcijah. Poudarjal je, da je lahko le dobro organizirana ekipa kos težkim gorskim reševanjem. Rad je prisluhnil in sprejel mlade fante, ki so potrkali na vrata in bili pripravljeni pomagati. Tako se je Postaja kadrovske širila in strokovno izpopolnjevala; v manjših posredovanjih pa so že lahko samostojno delovale kobariška, tolminska, podbrška in cerkljansko-idrijska skupina.

Janko je bil pri svojem vodenju dosleden, preudaren, z jasnimi cilji, bil je vzornik in učitelj mladim pripravnikom, predvsem pa srčen gornik. Rad je pomagal mladim planincem, jih vodil ter navduševal nad čari visokogorskega sveta. Vzgojil je tudi lavinskega psa, s katerim sta bila dolga leta neločljiva prijatelja. Čas pa je tekel, prinašal nove izzive in zahteve. Janko se je leta 2001 odločil, da vodenje tolminske Postaje GRS po 25 letih preda mlajšemu.

Danes je pri svojih 77 letih še vedno čil in aktiven, predvsem pri organizacijskem delu na Postaji. Pogosto ga srečujemo v gorah ali na smučiščih in težko bi dejali, da si je že krepko nadel osmi križ.

Za svoje dolgoletno delovanje in nesebično delo na področju gorskega reševanja in preventivnega dela v gorah je bil večkrat odlikovan. Prejel je naslednja priznanja:

• srebrni častni znak PZS	red zasluge za narod s srebrnim vencem
• zlati častni znak PZS	plaketa GRS Slovenije
• srebrni častni znak PSJ	zlati znak Civilne zaščite
• zlati častni znak PSJ	plaketa PZS za delo v GRS ob 70. rojstnem dnevu
• častni znak za 25 let dela v GRS	častni član PD Tolmin
• znak Postaje GRS Tolmin za 30 let dela v postaji	častni načelnik Postaje GRS Tolmin
• zaslužni član za 35 let dela v GRS	častni znak svobode Republike Slovenije
• plaketa PZS za delo v GRS ob 60. rojstnem dnevu	plaketa Civilne zaščite

Ob praznovanju 60. obletnice Postaje GRS Tolmin Janku želimo še mnogo zdravih in vedrih let. Naj plemenito srce tega gornika še dolgo bije pod obronki tolminskih gora.

Davorin Žagar

Žarko Trušnovec (1956), načelnik od leta 2001

Gorski reševalec in predvsem človek.

Žarko Trušnovec, rojen 27.4.1956, v Trebuši, član Postaje od 1981, reševalec od 23.11.1985, letalec-reševalec od 1985, načelnik Postaje GRS Tolmin od 2.3.2001.

Po postavi ni velik, je pa velik po dejanjih, z neizčrpno energijo za družino, službo, gore in reševalno delo. Poleg Tolmincev, ki ga poznamo tudi kot psihologa na osnovni šoli, aktivnega člana atletskega kluba Tolmin in gorskega reševalca, ga poznajo tudi generacije mladih iz vse Slovenije, ki so šle skozi njegove planinske vzgojne taborne v dveh desetletjih. Kot psiholog in reševalec z dolgoletnimi izkušnjami je predaval gorskim reševalcem, planincem, gasilcem in drugim o psihičnih obremenitvah pri reševanju, post travmatskem stresu in podobnih temah. Priznan je tudi med strokovnimi kolegi psihologi, kjer aktivno sodeluje v Društvu psihologov Slovenije.

Na Postajo je prišel leta 1981 kot zagnan alpinist in pozneje tudi načelnik SAO. Poznan je bil kot uspešen organizator alpinističnih odprav, zraven je znal pri-

tegniti tudi planince, ki so si želeli obiskati takrat še težje dosegljive oddaljene gore. Postal je redni obiskovalec Andov in velik poznavalec gorstev v Peruju in Boliviji. Bil je vodja odmevne 1. primorske odprave – Aconcagua 1982, katere so se udeležili člani iz večine tedanjih alpinističnih kolektivov Primorske. V mesecu dni je opravila odmevne vzpone, med drugim Prvenstveno smer v južni steni (8 dni). Z izkušenim zdravnikom Jožetom Andlovicem sta bila istočasno kuharja in koordinatorja odprave, po končanem plezalnem delu sta organizirala transport opreme ter plezalcem prihajala naproti s hrano in pijačo.

Izpit za reševalca je opravil novembra 1985 v Domu upokojencev. Še vedno radi omenjamo, kako je Žarko »spletel« improvizirana nosila s pomožnimi vrvicami na tankih leskovih palicah. Za preizkus »sumljivih« nosil se je takrat strah in trepet reševalcev – član izpitne komisije Tonač – vrgel na nosila v prepričanju, da se bodo zlomila, vendar sta nosilni vzdolžni palici samo zdrsnili na gladkih prečnih tako, da je bil Tonač kot riba v mreži, iz katere smo mu hitro pomagali, potem pa zginili za vogal, da je iz nas lahko izbruhnil smeh.

Žarko nikoli ni bil vpadljiv, zato tudi v reševalnem delu ni bil opazen, čeprav je bil vedno pri najbolj zahtevnih nalogah. Skupaj sva pomagala mnogim pomoči potrebnim, oskrbela veliko poškodovanih, bilo pa je tudi veliko takih, ki jim nismo mogli več pomagati. Spomnim se, kako sva pred leti med prvomajskimi prazniki iskala prehod v osrčje Krna do dveh Ljubljančanov, ki sta bila že dva dni ujetnika na Levu, saj nista našla izhoda iz zasnežene stene, nazaj pa si tudi nista več upala. V megli, da bi jo lahko z nožem rezal, smo tik pred nočjo našli vstop v Zahodno Drežniško pot. Dva reševalca iz Drežnice sta že bila pri planincih. Po krajšem razmisleku, ali vstopiti ponoči ali počakati jutro, sva v navezi, brez pravega varovanja, v mešanici dežja in snega, med plaziči snega, ki so se vsipali z vrha Krna, v soju čelnih svetilk iskala prehode po snežnih vesinah proti Levu. V pravem snežnem metežu smo sredi noči prišli do obnemoglih in psihično razrahljanih planincev, ki nista mogla več niti samostojno hoditi. Noč se je nagibala že proti jutru, ko smo prišli iz zahtevnega terena, kjer nas je vse premočene in premražene na robu stene čakal topel čaj in nato sestop do vozil.

V Tolminu je zvonilo k jutranji maši, ko smo v nalivu raztovarjali stari land rover. Dež je skoraj neprenehoma padal tri dni, pod Krnom pa je zapadlo več kot 30 cm snega.

Kakšno desetletje pozneje. Žarko je pred slabim letom prevzel načelnštvo Postaje od legendarnega, dolgoletnega načelnika Korena.

Tretji januar, v dolini - 8°C, ob 17. uri obvestilo o nesreči; pod vrhom Vogla planinec s poškodbo obeh nog.

Otvorjeni hitimo v jasni in mrzli noči, v svetlobi polne lune, proti planini Razor in razmišljamo, kako najbolje izpeljati še eno zahtevno reševanje. Predhodnica treh reševalcev, Ivan, Mare in Žare so z nujno medicinsko opremo in odejami že daleč pred nami.

Okoli osme ure zvečer postanemo v odprti planinski koči. Pomenek reševalcev, ki se grejejo s toplim čajem, nenadoma prekine glas iz radijske postaje: »Žareta je odneslo«. Za kratek čas zavлада mučna tišina, nato takoj sprememba poteka reševanja. Najprej je treba priti do Žareta in poskrbeti zanj, nato reševanje planinca. Takoj zahtevamo dodatno pomoč iz doline.

Sledi olajšanje, ko Mare sporoči, da je Žare živ, ima pa izpahnjeno ramo in več odrgnin.

Pod nogami se mu je odlomila plošča zmrznjenega snega. Skupaj z njo je zdrsnil po strmini. Ustavil se je v otoku ruševja, spodaj pa je skalnat teren – balvani.

V soju čelnih svetilk se vidi, kakšne bolečine prenaša Žare, vendar sam sestopi v spremstvu reševalcev v Ravne do reševalnega vozila.

Nadaljujemo reševanje v mrzli noči pod vtisom preteklih dogodkov. Kako se nesreča lahko pripeti tudi najboljšim med nami takrat, ko najmanj pričakuješ? Naporno reševanje poteka do jutra, ko ob 8. uri zabrni helikopter nad planino Razor in prevzame ponesrečenca in Marka, ki je med reševanjem dobil lažje ozeblina na nogi. Sledi pot v dolino, pospravljanje opreme, vprašanja novinarjev in prijetno presenečenje, ko zagledamo Žareta. Na poti iz bolnice se kljub bolečinam in neprespani noči ustavi na Postaji GRS.

Ko se je začetek devetdesetih let začelo uveljavljati helikoptersko reševanje, je bil na Postaji v udarni trojki, ki je utirala pot na tem področju. S tem je prevzel dodatne obveznosti in obremenitve, saj je vedno več reševanj, kjer ključno vlogo odigra uigrana ekipa za reševanje s helikopterjem.

V zadnjih letih ne mine teden, skoraj ne mine dan, da se z Žaretom ne bi vsaj slišala. Vzrok so pogoste reševalne akcije, sestanki, pa vaje, predavanja, nabava reševalne opreme, razna poročila, urejanje finančnih zadev, urejanje prostorov GRS in majhnega zavetišča na planini Razor. O vsem želi, da je seznanjen še kdo. Mislim, da je malo dni, ko ne bi vsaj delček časa porabil za reševalno delo. Že več kot sedem let vodi eno izmed z reševalnim delom (v tem obdobju več kot 300 reševanj) najbolj obremenjenih postaj, ki pokriva obširno območje od meje z Italijo v breginjskem kotu do Godoviča in Sežane. To zahteva veliko organizacijsko sposobnost, da kljub neprimernemu statusu skupin GRS vzdržujemo usposobljene in opremljene skupine reševalcev v Kobaridu, Podbrdu, Idriji in Ajdovščini. Za to je potrebno stalno vzdrževati in gojiti dobre stike z odgovornimi osebami v občinah, da so zagotovljeni vsaj minimalni pogoji za delovanje skupin.

Žare stalno skrbi za dobro fizično pripravljenost. Je večkratni udeleženec Maratona štirih občin in tekov na Črno prst. Poleg tega veliko turno smuča, teče in kolesari, tako da so že legendarne njegove kolesarske hlače, v katerih se pogosto znajde na reševalnih akcijah, saj se ni časa preobleči. Že več let je med prvimi v Sloveniji po številu reševalnih akcij. Ne samo, da prevzema odgovornost za reševanje kot načelnik, vedno je med prvimi na Postaji, da organizira reševanje, nato pa je med najbolj udarnimi na akciji. Posebno težko je, ko je potrebno posredovanje večkrat na dan, včasih tudi istočasno na različnih lokacijah. Ko se reševalci utrujeni odpravimo domov, čakajo Žareta še poročila o nesrečah. Ne glede na pogostost, število in zahtevnost reševanj so poročila vedno takoj napisana. Še dobro, da ne pomeša vseh podatkov. Tudi ko je na dopustu, je vedno dosegljiv in kar nekaj akcij je organiziral z dopusta v tujini.

Ima izreden občutek za ljudi. Zna prisluhniti in nas pritegniti, da skupaj razvijamo reševalno delo. Vključi vse, od najstarejših reševalcev za še kako pomembna dela v prostorih Postaje in na zavetišču na planini Razor. Imamo zgledno urejene prostore, treba je skrbeti za reševalno opremo, vozili, radijske postaje in pozivnike, imamo najlepši heliodrom v Sloveniji, ki so ga polepšali otroci reševalcev. Že pred leti je uresničil idejo, da se jeseni organizira »družinski piknik« za reševalce z družinami, saj se je zavedal obremenitev, ki jih nosi celotna reševalčeva družina na tako obremenjeni postaji. Od lokacije do hrane, vse organizira in pripravi Žare z družino. Za vsako delo najde pravega človeka. Glede na to, koliko časa in energije Žare vložijo v reševalno delo, ostalim članom ni nič težko.

Z vedno novimi idejami (tudi izdaja, promocija in prodaja knjige dr. Andlovica) in sprejetimi izzivi (organizacija dneva gorskih reševalcev) Žarko dviga in širi ugled dela gorskih reševalcev in Reševalne postaje Tolmin, s hitro odzivnostjo in profesionalnim pristopom pri reševanju širokemu spektru pomoči potrebnim (različni športi, delo in narodnosti) utrjuje zaupanje v nesebično delo gorskih reševalcev daleč preko meja Republike Slovenije.

Ob svečani obletnici Postaje GRS Tolmin se Žaretu zahvaljujemo za delo načelnika, gorskega reševalca in predvsem človeka ter mu želimo neizčrpen vir energije in idej za nadaljnje uspešno vodenje Postaje.

Ivan Čufer Herman Borovnik (1934)

Ne vem, ali je bilo zgolj naključje, a Hermana sem kot svojega »rešitelja« spoznal že pri svojih devetih letih. Če se prav spominjam, je bilo to na poti v šolo, kjer me je nekaj let starejši najstnik pošteno premikastil. Vzrok za ta dogodek je zbledel v mojem spominu, a zagotovo sem k temu nekaj prispeval tudi sam. Moj »mučitelj« me je že podrl na prašno makadamsko cesto, ko je iznenada, kot dobri duh, pristopil Herman. Pobiral sem se s tal in zagledal, kako je zgrabil nepridiprava za ovratnik, ga stresel in v pristi gorenjščini pristavil:

»Ejga ti, poba, če tamawga koj ne pustiš pr'mir, ti bom tako prpelow okol ušes, da t'bo žarnca pregorewa!«

Priletela je še vzgojna klofuta in napadalec, ki je nekaj trenutkov prej še delil brce, se je znašel v vlogi poraženca. Bliskovito jo je ucvril po zaprašeni cesti in izginil med hišami. Herman se je s strogim izrazom

na obrazu obrnil k meni, vendar z glasom, v katerem je bilo čutiti prizanesljivost do bosopetnika, nadaljeval:

»Če t'bo ta mulc še kdej teži, kar mene poklič. Zdej pa koj in brez obotavljanja u šolo.«
Hvaležno sem ga pogledal in jo, kar so bose noge dopuščale, odvihral proti šoli.

Tako je bilo moje prvo srečanje s Hermanom. Moja, takrat otroška duša, ga je sprejela kot rešitelja in dobrega človeka. Najine osebne in gorske poti so se kasneje skozi življenje pogosto srečevale in prepletale. Prav Hermanu gre zahvala za pokazano pot in vključitev med gorske reševalce.

Herman je bil rojen na Jesenicah 20. maja 1934, kasneje pa je odraščal na Blejski Dobravi, kjer je kot otrok spoznal veliko grozot druge svetovne vojne. Rojenice mu niso napovedale lahkega življenja, a so ga obdarovale z zanimivimi življenjskimi izzivi. Odlikovale so ga s šegavim duhom ter vztrajnim in korajžnim značajem. Tega je s pridom uporabil tudi kasneje, ko so ga nemirna deška leta pripeljala pod ostenja gorenjskih gora. Po končani osnovni šoli je nadaljeval kot vajenec v jeseniški železarni, kjer je spoznal prijatelje, s katerimi je izrabil vsako prosto urico za obiske bližnjih gora. Bil je izredno spreten in večš plezalec, zato so ga vrstniki imenovali po legendarnem alpinistu Hermanu Buhlu.

Kasneje ga je življenjska pot vodila na Primorsko, natančneje v Podbrdo, kjer je spoznal svojo bodočo ženo. Strme gore nad Baško grapo niso bile nič manj mikavne kot tiste, ki jih je na Gorenjskem spoznal kot mladenič. Leta 1957 je sodeloval kot soustanovitelj PD Podbrdo,

v katerem deluje še danes. Dve leti kasneje, leta 1959, so ga tolminski gorski reševalci povabili v svoje vrste. S pridom je uporabil svoje alpinistično znanje in že prej pridobljeno znanje prve pomoči, zato se je vedno bolj posvečal preventivnem delu. Leta 1967 si je pridobil naziv inštruktor GRS ter dolga leta vodil vzgojno in preventivno delo na Postaji GRS Tolmin.

Herman je bil pri svojem delu natančen, hiter, zanesljiv in predvsem iznajdljiv. Disciplinarnost na reševalnih vajah pod njegovim vodstvom je bila samoumevna, prizorišča delovišč v ostenjih pa je vedno zapuščal zadnji. Šele, ko je bilo delo opravljeno, se je v njem prebudila tudi humoristična žilica, s katero je še kako znal razveseliti zbrano družbo.

Njegov pionirski začetek na področju vzgoje in izobraževanja mladih reševalcev je plodno vplival tudi na kasnejše rodove na Postaji. Ko je z leti to delo prepustil mlajšim, se je posvetil svoji najprijetnejši postranski zadevi – kuhanju. Na srečanjih in vajah smo ga redno srečevali z dolgim belim predpasnikom in belo kuharsko čepico na glavi, pripravljene dobrote pa so šle v slast še tako razvajenim izbirčnejšem.

Gore, katerim ostaja zvest skozi vse življenje, ga nezadržno privabljajo tudi danes. Žal je nahrbtnik postal težji in korak počasnejši. In prav zato je zakladnica njegovih spominov vedno bolj živa in bogatejša.

Danes Herman šteje častitljivih 74 let. Od tega jih je kar 49 preživel v vrstah gorskih reševalcev; v tem obdobju je dobrih 30 let posvetil vzgojnemu in preventivnemu delu na Postaji GRS Tolmin. Koliko odpovedovanja, naporov in dobre volje je bilo vloženo v to obdobje – tudi v dežju, snegu in viharjih, najbolj ve sam. Vendar pa dober občutek, ko lahko pomagaš sočloveku v stiski, odtehta vse hudo, pravi Herman.

Za svoje dolgoletno delo v Gorski reševalni službi je prejel številna priznanja. Ob svečani obletnici mu želimo zdravje in iskriv humor tudi v bodoče.

Janko Koren **Ivan Čufer (1952)**

Inštruktor Herman Borovnik je leta 1976, na rednem letnem Občnem zboru Postaje GRS Tolmin, predlagal za sprejem v GRS skupino mladih podbrških fantov z obrazložitvijo, da so to izredni športniki, planinci, smučarski tekači in maratonci. Čeprav nekaterih nismo osebno poznali, smo jih sprejeli po tako ugodnem priporočilu. Postaja GRS je potrebovala dodatno število reševalcev za območje vzhodnega dela tolminskih-bohinjskih gora, zato ni bilo težav za potrditev prej omenjenega sklepa.

Zadeli smo terno. V GRS so bili sprejeti Ivan Čufer, Peter Čufer, Cveto Kemperle, Marko Dakskobler in kasneje Ivan Rejec, Viktor Golja, dr. Bogo Humar, Aleksander Čufer in Ljubo Torkar. Ti reševalci so popestrili delo na naši Postaji. Poleg reševalnega dela so se izkazali na različnih tekmovanjih, zlasti turno-smučarskih, ki jih je organizirala GRS Slovenije.

Organizacijsko sposobnost so pokazali na postajnih tekmovanjih ter pri delu v matičnem planinskem društvu. Kasneje so Podbrdčani postali samostojna skupina Postaje GRS Tolmin.

Veliko zaslugo za tak napredek gorskih reševalcev iz Baške grape in tudi Postaje ima Ivan Čufer. Rojen je bil 24. februarja 1952, pri Mohorcu, na samotni domačiji v Podbrdu. Po pripovedovanju je bilo v tistem času toliko snega (snežna katastrofa), da je moral oče nositi babico na hrbtu, da je lahko prišla pomagat porodnici. Najbrž so takrat prišli snežni geni v Ivanovo kri.

Kmalu po sprejemu v GRS je Ivan opravil izpit za člana GRS. Leta 1980 je postal inštruktor in kasneje letalec- reševalec. Skupaj s Hermanom in kasneje z ostalimi inštruktorji je na vajah in obnavljalnih izpiti pripravnikom in članom vcepljal in utrjeval večšine gorskega reševanja. Tudi Ivanova zasluga je, da je danes naša Postaja glede števila in izurjenosti reševalcev na visokem nivoju.

Ivan Čufer je bil več let vodja Postajnih inštruktorjev in namestnik načelnika postaje.

Ko sem ga vprašal, katera akcija mu je najbolj ostala v spominu, se ni mogel odločiti. Svojevrsten pečat ima vsaka reševalna akcija. V spominu mu je ostala iskalna akcija novembra 1979, ko smo ponoči v koči na Razor planini trepetali za usodo dveh mladih smučarjev. Ali novembra 1980, ponoči, v zimskih razmerah, ko je v prepadni steni Rdečega roba, pripet na 200 m dolgi jeklenici, poizkusil rešiti ponesrečenega lovca. Morda iskalna akcija novembra 1985, ko smo iskali in našli več mesecev pogrešanega planinca. Klic na pomoč iz koč na vrhu Krna, češ da pri njih umira planinka, nas je vrgla iz tira. Začela se je tekma s časom. Ivan je vodil dve skupini reševalcev. Ko so prišli do koč, je imela planinka hude bolečine zaradi krčev. Sklepali so, da je kriva močna dehidracija. Po protibolečinski tableti in imobilizaciji udov ter po celonočnem transportu v dolino so jo predali zdravstveni službi. Moreči so bili božični prazniki leta 1997, ko so s poledenelega Krna v dolino prinesli štiri ponesrečene planince. V Ivanovem spominu je tudi januar 2002, ko je s predhodnico, ponoči, hitel proti vrhu Vogla pomagat ponesrečenemu planincu. Pri prečanju snežišča se je pod Žaretom odtrgala velika ledena kloža in ga odnesla v dolino. Ivanu se je od srca odvalil težek kamen (in tudi nam v dolini), ko je ugotovil, da je Žare samo poškodovan. Akcija avgusta 2007 je med tistimi, ki bi jih reševalci radi izbrisali iz spomina.

Ivan Čufer je še vedno aktiven gorski reševalec. V petsto petdesetih akcijah, ki jih je opravila Postaja, in v dvaintridesetih letih požrtvovalnega dela v GRS je vodil in sodeloval pri velikem številu akcij. Za svoje humano in prostovoljno delo je prejel naslednja priznanja: srebrni in zlati častni znak PZS, plaketo SNZ, srebrni častni znak za 25 let dela v GRS in srebrni častni znak Republiškega štaba CZ.

Ivan Čufer **Davorin Žagar (1959)**

Spominjam se mladega, visokoraslega fanta z mladostniško bradico, ki se nam je pridružil na eni izmed letnih vaj v tolminskih gorah. Med prvimi si je na nahrbtnik naložil težke dele reševalne opreme, ki jo je bilo potrebno prenesti na izhodiščno mesto vaje. Presenetilo nas je njegovo alpinistično znanje, spretno in varno gibanje v steni, predvsem pa delo z vitlom na sidrišču. Spoznali smo, da gre za sposobnega mladeniča prihajajoče generacije pripravnikov, ki je v tistem obdobju potrkala na vrata Postaje GRS Tolmin. Skromen in

nevsiljiv, vendar podkovan z gorniškimi znanjem, se je našim vrstam leta 1980 pridružil Davorin Žagar.

Rodil se je 24. marca 1959 na Kozarščah. Kot vestnega in marljivega učenca, dijaka in kasneje študenta, ga je življenjska pot za nekaj let vodila iz domačega kraja na študij v prestolnico. Takrat še ni vedel, da mu bo izbran poklic varnostnega inženirja dobrodošel ob pomoči ljudem v težavah tudi izven poklicne dejavnosti.

Gore so Davorina vznemirjale že v dijaških letih. Njih mogočna podoba, prvobitnost in vsestranske lepote so mu postale stalen izziv, zato je poleg študija v Ljubljani našel pot tudi v svet alpinizma. Vendar ne naključno. Pristopil je v alpinistični odsek (v nadaljevanju AO) Akademik, kjer si je pričel pridobivati alpinistično znanje. Kot je za Davorina značilno, je vprašanjem, ki so se mu zastavljala v neslutelih vertikalnih alpinističnega sveta in njegovih vrednot, neustavljivo iskal odgovore. Zbrano, mirno in brez bližnjic, v tesnem stiku z mogočnimi stenami. Ne gre

se čuditi, ko ga že kot dvajsetletnega fanta, leta 1979, srečamo v granitnih navpičnicah zastrašujočega Druja v francoskih Alpah. Ta uspešen podvig je nadgradil že v naslednjem letu, v divjem svetu najveličastnejših alpskih prepadov Jorassesov.

Z gorsko reševalno službo se je Davorin srečal že v Ljubljani. V tamkajšnji postaji se je usposabljal kot pripravnik, vendar ga kljub obljubam niso uradno sprejeli. Leta 1982 je pri tolminski Postaji GRS zaključil pripravniško dobo in opravil izpit za gorskega reševalca. Z neomajno voljo do novosti in smislom za pedagoško delo je leta 1986 zaključil usposabljanje za inštruktorja GRS. Še istega leta se je udeležil alpinistične odprave v perujske Ande, ki jo je organiziral matični AO iz Tolmina.

Leta 1991 je Davorin prevzel vodenje izobraževalno – preventivnega dela na Postaji. Z naraščajočim obiskom gora so na Tolminskem in širšem Posočju strmo naraščali tudi adrenalinski športi. Jadralno padalstvo, kanjoning ter kajakaštvo je s svojim razmahom botrovalo tudi številnim nesrečam. Tem oblikam nesreč v precej drugačnih pogojih reševanja je bil nemudoma potreben odgovor. S svojim zavzetim, z inovacijsko žilico obogatenim delom, je Davorin skupaj s soroševalci na Postaji našel potreben način pomoči prizadetim.

Njegovo uspešno delo so opazili tudi izven Postaje in ga leta 1996 povabili v podkomisijo za vzgojo in izobraževanje pri GRS Slovenija. Po enajstih letih sodelovanje je zaradi preobremenjenosti to delo uspešno zaključil.

Davorina odlikuje načelnost, zavzetost in poglobljen pristop do reševalnega dela. S svojim bogatim znanjem je sodeloval v številnih reševalnih akcijah, v težkih in ekstremnih razmerah, kjer je bilo kar nekajkrat ogroženo tudi njegovo življenje.

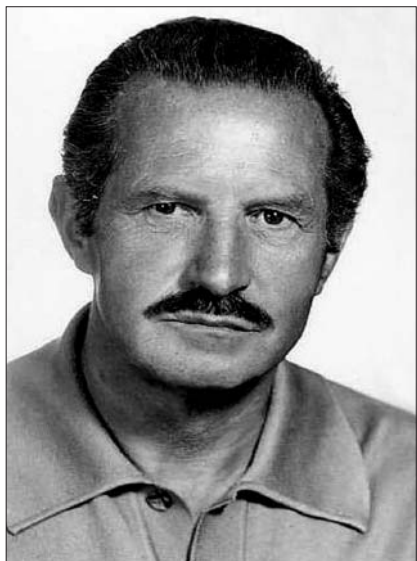
Čeprav se še ni srečal z Abrahamom, pa ima za seboj že osemindvajset let bogatega reševalnega dela. Kar sedemnajst let je vodil vzgojno-izobraževalno delo na Postaji; to je delo, ki zahteva človeka z nadpovprečnim razdajanjem. Deset let je že letalec- reševalec in osemnajst let namestnik načelnika. Pri obremenitvah, ki jih Postaja doživlja v zadnjih obdobjih, je še vedno med najaktivnejšimi.

Davorin je zagotovo eden izmed stebrov, ki so pomembneje prispevali k uspešnemu delovanju Postaje GRS Tolmin kot celote. Torej mu ob svečani obletnici Postaje želimo uspešno in varno delo, še posebej takrat, ko bo hitel na reševanje daleč v gore, kjer bo neobgljeno človeško življenje čakalo njegovo pomoč.

Žarko Rovšček

Jože Andlovic, dr. med. (1923)

»Zadovoljstvo sem našel v svojem poklicu in planinskem svetu.« Portret himalajca in gorskega reševalca, dr. Jožeta Andlovica

Dr. Jožeta Andlovica danes poznamo predvsem kot prekaljenega zdravnika - gorskega reševalca, himalajca in enega izmed pomembnih členov Postaje GRS v Tolminu. Tema dvema dejavnostima se je posvetil šele v zrelih letih, po drugi svetovni vojni. Vojna je močno zaznamovala njegovo mladost in tudi kasnejše življenje. Kdor se je kdaj več družil z njim, je lahko iz njegovih ust slišal vznemirljiva pa tudi s humorjem obarvana življenjska doživetja iz tega obdobja.

Rodil se je 12. novembra 1923 v Trnovem v Ljubljani. Že zelo zgodaj ga je zaznamovalo trdo življenje. Šolo je kljub razposajenosti moral jemati resno, že zato, ker je ni imel v domačem kraju. Kmalu je bilo konec brezskrbnosti, pridrvel je plaz druge svetovne vojne. Na dan maturitetnega izpita se je nič hudega sluteč znašel med zajetimi potniki na ljubljanski

železniški postaji, večino so kasneje Italijani internirali v Gonarsu. Po vrnitvi domov in zrelostnem izpitu je izbral študij medicine, a se je še pred koncem leta 1943 po čudnem spletu okoliščin znašel v vrstah domobrancev. V vojni formaciji je deloval kot sanitejec. Brez razmišljanja je nudil pomoč vsakomur, ne glede na barvo. Ko je bil sredi leta 1944 v bližini Velikega Ločnika (danes v Občini Velike Lašče) dvakrat ranjen, so ga partizani ujeli in ga po daljšem zasliševanju brez kazni zadržali v svojih enotah, najprej kot pomočnika in kasneje mitraljezca v Štajerski brigadi (XII. SNOUB). Ta se je bojevala v okolici Novega mesta. Ko je bil ob napadu na neko nemško postojanko spet ranjen v nogo, je med zdravljenjem v partizanski bolnici opravil sanitetni tečaj in bil določen za bolničarja v jurišnem bataljonu XV. divizije. Iz strelskega ognja je izvlekel številne ranjence in jih za silo oskrbel, dokler ga ni v glavo ranila sovražnikova krogla. V partizanskih bolnišnicah mu niso mogli nuditi pomoči, zato so ga napotili v zavezniško bolnišnico v Italijo. Po osvoboditvi se je vrnil v domovino, nadaljeval zdravljenje in študij medicine. Ustvaril si je družino in se po opravljenem stažu leta 1955 zaposlil kot splošni zdravnik na Mostu na Soči. Po opravljeni specializaciji je od leta 1963 do upokojitve (1980) delal kot kirurg v Splošni bolnišnici v Šempetru pri Gorici. Pomemben del življenja dr. Andlovica je povezan z gorami, v katere

je zaljubljen že od otroških let. Prve vzpone na naše dvatisočake je opravil kot gimnazijec. Takrat je vneto prebiral dostopno gorniško literaturo, za kaj več pa je moral najprej preživeti kalvarijo druge svetovne vojne. Od leta 1946 dalje je bil aktiven alpinist, v moštvu GRS pa deluje od leta 1959 naprej. Kmalu je postal kandidat za prvo povojno jugoslovansko odpravo na Manaslu, ki je zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ostala neizpeta zgodba. Kasneje se je odzval vabilu, da kot alpinist in zdravnik sodeluje na različnih himalajskih odpravah, najprej na Kangbačen (1965), nato na Anapurno (1969) in ponovno na Kangbačen (1974). Leta 1979 je kot inštruktor sodeloval v nepalski šoli za vodnike NMA v Manangu, komaj leto kasneje pa so ga kot vodjo ekipe treh zdravnikov povabili na italijansko - nepalsko odpravo na Everest. Tako vabilo lahko razumemo kot pomembno mednarodno priznanje njegovemu delu na odpravah. Vse svoje himalajske izkušnje je prispeval še za uspeh prve primorske odprave na Aconcagua (1982). Na odpravah v oddaljena tuja gorstva je našel samega sebe. Uspešno je združil splošno medicinsko in kirurško znanje z dolgoletnimi terenskimi, nenazadnje tudi vojnimi izkušnjami. Vnovčil je celo praktično znanje iz zobozdravstva, ki si ga je prostovoljno pridobil v času okrevanja na čeljustni kirurgiji ob koncu vojne. Čeprav je bil že v zrelih letih in so ga, kot sam večkrat pravi, vojna doživetja precej »zmahala«, je z odličnimi psihofizičnimi sposobnostmi uspel uspešno premostiti razliko v letih, ki ga je ločila od večine mlajših članov moštva. Vedno je znal zrelo in s kančkom humorja obvladati tudi najbolj kritične trenutke. Poudariti je treba še nekaj dejstev, ki jih vedno skromni Jože ne obeša na veliki zvon. Ob alpinističnih izkušnjah je meje medicinske strokovne pomoči na odpravah pomaknil z baze do višine nad 6000 m in sodeloval celo v reševalni akciji na višini okrog 7000 m. Njegova zdravniška pomoč v taboru III, ko je omrznjenima Drašlerju in Maležiču po njunem povratku z vrha Anapurne II (1969) nudil vso strokovno oskrbo, je bila tedaj na svetu najvišja »ordinacija«. Vse to je odločilno pripomoglo k uspešnemu napredovanju, še bolj pa k srečnemu povratku moštev v dolino. Na himalajskih odpravah pa ni deloval le kot zdravnik. V svojem, lastnoročno napisanem Gorniškem življenjepisu, se spominja srečnega trenutka, izpolnitve alpinističnih sanj: *»Dne 21. oktobra 1969 se mi je nasmehnila sreča. V družbi Aleša Kunaverja in Lojzeta Goloba sem dosegel svoj višinski rekord – vrh Anapurne IV (7525 m).«* Njegova udeležba na odpravi na Anapurno je bila tudi sicer polna prigod, saj so se himalajci odpravili na daljno, mesec dni trajajočo pot skozi dobršen del Azije kar z dvema kombijema in tovornjakom. Za svoj prispevek na področju gorništvu, še posebej himalaizma in gorske reševalne službe, je prejel številna visoka priznanja.

Gorski reševalci ga poznajo kot umirjenega inštruktorja medicinske prve pomoči na številnih tečajih, kot resnega izpraševalca na izpitih, iz trenutkov sprostitve pa kot iskrivega pripovedovalca številnih vojnih in gorniških dogodivščin. Himalajci ga cenijo kot zaupanja vrednega in požrtvovalnega zdravnika, obenem pa kot človeka, ki je v najtežjih trenutkih osvajanja daljnih gora deloval kot strelovod, ki je sprejemal razelektritve med (včasih) zaostrjenimi odnosi tovarišev. Malo je ljudi, ki bi lahko to njegovo človeško držo presegli, zato ni čudno, da je bil na odpravah v Himalajo tako zaželen, tako s strani članov odprav kot tudi domačinov v krajih, skozi katere so hodili.

Neusmiljen tok njegove življenjske reke je bogat, poln izdatne mere sreče: v vojni mu je pomagala preživeti; v tveganih trenutkih na strehi sveta, ob skoraj pobalinskih prigodah na poti ali na povratku z daljnih gora, ga je varno vodila nazaj domov. Vseskozi pa ga prevevata neustavljiv optimizem in strpnost, združena v misli, ki jo je nekoč lepo izpovedal: *»Nobene zamere ne čutim do nikogar, človečnost je eno mojih osnovnih vodil.«*

Janko Koren

Ciril Cuder - Tiljo (1932 - 1992)

Ciril Cuder – Tiljo je bil rojen 18. avgusta 1932. leta na Ljubinju. Zaposlen je bil kot avtomehanik v podjetju Avtoprevoz v Poljubinju.

Bil je vedrega značaja in vedno pripravljen na šalo. Ta njegova lastnost nam je velikokrat popestrila čas po zahtevnem delu na vajah in akcijah. Šaljivo je pripovedoval o svojem delu kot vzdrževalcu tovornih vozil. Zlasti so bile šaljive njegove dogodivščine iz splitskega obdobja ali iz bosanskih gora, ko je moral sredi zime čuvati in popravljati poškodovana vozila. Seveda, brez Tilja in njegove stare škode ni bilo tolminskega pusta. Kot amaterski "pirotehnik" je s svojim starinskim mini detektorjem odkril marsikateri zanimiv predmet iz črnih, preteklih obdobij.

Na Mažurevcu naj bi razjasnil dogodek, kako se je pastirčkom prikazala Marija. V zemlji poleg granat je našel tudi ostanek meteorita (verjetno se je ob padcu

močno zabliskalo). Neki večer je iz tega kraja pripeljal v zdravstveni dom opečenega prijatelja Nuka. Neprevidno sta prižgala kup smodnika. Plamen je zajel prijatelja in ga pošteno osmodil. Tiljo je na kraju nesreče takoj nudil prvo pomoč. Ker ni imel drugega pri roki, je odprl škatlico sardin in namazal opekline z oljem (ribe je seveda pojedel). Počakala sta, da se je zmračilo, da ne bi ljudje mislili, da vozi v dolino samega hudiča.

Takih šaljivih pripovedi je imel Tiljo poln rokav. Vedrino, pripravljenost na šalo in nesebično pomoč pri delu je leta 1958 prinesel tudi med gorske reševalce. Postal je član Postaje GRS Tolmin. Njegov vedri duh ni miroval, zlasti na vajah je vedno kakšno ušpičil, le v akcijah ni poznal šale. Več let je bil Postajni gospodar. Skrbno je varoval in popravljal takratno borno opremo.

Leta 1983 se nama je ponudila priložnost, da odkupimo od takratne Ljudske milice odpisano terensko vozilo land rover Spominjam se, kako je bil Tiljo vesel in navdušen, ko je v Novi Gorici prevzemal vozilo. Od takrat dalje je imel na ramenih še dodatno dolžnost kot voznik in vzdrževalec vozila; takrat je tudi naša Postaja postala "mobilna". Kljub večkratnim okvaram na vozilu je Tiljo našel rezervne dele, če ne doma pa na odpadku v Vidmu.

Spominjam se krstne vožnje v Drežnico ob dnevu planincev, ki ga je organiziralo PD Kobarid. Na prireditvev sva se s Tiljom pripeljala z našo novo pridobitvijo. Navdušeno so nas sprejeli drežniški reševalci s Huljem na čelu. Po ogledu vozila smo se odpeljali na preizkusno vožnjo do Drežniških Raven, kjer je bil improviziran "likof". V vozilu, ki je bilo prirejeno za 8 oseb, nas je bilo 23 reševalcev in drugih planincev. Vozilo se je odlično obneslo in tudi udeleženci smo preživeli krstno vožnjo in likof.

Junija 1991, med osamosvojitveno vojno, je svojim gorskim reševalcem v Alpskem vodu TO z velikim veseljem odpeljal okrepčilo na mejni prehod Učēja.

Žal, vse enkrat mine. 27. februarja 1992 smo Vlado, Mitja in jaz odšli na obisk k težko bolnemu prijatelju. 28. februarja 1992 je Ciril Cuder – Tiljo umrl. Naslednji dan so ga gorski reševalci pospremili na zadnjo pot na pokopališče pri sv. Urhu.

Kmalu za tem je tudi land rover moral prepustiti prestižno mesto mlajšemu terenskemu vozilu terranu.

Tiljo med člani alpskega voda. (ARHIV PGRS 1991.)

Žarko Trušnovec **Zoran Skubin (1947)**

Postaja GRS Tolmin brez Zorana Skubina ne bi bila tisto, kar je danes, kajti za tako obsežno reševalno in drugo delo so potrebni tudi prostorski in drugi pogoji.

Zoran je bil in je še aktiven na komaj preglednem številu področij, ne na vseh hkrati; a če se česa loti, potem to počne ne 100, ampak 110 odstotno.

Kot alpinist je opravil nekaj zahtevnih vzponov v Posočju, ki imajo še danes svojo veljavo, bil je med ustanovitelji Soškega alpinističnega odseka, nekaj časa tudi načelnik.

Na GRS je kmalu prevzel naloge gospodarja Postaje. Kot izjemen strokovnjak za materiale in opremo je poskrbel, da je bila naša reševalna oprema in tehnika vedno brezhibna. Veliko opreme je izdelal sam. V tistih časih, ko so iz jeseniške železarne prišli klini »jeseničani« smo v Posočju zabijali »skubinčane« ...in bili so boljši.

Na vajah, usposabljanjih in tudi intervencijah je vedno imel tudi vlogo neformalnega inštruktorja; pogosto sem slišal izjavo, da je najbolj varno, če je na sidrišču Zoran.

Zoran je bil tudi med glavnimi pobudniki za ureditev prostorov Postaje. Ko smo začeli z delom, se je praktično preselil v kasarno. Vse, od idejnih skic, planiranja, vodenja »gradbišča«, nabave materiala, lovljenja obrtnikov, je bilo njegovo delo.

In zgodba se je ponovila tudi pri izgradnji Gorniškega centra in pri povečanju garaže na Postaji GRS v lanskem letu.

Zoran je ali pa je bil še marsikaj; odličen smučar, filmar, avtor izjemnih skic o najzahtevnejših reševalnih akcijah, slikar, gobar ... in v zadnjih letih predvsem kajakaš.

Kot nalašč, kajti začele so se pojavljati nesreče tudi na Soči in njenih pritokih, na soteskarnju. S poznavanjem tega področja je sooblikoval »doktrino« reševanja na tem specifičnem področju, s katerim GRS prej ni imela izkušenj.

Skubin med urejanjem prostorov PGRS. (ARHIV PGRS, 1999.)

Tudi na teh akcijah sem videl, da je za ponesrečence tvegalo več, kot bi lahko kdorkoli zahteval.

Zoran pa je vedno tudi dežurna opozicija; s svojimi kritičnimi pripombami nas je velikokrat nasmejal, hkrati pa dosegel, da smo o marsikateri stvari še enkrat pošteno premislili in sprejeli boljše odločitve.

Janko Koren

Alojz Fon – Huljo (1951-1991)

Alojz Fon se je rodil 31. avgusta 1951 v Drežnici pri Jakšu v številni družini, kjer ni bilo razkošja, poznali so le trdo delo⁷⁰. Učitelj Milan, ki je v tistih letih poučeval v Drežnici, se spominja dvoletnega fantiča, smrkavega, oblečenega v kikeljco, ki se je podil po drežniških gasah. Iz tega fantiča se je po trdih življenjskih izkušnjah, ki so mu jih krojile drežniške gmajne, kasneje grape, skale, gozd, planine in gore, razvil v mogočnega fanta in moža, ki se ni nikoli izogibal še tako težkemu delu. Bil je gozdar, krovec, kosec, zidar, itd. Izredno rad je imel naravo, od tod raubšic – krivolovec. V njegovi zbirki so gamsove in srnjakove trofeje, tudi ribe v tolmunih Ročice in Kozjeka niso imele miru. Da bi zadeve primerno uredili, so ga kobariški lovci sprejeli v svoje vrste. Kasneje je bil povišan v lovskega čuvaja.

Drugi del njegove življenjske poti je bila ljubezen do gora. V krnskem pogorju ni bilo stez, polic in grap, ki jih Lojze ne bi poznal. Kot samorastniški plezalec je skupaj s prijatelji (Drežniški samorastniki) nad Drežnico preplezal marsikatero steno. Znanе so njegove prvenstvene smeri, ki jih je s soplezalci preplezal v zahodni steni Krna: Orlova stena, Cerknovnikov steber, Soči, Silva Kraglja itd; v Vršacu smer raubšicov, pa Huljevo v Jerebici,

⁷⁰ Likar, Z., 1996: Alojz Fon-Huljo, Prijatelju v spomin, PD Tolmin in Kobariški muzej.

Kragljevo na Kaninu, ipd. Plezal je tudi v Dolomitih, Centralnih Alpah, Kavkazu, Andih, le za Himalajo se ni mogel odločiti.

Lojze je bil poznan tudi kot športnik, tekač na dolge proge. Nadimek 'Huljo' si je Lojz pridobil v zahodni steni Krna, ko mu je soplezalec Peter padel in obvisel na vrvi. Lojzetu se je zdela situacija tako smešna, da se je zakrohotal in se norčeval iz prijatelja v nezavidipljivem položaju. Takrat je Petru prekipelo in je jezno zakričal: "Ti si prava hulja, gor me potegni!"⁷¹

Vedno sem imel rad zgodbe o plezalcih, ki niso bili le plezalci, ampak čudovite in zanimive osebnosti in so si s samosvojo potjo skozi življenje ustvarili legende. Eden med njimi je bil tudi Huljo.

Vse te odlike drežniških fantov so bile poznane tudi Postaji GRS Tolmin, ki jih je leta 1973 "nominirala" za gorske reševalce. Na Postajnem Občnem zboru leta 1974 so bili sprejeti v vrste GRS: Alojz Fon, Jože Rakušček in Albin Kapitan. Kmalu se jim je pridružil tudi Rado Rakušček⁷².

Kot novopečeni gorski reševalec je Lojze kmalu izstopal s svojim alpinističnim znanjem, s fizično kondicijo, s humorjem ter na Postajnih reševalnih vajah v četvero bojnem tekmovanju (v vlečenju vrvi, metu kamna, desetero skoku in petju). Vedno je zmagala kobariška skupina GRS, seveda, po Huljevi zaslugi. Le eno napako je imel Lojze, da se na delovišču v steni ni hotel zavarovati. Kot gams je skakal s police na polico, dokler mu ni enkrat spodletelo, sledil je zdrs, ki se je na srečo končal na spodnji polici. Kot odgovoren za moštvo sem ga postavil pred dejstvo: ali varovanje ali odhod iz GRS. Že na naslednji vaji, v zahodni steni Krna, je moral Lojze, kot dober poznavalec stene, prevzeti vodstvo nad ekipo, ki je spuščala "ponesrečenca" z Leva proti Zagonu. Rosilo je, megla je bila gosta, ko smo zasliši gromki Lojzetov glas: "Preklet mulc, če se ne privežeš, te tako mahnem s štrikom, da...." Spoznal sem, da je Lojze zrel za prevzem vodstva nad kobariško skupino GRS. V naslednjih letih se je kobariška skupina izkazala v težkih reševalnih akcijah, tudi v zahodni steni Krna.

Drežniški fantje so poznali še en adrenalinski šport: uničevanje granat iz prve svetovne vojne. Včasih nas je ob zaključku vaje pozdravila močna detonacija na ognju pregrete granate.

25. marec 1991 popoldne. Iz Kobarida mi je Jože telefoniral, da Hulja ni več. Nisem dojel, kaj mi hoče povedati. Šele ko me je naprosil, naj s seboj prinesem PVC vrečo, sem spoznal vso težo tragedije. Poklical sem Ivana in skupaj sva odšla na prizorišče nesreče. Žal je bil prijatelju usoden eden izmed njegovih adrenalinskih športov. Za vedno nas je zapustil veliki mož po duši in telesu. Njegov duh je še prisoten med gorskimi reševalci skupaj z njegovimi zgodbami z Grossglocknerja, Mont Blanca, Chamonixa, z lovskimi in vojaškimi dogodivščinami. Z eno besedo, Huljo je ostal Huljo.

⁷¹ Prav tam.

⁷² Zapisnik občnega zbora, Arhiv PGRS 1974.

Reševanje padalca na Čavnu. (Miljko Lesjak, ARHIV PGRS 2006.)

DOGODKI, KI SO SE NAM POSEBEJ VTISNILI V SPOMIN

Miljko Lesjak

Moje prvo reševanje ali kako sem pristal med gorskimi reševalci

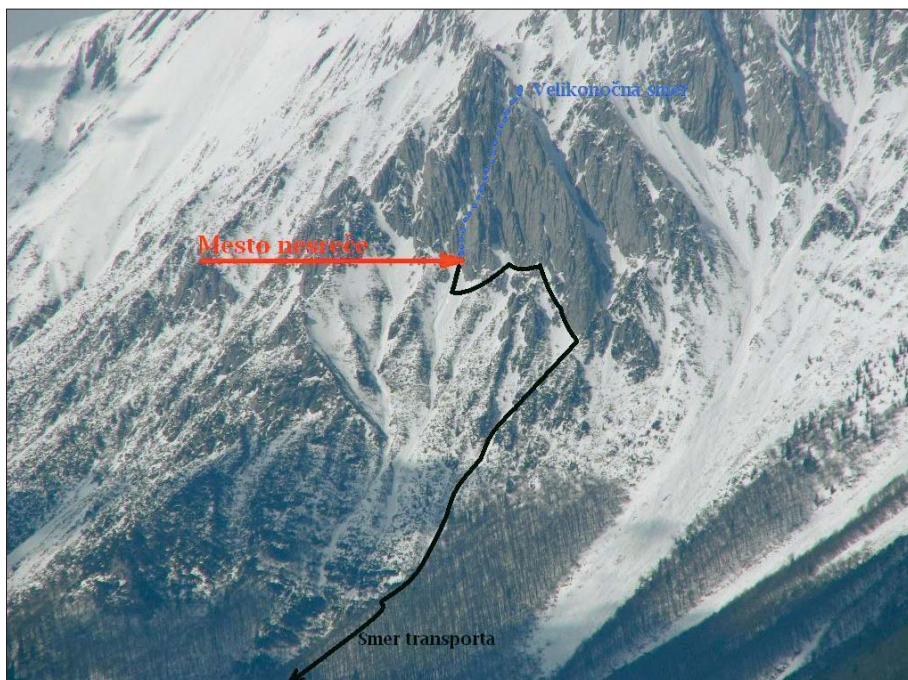
Ko po tolikih letih premišlujem o svojem prvem pravem reševanju, se zavem, da ni bilo tako lahko, kot se mi je sprva dozdevalo. Optimističen kot sem bil, se mi je v tistih časih vse zdelo enostavno in lahko. Dogajalo pa se je približno tako.

Zgodaj zjutraj, poleti 1978, sva šla s prijateljem Vladom, takrat je bil že pripravnik GRS na Postaji Tolmin, plezat v steno Novega vrha nad vasjo Rut. Za začetek sva si izbrala Velikonočno grapo, nato pa nameravala v zahodnem delu stene potegniti še kakšno novo smer. Razen plezalne vrvi sva imela na razpolago še nekaj klinov, nekaj vponk in pomožnih vrvic.

Malo po sedmi uri zjutraj sva že bila na vstopu v smer, ki poteka po grapi na skrajnem levem delu stene. Vlado je zabil klin za sidrišče, sam pa sem se navezal in takoj pričel plezati. Ko sem bil približno pol raztežaja nad njim, se je vrv zataknila za večji skalni blok na steni. Potegnil sem jo za seboj, takrat pa je blok zdrsnil po steni in grapi proti Vladu. Poskušal se mu je umakniti, a mu ni uspelo, ker je bil pripet na sidrišče. Od zadaj ga je zadel v nogo in se nato na polici razbil. Vlado mi je zakričal, da mu je odtrgalo nogo. Skozi možgane mi je šinila misel, da bo v nekaj minutah izkrvavel. Kaj naredi adrenalin, sem spoznal v naslednjem trenutku. Vrv sem zataknil za rogljiček, velik za pol palca, in se kar na roke spustil do njega na polico. Obe kosti pod kolonom je imel prelomljeni, rana je krvavela, kljub vsemu pa ni bilo videti prehudo. Pomagal sem mu, da se je kolikor toliko udobno namestil na polico. Vsa najina prva pomoč so bili trije povoji v vrečki, ki sem jo imel v nahrbtniku. Hitro sem mu povezal rano, da ni več krvavela. Spomnil sem se, da sva v grapi pod steno odložila lesene palice, s katerimi sva si pomagala pri vzponu. Stekel sem pod vznožje stene in se kmalu vrnil z njimi. Vlado mi je zaupal, da je slišal govorjenje za grebenom. Najprej sem pomislil, da se mu zaradi rane in bolečin stanje slabša, a ko je vztrajal pri tem, sem le pogledal čez rob grebena. Pod njim sta se po grapi vzpenjala Zdravko in Ivo iz Granta. Takoj sta mi prišla pomagat. S palicami in kladivom smo nekako imobilizirali nogo. Dogovorili smo se, da bo eden od njiju šel po pomoč v dolino, drugi pa bo počakal na kraju. Kri je v tem času že dodobra napojila obvezo na rani in ob pomanjkanju pisala je prišla kar prav. Iglico rušja sem pomakal v kri in na listič papirja napisal bratovo telefonsko številko, nato pa je znanec že odhitel v dolino. Zaradi nevarnosti padajočega kamenja sem se odločil, da Vlada spraviva iz grape. Varovan z vrvjo sem si ga naložil na hrbet in se tako spustil niže na polico ter po njej iz grape na greben. Nato pa se je pričelo mučno čakanje na pomoč.

V tistih časih obveščeno gorski reševalni službi ni bila na takem nivoju, kot je sedaj. Brat je po sprejetem telefonskem obvestilu o nesreči poiskal prijatelja Šturma, nato pa sta

se na policiji zanimala, kako je glede reševanja. Napotili so ju do enega od reševalcev. Ni ga bilo doma, a jima je žena dala ključ od skladišča, tako da sta vzela lesena zložljiva nosila s platnom in opornico. Spotoma sta pobrala še Furčiča, v Zarakovcu pa sta poiskala še Boga⁷³, ki se je takrat šolal za zdravnika. Okoli 13. ure so bili že na mestu nesreče. Nogo smo z opornico dodatno utrdili, Bogo pa mu je dal injekcijo proti bolečinam. Prav dosti ni zalegla.. Vlado je ves čas transporta stiskal zobe. Na nosila smo ga privezali s pomožnimi vrvicami, eno od njih smo pripeli kar na njegov plezalni pas, da nam v strmini ni drsel po nosilih. Z mesta nesreče smo ga prenesli okoli strmega rušnatega grebena, ga dvignili po skalnatem pobočju skoraj 2 raztežaja do police pod steno, nato pa po njej vse do vzhodnega dela stene. Od tu smo ga spuščali po grapi navzdol vse do gozdne ceste nad vasjo Rut. S sidrišči nisem kompliciral. Pomožna vrvica ali pa kar vrv okoli dovolj močne veje rušja, vponka brez matice in polbičev vozle in že je bilo sidrišče narejeno, najsi je šlo za dvig ali spust. Da mogoče ne bi zdržalo obremenitve, nihče ni niti pomislil. Tudi takrat ne, ko so na njem viseli po štirje skupaj s ponesrečencem. Sam prenos je bil fizično zelo naporen in tudi nevaren za »reševalce«. Nihče od njih ni bil pripet na vrv. Zdrs ali padec na strmih delih se ne bi končal brez poškodb. Tudi nosila niso bila najbolj primerna za tak transport, saj so bila zložljiva in so se nam kar naprej zapirala. Najraje pri nogah, kar je Vladu po nepotrebnem povzročalo dodatne bolečine, ki jih ni ublažila niti ampula proti bolečinam. Nekaj po 16. uri smo ga prinesli do avtomobila. Sovoznikov sedež smo hitro pripravili v ustreznem položaj, tako da so ga lahko odpeljali v bolnišnico v Šempeter. Tam je ostal kar mesec dni, preden so ga odpustili v domačo oskrbo.

Reševanje plezalca v Novem vrhu. (Izdelal Miljko Lesjak.)

⁷³ Dogodek je opisan z nekoliko drugačne perspektive tudi v naslednjem prispevku (op.ur.).

Reševanje je bilo za vse nas fizično zelo naporno. Samo sedem nas je bilo, eden pa je bil ta dan sploh prvič v hribih. Edini, ki je imel kaj znanja o reševanju, je bil na nosilih. Kljub temu smo ga srečno prenesli v dolino.

V naslednjih dneh sem večkrat pomislil, da bi mi znanje reševanja prišlo še kako prav in da brez nesebične pomoči prijateljev ne bi opravili ničesar. Po kratkem razgovoru s takratnim načelnikom Postaje GRS Tolmin, Jankom Korenom, sem bil na Občnem zboru naslednje leto že sprejet med pripravnike.

Bogomir Humar **Let nad spomini**

Mirno poletno dežurstvo na Brniku je prekinil telefonski poziv.

Pri svojem delu se že od vsega začetka srečujem z nujnimi medicinskimi stanji. Zvočenje telefona v dežurstvu pa me kljub temu nikoli ne pusti ravnodušnega. Na Brniku se strokovnim vprašanjem in skrbem glede oskrbe ponesrečenca pridružijo še vprašanja v zvezi s postopki helikopterskega reševanja. Vsaka akcija je stresno dogajanje različnih intenzivnosti.

Tokrat ne bo kaj hudega.

Helikopterske elise zagrabiijo v zrak, hušknemo preko pristajalne steze, preko smrekovega gozda ob letališču in gorenjske avtoceste ter se usmerimo proti jugozahodu. Ozračje je mirno. Posadka rutinirano opravlja svoje naloge. Čutila so zasičena z enakomernim ropotom motorjev, šumenjem zvrtničenega zraku in vibracijami zračnega plovila.

Greben tolminsko-bohinjskih gora se hitro bliža in ko ga preletimo med Slatnikom in Lajnarjem, se mi pogled upre v globino zgornjega konca Baške grape. Tu zadiham drugače, to so moji domači kraji in ko jih gledam iz nove perspektive, se mi dozdevajo še lepši, kot so sicer. Podbrdo je globoko pod nami, Bača se nastavlja soncu na strminah pod Koblo, Kacempoh te skoraj posrka vase.

Pobočja Črne prsti beže mimo nas.

Na tej gori se je dogajalo marsikaj, spomin pa se mi vztrajno vrača na Šorlijevo usodo. V otroških letih se me je močno dotaknilo dogajanje v zvezi z njegovo nesrečo. Tudi planinski pogreb pri naši farni cerkvi je ostal globoko v moji zavesti. Kasneje sem spoznal, kako lahko planinska nesreča vpliva na sotovariše in kako se zaradi nje naenkrat spremeni cela vrsta življenj.

Pod nami zaostajajo Kal, Stržišče, Kuk, Znojile, pol Hudajužne je za ovinkom, zaslutiš Obloke. Šele sedaj, ko letim mimo, vidim, kako plečat je Porezen. Tam pri začetku strmin Kojce in Kozijc, ki dobro skrivajo Zarakovec in Koritnico, iščem svoje korenine. Za kratek čas se zasveti sv. Ana na Grahovem ob Bači.

Hiše so res hišice in vasi so razporejene v harmoničnem redu ter v soglasju z okoljem, ki jih obdaja.

Helikopter se blago zaziblje na močnem vzgorniku.

Nekatere stvari se za vedno povežejo med seboj in ostanejo v nas. Leta nad prisojnimi strminami Matajurskega vrha, Raskovca in Novega vrha si ne morem predstavljati brez misli na toplo puhtenje iz njihovih pobočij ter vonja po ruševju, ciklamah in sternbergovih klinčkih. Če v nebesih diši, je to tisti vonj.

V ruševje nad gozdno mejo se ostro zajedata beli grapi pod Novim vrhom.

Še sedaj se živo spominjam nedelje pred dobrimi tridesetimi leti, ko mi je srce hotelo skočiti iz prsi, hlastno sopenje pa je komaj odganjalo pekočo bolečino iz mišic. Hitel sem navzgor, kjer je bil nekdo potreben pomoči. Bil sem študent prvih letnikov medicine. Planinski prijatelj me je poklical, da izpod Novega vrha do ceste, ki takrat še ni bila speljana tako visoko v pobočje Rodice, kot je danes, spravimo ponesrečenca z zlomljeno golenjo. Med plezanjem mu jo je stisnila od zgoraj sprožena skala.

Navzdol smo ga prenesli z nam vsemi dobro poznanimi zlozljivimi nosili civilne zaščite. Golen smo mu imobilizirali z opornicami, ki jih je nekomu izmed nas skupaj z dvema ampulama Analgina dala dežurna sestra v ZD Tolmin. Zdravilo proti bolečinam je poškodovanec korajžno popil iz ampul. Šele kasneje sem pri delu ugotovil, da je uporabljeni analgetik bolj grenak od pelina ali košutnika. Reševanje izpod Novega vrha je bilo kar pogumno dejanje, saj je grapa dokaj nerodna, pa še iz ene v drugo ga je bilo potrebno prenesti. Spomnim se, da me je med transportom zelo skrbelo ponesrečenčevo počutje, vendar se ponesrečenec ni kaj dosti pritoževal. Malo je pomagal analgetik, pa tudi on ni bil cmerave sorte. Zakaj takrat nihče ni poklical GRS? Vedno sem imel občutek, da so nam to kar malo zamerili.

Kako bi to opravili danes?

Helikopterska posadka z zdravnikom, letalcem- reševalcem in policistom bi to akcijo zagotovo izpeljala hitreje, z manjšimi obremenitvami za poškodovanca in reševalce. Prej bi ga pripeljali do mesta dokončne oskrbe, kar je zelo pomembno v bolezenskih stanjih in poškodbah, ki ogrožajo življenje.

Toda helikopter ne more poleteti v noč, meglo, snežni metež, dež ali v premočne vetrove. Gorski reševalci pa se dvignemo in rešujemo tudi v takih razmerah.

Letimo naprej. Pod nami se razkazujeta Rut in Grant. Tu je tok misli neskončno bogat. Predniki po mamini strani so živeli v tem gorskem svetu.

Ker gre za reševalno akcijo, me preblisne misel na našega Jožeta Andlovica. V moji mladosti mi je po padcu z neke ograje zašil grdo rano nad levim očesom. V spominu mi ostaja belina ordinacije, njegovo umivanje rok pred posegom in potem ponos, da me je zašil »brez injekcije«. Tako sva se prej domenila. Dolga leta po njegovem odhodu z Mosta na Soči se o njem še vedno govori z vsem spoštovanjem in verjetno je tudi to vsadilo vame prepričanje, da je splošna medicina tisto ta pravo, tisto, kar bo moj poklic. V Baško grapo se je vračal s predavanji o svojih ekspedicijah v Himalaji. Živa beseda, visoke bele gore, neznani kraji in ljudje, pogumni alpinisti. Kaj je lahko boljšega za otroško dušo?

Še smo nad Rutom.

Prav tu se je izkazal kot veliki improvizator. Ker je na terenu potrošil vse pripravljene instrumente, je za kiretažo krvaveče maternice po porodu namesto kirete uporabil manjšo zajemalko, sterilizirano s prekuhanjem. Takrat mu zagotovo ni bilo lahko, svojo prigodo pa je vedno povedal z značilnim hudomušnim žarom na obrazu.

Rodica ostane za nami in kar mimogrede preletimo Prode. Bližajo se Tolminske Ravne.

Med gorske reševalce sem bil sprejet v Domu na Planini Razor nekaj let po reševanju izpod Novega vrha. Z načelnikom Jankom Korenom sem se poznal že iz svojih gimnazijskih let. Najpogosteje sem ga srečeval na atletski stezi na Brajdi. Na tekaških tekmah me je kot starter v tisti napetosti pred startom vedno znal pomiriti s svojimi redkimi, a umirjenimi besedami.

Reševalci GRS Tolmin so bili in so elitna skupina tako po tehničnem znanju, po znanju nujne medicinske pomoči kot tudi po njihovi človečnosti. Delo in druženje z njimi je lahko vsakemu v ponos.

Reševanje padalca na pobočju Stola. (Jernej Bric, ARHIV PGRS 2007.)

Elise se zavrtijo v praznino nad Pologom. Mimo letalskega tehnika se zazrem v Mahavšček, kjer sem imel prvo samostojno akcijo kot zdravnik reševalec- letalec.

Z adrenalinom sem se napolnil že, ko sem po Žaretovem pozivu divjval z avtom po cesti s Koritnice proti heliodromu v Tolminu. Češki padalec je po padcu obležal prav na robu strmine tako, da ga je slučajno prisotni planinec podpiral, da ni zdrsnil v globino, vse do prihoda naše ekipe s helikopterjem. Ekipa reševalcev je delovala usklajeno in hitro. Pravilno oskrbljenega smo odpeljali proti UKC Ljubljana.

Z desne strani se nam vztrajno bliža divje razdrapano ostenje Rdečega roba..

Študiral sem za zadnje izpite na fakulteti, ko me je zvečer prišel na Koritnico iskat policist z obvestilom o hudi nesreči lovca v Rdečem robu. V mesečini me je spremljal preko podkrnskih planin na Planino Sleme. Konec novembra so bili vrhovi gora že pokriti s snegom. Prva skupina je reševala v steni, druga pa se je zbirala na Slemenu, da se vključi v akcijo. Zaradi hudih poškodb glave je poškodovani umrl. Tišino ob tej novici so dolgo časa prekinjali le enakomerni piski iz radijske postaje in glasen jok njegovega tovariša. Vso noč smo nato hodili pod vznožjem stene Rdečega roba in se zjutraj na njegovem vzhodnem vrhu srečali s skupino, ki je po neskončnem garanju pokojnega ponoči dvignila iz stene. Prav takrat so nas obsvetili prvi sončni žarki.

Nastajal je nov dan, neko življenje pa se je v minuli noči za vedno poslovilo. Rojevanje in umiranje sta prepletena do skrajnosti. Transport v Polog je bil naporen.

Že letimo preko Slemena ob Maselniku in nato ob Batognici.

Pred sprejemom v GRS sem se tudi tu srečal z nesrečo v gorah. Zjutraj sem med potepanjem po brezpotju opazoval navezo, ki je vstopala v Zahodni steber, ko pa sem se vračal z vrha Krna, je bilo slišati klice na pomoč. Vodeči plezalec je padel več kot raztežaj na vstop smeri.

Najbolj se spominjam nasprotja med jutrom, ko sta se plezalca vesela in zgovorna pripravljala na vzpon, in poldnevom, ko sta doživljala stisko zaradi skrbi, poškodb in bolečin po padcu. S Planine Kuhinja se je hitro bližala skupina gorskih reševalcev, ki jih je vodil Janko. Doživel sem jih kot odrešitelje.

Krn je nad nami. Drežnica je še vsa svetla, dolina Soče proti Trnovemu pa že temni. Usmerimo se proti grebenu, kjer nas nekje med Morizno in Polovnikom po zasilnem pristanku čaka drobno japonsko bitje s padalom, večjim od nje, da jo vkrcamo in jo iz brezpotja prepeljemo v dolino. Pohiteti bo treba, kajti sence so se podaljšale in sonce se spušča proti zahodnemu obzorju.

Alojz Skrt

Moja prva iskalna akcija v družbi kosmatega prijatelja

Rojen sem bil v majhni hribovski vasici. Kot večino vaščanov smo tudi mi imeli majhno kmetijo, na kateri smo pridelali večino hrane, potrebne za življenje naše družine. V tem duhu sem bil tudi vzgojen. V ljubezni do vsake pedi zemlje, do vsake bilke, ki je zrasla, do vsakega telička, ki se je skotil in nenazadnje v ljubezni in spoštovanju do vsakega človeka, naj je bil dojenček ali starček.

Kot fantu, ki se je venomer spogledoval z gorskimi vršaci, zahajal nanje, si nabiral izkušnje v njihovem objemu, jim zaupal svoja čustva iz najglobljih tolmunov svoje biti, je najbrž nadaljevanje življenjske poti v vrstah GRS v zrelih letih logična posledica.

Ko smo na kmetiji izgubili starega družinskega štirinožnega prijatelja in čuvaja Bena, ni trajalo dolgo, ko se je pojavil nov, črn, radoveden smrček, labradorka Kara. Seveda je bila deležna posebne pozornosti, ljubezni in vzgoje. Postala je čisto pravi reševalni pes.

Poleti, leta 2002, je po pozivniku v poznih večernih urah prišel klic na pomoč. Med vožnjo v bazo GRS Tolmin sem po radijski postaji, še ves krmežljiv, poslušal odlomke pogovorov svojih kolegov, iz katerih sem razbral, da gremo iskat dvanajstletnega dečka v Zgornjo Kanomljo. S svojimi vrstniki se je na taborjenju zvečer sprl in odtaval v noč.

Iz Tolmina smo se s službenim avtomobilom odpeljali proti Idriji. Sedel sem na zadnjem sedežu, moja labradorka pa je mirno dremala z glavo na mojem stegnu. Z roko sem jo nežno božal po hrbtu. V nekem trenutku sem z mislimi preletel vsebino v naglici napolnjenega nahrbtnika: svetilka, voda, prva pomoč, rezervna majica... Že naslednji hip sem v mislih preigraval vse možne scenarije, ki bi se v naslednjih urah lahko dogodili: pes se mi lahko v temi izgubi... mogoče pobegne za divjadjo... kako mu bom sledil, v sicer jasni noči... kako se bova iskanja sploh lotila, saj sva bila oba v tem poslu zelena bolj, kot so zelene prve bilke, vznikle v topllem pomladanskem dežju. Za oba je bilo to prvo iskanje, za povrh vpeto še v noč in neznan teren.

Kara je dvignila glavo, se nepotrpežljivo obrnila na drugi bok, globoko izdihnila vlažno sapo, svoje žametne očke pa uprla naravnost vame. Šele tedaj sem se zavedal, da imam čisto potne dlani, nežno božanje pasjega hrbta pa se je prelevilo v živčno puljenje in čiščenje črnega kožuščka.

Dospeli smo na taborno mesto otrok, trema je popustila, zlila sva se z okolico in se pustila valovanju spečih travnikov in gozdov. Vse mi je bilo kristalno jasno. Vedel in čutil sem, da Kara ves čas išče človeka, potrebnega pomoči. Sem in tja sem v snopu sija čelne

Iskanje zakopanega reševalca v snegu. (Miljko Lesjak, ARHIVGRS 2008.)

svetilke uzrl dva žareča diamanta, ki me opazujeta. Potem spet dolgo časa nič, včasih samo zvok lomastenja po hosti, potem spet žareča diamanta...

V zgodnjih jutranjih urah smo iskanje prekinili. Utrujeni smo v avtomobilih sede malo zadremali z mislijo, da nas tam zunaj nekdo potrebuje. Sam sem bil zelo pomirjen, saj sem prestal ognjeni krst; prve ure resnega iskanja pogrešane osebe in z občutkom, da sva nalo-go dobro opravila.

S prvo jutranjo zarjo smo po majhnih skupinah nadaljevali z iskanjem. V spremstvu domačina in še dveh reševalcev sem poln samozavesti zakoračil v bližnjo grapo. S počasnimi koraki smo se po nabrežju nagajivega potoka prebijali navkreber. Pravi užitek je bilo opazovati psa pri neumornem iskanju sem ter tja, po bolj ali manj težko dostopnem terenu. Na čase se je oddaljil iz mojega vidnega polja, se spet pojavil daleč pred mano, dvignil glavo, me opazoval, kaj delam, kje se gibljem...

Tedaj se je zgodilo. Vidno utrujena Kara je kar naenkrat oživila. Smrček je potisnila čisto do tal, z repom je na vso moč mahala sem ter tja, zraven pa divje tekala po nevidno začrtani poti. Prešinilo me je: "Kara je na vroči sledi." Z roko sem segel po radijski postaji, da javim možnost najdbe. Ravno v tem trenutku iz zvočnika zaslišim glas: "Akcija zaključena. Našli smo fanta." V tem času je Kara v potoku izgubila sled. Vendar smo tam v bližini našli kos dečkovega oblačila. To je bilo velikega pomena zame, saj sem s tem dobil potrditev, da sem svojega psa dobro opazoval.

Med analizo opravljenega iskanja sem izvedel, da so dečka našli dvesto metrov nad točko, kjer je Kara naletela na sledi. Domov sem se vračal z neverjetnim ognjem v srcu, s prvo čisto pravo, nadvse dragoceno izkušnjo s terena in samozavestjo, da lahko zaupam svojemu psu in se lahko opiram na svoje občutke, ki so pristni in izostreni tudi zaradi življenja in dela na naši mali kmetiji.

Marko Bokan

Včasih enostavno ne gre...

Pozivnik. Nesreča na Soči pod Ladrami. Kličem. »Ja, Mare. Pri levem bregu se utaplja kajakaš. Tvoji so že na poti. Mi smo trije. Kje si?« je kot vedno kratek Žare. »Prepozen bom. Pridem za vami!« ga ne zadržujem preveč. Hitim. Misli bežijo. Na cesti stoji reanimobil (vozilo za oživljanje) z vključenimi modrimi lučmi. Tudi »moji« (sodelavci iz nujne medicinske pomoči) so drveli. Tečem po sledih v travi k obrežju. Blizu, a tako daleč stran v deroči strugi bije kajakaš svoj zadnji boj. Davorin, Iztok, Žare in Metod so že povlekli vrv skozi vitel. Vlečemo in navijamo. Med nami in kajakom 11 mm vrv brenči kot struna kitare. Davorin na glas razmišlja: »Imate vsi čelade? Če se pretrga, je po nas!«

Čoln pa je pri miru. Njega ni več nad gladino. Popustimo. Potapljaču z vrvjo pomagamo do kajaka. Po več poskusih mu uspe z nožem izrezati krovnico. Ker je mehak in se ne upira več, ga Soča sama izvleče in ponese na svojih valovih. Zoran odvesla za njim in ga upehan privleče do obale.

Misli bežijo. Pol ure je bil pod vodo. Je dobro treniran športnik. Soča je mrzla. Morda pa le... Bogo intubira, asistiram. Metod pripelje avto čez travnik. Z Zdravkom in Vladom ga oživljamo vso vožnjo do Tolmina. Zaman. Je že na drugem bregu.

Iskanje pogrešanega kajakaša na Trnovem. (Miljko Lesjak, ARHIV PGRS 2004.)

Ivan Čufer Krik bolečine

Medla svetloba žarometov starega terenskega vozila je veselo poplesavala po vijugastem kolovozu, ki je vodil strmo navzgor proti planini. Najsi je voznik še toliko tiščal ročko plina, stara, utrujena škatla, polna bradatih mož, ni dajala vidnejšega odziva. Samo silovito hropenje in kašljanje pregretega motorja je odmevalo v noč.

Bilo je konec avgusta in gore nad dolino so bile v tistih sončnih dneh polne obiskovalcev. Na samotnih in izpostavljenih stezah si srečal posameznike in skupinice nasmejanih ter vedrih obrazov, pa tudi take, ki sta jih utrujenost in sonce že pošteno namučila. Njihovi trpeči izrazi na obrazih so dajali vtis, kot da potijo križev pot; daleč od tega, čemur bi lahko rekli uživanje spokojnosti čudovitih gora.

V planinskem zavetišču vrh gore je bilo živahno. Na večini nasmejanih obrazov je bilo le tu in tam zaslediti kanček utrujenosti, ki pa ni kvarila veselja njihovih pogovorov. Oskrbnik je imel polne roke dela, a kljub temu je večkrat pogledal na ležišče, kjer je onemoglo ležala ena od dveh obiskovalk.

Pozno popoldne sta utrujeni prispeli do zavetišča. Starejša je kmalu zaprosila za prenočišče in se odpravila v posteljo. Prijateljica jo je pospremila in jo vzpodbudno hrabrila. Telesna nepripravljenost, dehidracija, sonce ter celodnevna tura so opravili svoje. Utrujeno telo se je počasi umirilo, vendar so kmalu nastopile bolečine in krči. Izmučeno revico je zajel še strah in skozi odprto okno zavetišča na gori je bilo v mirni noči zaznati jok in prestrašene krike. Oskrbnik se je odločil, da pokliče pomoč.

Rahel vetrič, ki je pihljal z vrha gore, je prijetno del skupini reševalcev, ki so hiteli v noč. Snopasti prameni svetlobe čelnih svetilk so nemirno poplesavali po strmem pobočju, kar je bilo od daleč videti kot zanimivo igro svetlobe, ki je neprestano poplesavala in se medsebojno prepletala.

»Poglej jih, kot bi jih preganjal sam peklenšček, tako hitijo navzgor,« se je Janko hudo mušno nasmehnil in se obrnil proti prijateljema, Tilju in Ladu, ki sta budno spremljala to nenavadno prepletanje svetlobe. Bilo je ravno ob mlaju, zato je bila noč temna, le posamične zvezdice so sramežljivo mežikale na črnem nebu. Za mogočno skalo, ki se je nekoč v davni ločila od ostenja na gori, so trije možje poiskali zavetje in se predali nehvaležnemu čakanju.

Noč je bila topla. Debele znojne kaplje so fantom s čela pekoče silile v oči, ko so z naloženo reševalno opremo premagovali pobočje gore. Tu in tam se je zakotalil kamenček izpod nog ali pa so zarožljala zložljiva nosila, kar je za trenutek zmotilo sen avgustovske noči. Svetleča pika vrh gore se je fantom vedno bolj bližala. Za trenutek je nočno tišino prekinila škrtajoča radijska postaja, ki jo je nosil Janez okrog vratu.

»Aha, Janko bi rad nekaj sporočil,« je Janez bolj zase glasno razmišljal. Raztegnil je dolgo anteno iz aparata in kmalu je bilo slišati načelnikov glas.

»Poslušaj, Janez, oskrbnik zavetišča na vrhu mi sporoča, da je z žensko hudo. Neprestano se zvija in kriči,« je bilo slišati Janka iz aparata.

»Sem razumel! Nismo več daleč od zavetišča,« je zadihano odgovoril Janez.

Med hojo se je napol obrnil proti fantom in pristavil: »Jaz bom poskušal nekoliko potegniti, da ženska dobi čim prej tablete, ki mi jih je svetoval dohtar.«

Komaj je to izrekel, že se je njegovo trenirano telo spustilo v lahek drnec in izginito v noč. Janez je bil v najboljših letih, tako da mu stopnjevanje teka in hoje v klanec ni delalo težav.

»Kaj hujšega zagotovo ne more biti,« je razmišljal Janez.

»Po opisu sodeč gre za hudo dehidracijo in krče, kar pa seveda povzroča bolečine. Naj se kar izkriči. Ta gora je vajena joka, stoka in krikov mladih fantov, ko so jim drobci smrtonosnih granat prve svetovne vojne parali telesa, komaj zavedajočih se življenj. Njihova srčna kri je zalivala cvetane te mogočne gore ter jo vsrkavala v svoja nedrja. Kako strašnemu trpljenju in umiranju je bila priča. Je mogoče prelitá kri vzrok, da njena pobočja vsako leto rojevajo čudovite cvetove srebrne krvomočnice, ki tod cveti meseca junija. Mogoče, kajti njene žrtve, ki jih je zakrivil človek, so nerazumljive.«

Iz tega razmišljanja je Janeza v sedanost vrnil Jankov glas iz aparata:

»Vem, da hitite, kar vam duša dopušča, vendar je oskrbnik zaskrbljen. Bolnica še kar kriči,« je zaključil Janko.

Janeza, ki je še vedno v lahkem teku premagoval serpentinasto stezo, je do koč ločilo le še nekaj minut. Zadihano, vendar s šaljivim glasom, se je prekinjajoče oglašal:

»Janko, sporoči oskrbniku, naj dekle kar kriči. Zaradi kričanja še nihče ni umrl. Sicer sem pa že pred vrati zavetišča,« je zaključil.

Janez je premočen od znoja in zadihan vstopil v jedilnico zavetišča, kjer je bilo kljub pozni uri pokonci še veliko planincev. Na njihovih obrazih ni bilo več čutiti prešernega veselja, prej bi lahko opazili zaskrbljenost. Kričanje, ki ga je bilo slišati tudi v ta prostor, ni bilo prijetno za ušesa.

Približal se je ležišču, ki mu ga je pokazal oskrbnik, ter z vedrim glasom, ki je vlival upanje, prijel bolnico za roko:

»Verjamem, da je hudo, vendar bodo bolečine kmalu minile,« je spregovoril in hitel drobiti tableto v skodelico. Dolil je čaja ter ga približal bolnici do ust. Najprej se je branila, vendar je na vztrajno in nepopustljivo prigovarjanje slednjič skodelico le izpraznila. Pristopila je prestrašena prijateljica in se tiho zahvalila Janezu.

V tem so prispeli ostali fantje ter odložili težko reševalno opremo. Hitro so sestavili nosila, mu privili kolo in udobno pripravili ležišče. Bolnica se je medtem nekoliko umirila, verjetno tudi zaradi zavedanja, da je prispela pomoč. Udobno so jo namestili v nosila in temna noč jih je vzela v svoje okrilje.

Dve goreči bakli sta jim prihajali naproti, ko so se bližali kolovozu na planini.

»Ali je hudo?« je zanimalo Lada, ko so se srečali.

»Ravno nasprotno!« je bil hiter Milko.

»Navkljub vsem tresljajem po razorani stezi nam je mirno zaspala.« je še dodal in že so odbrzeli naprej.

Na planini je že čakal ambulantni avto, ki ga je naročil Janko. Bolnica se je prebudila in začudeno gledala nasmejane obraze, ki so jo obkrožali.

»Vse bo dobro,« jo je bodril Janko.

»Kmalu boste v zdravniški oskrbi.«

Na njenih ustnicah se je pojavil komaj viden in utrujen nasmeh, ki je sporočal zahvalo. Utrujeni fantje so posedli na žametno zaplato gorske trave in se sproščeno pogovarjali. V njihovem glasu je bilo čutiti zadovoljstvo, saj so opravili dobro delo. Na obzorju pa je bilo že zaznati rdečkasti svod, ki je naznanjal nov, lep dan v gorah.

Simon Čopi **Spomin, ki boli**

Hitim po bregu navzgor. Sneži in piha. Kje so Podbrdčani? Upamo, da smo na pravem grebenčku in se bomo našli. Še vedno iščejo ponesrečenega planinca. Sopeno v klanec nekje nad Bačo. Opornice, ki jih vlačim s seboj v desni roki, me strašno motijo, nikakor ne najdem pravega ritma. Ne gre hitreje, sprašujem se, kaj je narobe z mano, da ne gre hitreje. Radijska postaja mi nekaj sporoča, a ne razumem ničesar, sopenje jo preglašša. Nekdo me dohiteva. V bistvu je mrzlo, lep in pravi zimski dan. Sneg je pobelil tla v gozdu, veter trosi in raznaša snežinke. Dan za pohajkovanje, ne za akcijo. Spet glas iz radijske postaje. Zdi se mi, da so fantje našli lokacijo nesreče in mi naj bi bili na pravi poti.

Pred mano se kar naenkrat pojavi nekaj silhuet. Tu smo. Počasi se nabiramo. Punca je zdrsnila z grebena in padla prek previsne stene. Kam? Nekam levo dol v strm žleb. Spodaj so že trije. Dva reševalca in njen oče. Fant je tu na grebenu z nami. Oživljajo jo. Petrč, Bokan in jaz hitimo dol. Ostali pripravljajo sidrišče in nosila za dvig. Teren je spolzek in strm. Grapa zavije rahlo desno, postane še bolj strma in se zoži. Tam pod skokom so. Nad skokom fiksiramo statik in se spustimo do ponesrečenke. Prostora je malo. Grapa postaja od tu naprej le še bolj strma. Zdaj smo pod skokom na polički. La kako se je sploh uspela ustaviti na tem mestu? Bokan prevzame oživljanje. Ljubo je vidno pretresen. Prvi je bil pri njih in oživljal je dekle do našega prihoda. Njen oče je tiho. Na statik pritrdimo pomožne vrvice in se vsaj za silo varujemo. Z vrha prileti kamenček. Potem kamen. Leti ravno na nas. Dekle, kaj je z njo? Bokan je tih. Oprema zamrzuje in velike težave ima s kisikovo jeklenko. Ni dobro. Odhaja? Ne. Dajmo, dajmo. Pazi, skala, se zasliši od zgoraj, le-ta odleti nekam čez. S Petrčem ugotoviva, da je najbolje, da sva za zaščito. Dvigneva nahrbtnike nad glave in čakava. Nosil še ni, spet kamni. Strah me je, teh kamnov ... in življenja, ki negibno leži pri nogah in uhaja. Tokrat kar konkretna pošiljka udari po nas. Slišati je top udarec, kot da bi koga zadelo. A smo vsi dobro. Nihče ne zajamra. Sreča. Vseeno se mi zdi, da je po nekom udarilo. V radijsko postajo zatulim, naj pazijo, tu nas je 7 na izjemno neugodni lokaciji. Čakamo na nosila, čakamo na Bokana in upamo.

Upanje je ugasnilo z življenjem. Redkobesedni smo. Dekle smo privitlali na greben. Borila se je in mi z njo, vendar jo je izmaličeno telo preveč utrudilo... Pazljivo se spuščamo ob grebenu vsak s svojimi mislimi. Tu pa tam se zamotimo s kakšno šalo, ki nikakor ne gre iz ust. Podbrdčani povedo kakšno lovsko iz teh krajev. Spuščamo se z ugaslim življenjem po zimskem gozdu. Še vedno je zimski dan, a zdi se, da zdaj veter joče in z neba padajo solze.

Simon Čopi **Ledena tema**

V službi je hudo. Gužva, dela za 24 ur. Zapiska pozivnik. Nesreča v gorah - Vogel. Pokličem Žareta in sporočim, da trenutno ne morem nikamor. Če se akcija zavleče, pridem z drugo rundo. Žare se strinja. Javilo se je že dovolj reševalcev. Delam dalje.

Danes je res dolg delavnik. Ura je že prek 18.00. Sem na telefonu in rešujem težave. Spet zapiska pozivnik. Kakšen pa je današnji dan, vse na kupu? Mimogrede preberem

sporočilo s pozivnika in v hipu zaključim pogovor. Eden naših je zdrsnil. Pokličem šefa in najbolj kritične stranke in jim povem, da grem in zakaj. Tako ali tako je pozno, odprte zadeve zaključimo jutri. Večina reševalcev je že na Razorju. S policijskim terenskim vozilom odpeljejo še nas, ki smo se nabrali ob drugem alarmu. Žare je zdrsnil. Hitimo v tihem zasneženem gozdu po mulatjeri proti koči. Počasi se seznanjamo s situacijo. Žareta spravljajo proti koči, ena ekipa gre dalje proti ponesrečencu, ki je nekje pod vrhom Vogla. Prisopihamo z opremo v kočo in Žare je že tam. Sedi ob peči. Nemo. Z bolečino izpahnjene rame. Spogledava se, morda kaj rečem, ne vem. Stiska zobe in se pripravlja na hojo v dolino. Do tu je prišel sam v spremstvu Ivana in od tu do rešilca na Ravnah bo nadaljeval na enak način. Je kerlic, bi rekel Bokan. Zgoraj je led, nekaj centimetrov debel led. Zlomila se mu je večja plošča in z njo vred ga je odneslo v temo. S Petrčem greva čim hitreje dalje z dodatno opremo na pomoč prvi skupini. Pod Krnico, kjer se pot začinja vzpenjati, se začne led. Ena gaz preči v kot proti rušju. Tej slediva. Kmalu ugotoviva, da sva blizu kraja, kjer se je po padcu ustavil Žare. Tu v kotu pod bunkerjem gleda iz snega rušje in kljub ledu hitro napredujeva. Pomaga nama gaz prve ekipe. Hodiva po strmem, deloma razbitem ledu, čudna gaz je tole. Ujameva jih nekje med bunkerjem in Voglom. Veter piha, vidljivost je slaba. Mrzlo je, pod -10. Zdaj smo v položnejšem terenu, a še vedno prekritim z ledom. Počasi začenjamo razmišljati o lokaciji ponesrečenca. Ima srečo, kar hitro smo ga našli. Vsaj tako se nam je zdelo. Njegove prve besede so bile: "Ali veste koliko je ura?" Ura je 2 ponoči, morda več, se mi zdi. V orkanskem vetru in hudem mrazu sta s prijateljem tu bivakirala in prezebala celo večnost. Večnost je lahko zelo kratka. Pripravimo ga za transport, napojimo s toplim čajem, ogrejemo s kemičnimi grelci in zavijemo v odeje. Priletel je nekje od zgoraj in se ustavil sredi ledenega pobočja. Ob padcu prek skoka je prebil led in srečno obtičal. Spodaj pod nami, v temi, slutim polno balvanov

Nesreče so pogosto v snegu, ponoči....(Miljko Lesjak, ARHIV PGRS 2007.)

in do njih ledeni tobogan. Poškodovano ima nogo in je še vedno za šale. Res grča. Morda malo pretežka za transport.

Šele okoli sedmih ga privlečemo do heliodroma nad kočo. Res je težek. Kot da bi bil pijan, se počutim. V daljavi zaslišimo helikopter. Oddahnemo si.

Simon Čopi **Avstralska kokoš**

Na Kobali je velikonočno padalska gneča. Včeraj je bil odličen dan za letenje, a ni bilo časa. Upam, da bo tudi danes dober dan. Tanka koprena prekriva sonce. Vseeno so se formirali kar solidni stebri. Kar hitro navrtim nad Kobalo na prek 2000 metrov nad morjem. To se ne zgodi vsak dan. Nekje nad križem Kobilje glave vzdržujem višino in gledam Kanin, Triglav, morje. Ko si visoko, so hribi tako majhni in položni, tako orlovsko je tole. Odločim se za let proti zahodu. Taki dnevi so redki. Upam, da bo šlo vse po planu, stisnem "gas" in "pičim" proti Mrzlemu vrhu. Piska. Pozivnik. Ma, ne me j... A ni bila že včeraj akcija? Preklopim na GRS frekvenco in vprašam, kaj se dogaja. "Padec padalca na Kobali, kje si?" pravi Janko. "Tu blizu Kobale, samo 1 km više". "Najdi ga, padel je nekam v Godičo." Obrnem in iščem. Drevesa so brez listja, vse je sivorjavo, tu pa tam se vidi belo skalovje in zelene smreke. Le kje si? Počasi izgubljam višino, le kje si? Na nobenem drevesu ni padala. Vsaj jaz ga ne vidim. V 15 minutah me spusti nazaj na višino Kobale. Kam zdaj, nazaj v steber in spet iskanje ali kar pristajati in poiskati kakega očividca? Bil naj bi SZ od starta. Ko hočem odjadrati nazaj proti Kobali, ga zagledam. Ena, dva, preštejem grape. Druga grapa,

Reševanje padalca z drevesa. (Miljko Lesjak, ARHIV PGRS 2007.)

tista pred smrečjem. Kakšnih 100 višinskih metrov nižje pod potjo na Ravne, tik pod skalno steno, ocenim. Tam je na drevesu slabo opazna bela lisa. Padalo ima zloženo v kepo, ni raztegnjeno in z višine izgleda kot skala.

Pristanem v gnečo na Kobali. Precej trdo. Prijateljem prepustim padalo in iščem oči-vidce. Tu je tudi Damjan in padalčeva žena. Sedemo v njun kombi in se odpeljemo do Stadorja. Naši so že na poti. Sporočim jim lokacijo, z ženo in Damjanom gremo naprej po poti proti padalcu. Smo brez kontakta s ponesrečencem. Dobro poznam pot; ko prečimo drugo grapo, obesim na vejo jopo in začnemo sestopati po grapi. Žena se hoče pogovarjati, veliko govori, ne dvomim, da je malo v skrbeh. Mene tudi malo skrbi. Saj nisem zgrešil grape? "Simon, mi smo že pri grapi," pravi Lukman po radijski zvezi. Hitri so. "Kateri grapi? Je tam jopa na veji ali ni?" "Ni je." "Pojdi dalje, do jope." Žena mi govori o njuni večerji in o tem, kako spijo avstralske kokoši. Na pol jo poslušam in pritrjujem; smo ali nismo v pravi grapi? Tu na desni je skalni rob. Spodaj bi moral viseti na eni od bukev. Končno, grapa je prava. Zdaj vem, zakaj je bil slabo viden. Zmečkano belo rezervno padalo se komajda drži roba drevesa, z glavnim pa se je dodatno zavezal. Čepi in se guga v rahlo nerodnem položaju, daleč proč od debla, 15 m nad tlemi. Videl sem tole slabo obešeno in zmečkano rezervno. Ženska se zasmije: "Poglej ga, tako spi avstralska kokoš." Oba se smejeta in veselita.

Simon Čopi

Nikoli nisem maral vode

Mrzel deževen dan. Iz avta se slabo vidi. Hitimo proti Trebuši. Gačnik. Kje je to? Iščemo neko gostilno ob cesti in tam blizu priteče ven potok. Tja not gremo po fanta z zlomljeno nogo. Trije so se šli kanjoning. Sedim na zadnji klopi v terenskem avtomobilu, čakam in spremljam dogajanje. Ustavljamo se. Gostilno smo že našli. Blizu smo, treba bo na dež. Izstopimo, lije pa, da komaj kaj vidim. Slabo se sliši, po kapuci ropota dež. Na glavo poveznem še čelado, zdi se mi, da bom bolj suh, če mi veje odgrnejo kapuco. Nekdo sprašuje: kje imate neopren. Ha, ha. Neopren, kaj je to? Mi smo gorska reševalna, ne potapljači. Kakšen komplet bi v bodoče vseeno prišel prav! Najtežje je prebresti potok prvič. Potem postane vseeno. Hitenje nas greje. Nemo sledim koloni. Ob potoku, pa malo bredemo, pa po skalovju zraven, po luži, blatu... Mokri smo do mod, Miljko pa kar cel, zdrsnilo mu je v strugi. Vlaga in dež mi popolnoma zarosita očala. Snamem jih. Bolje vidim brez njih kot skozi nje, čeprav sem za minus šest slep. Brodimo, blodimo z lučmi, v temi in vlagi po strugi navzgor. Iz nas se kar kadi. Le kje bomo transportirali? Vse zgleda tako čudno. Veje, grmi, voda. Tam nekje je bil neprijazen, nekaj metrov visok skok. Sem tik za petami predhodniku. Ne slišim nič, šumenje potoka in ropotanje dežja po vetrovki preglasi vse in postaja vedno bolj nemo. Samo na to pazim, da ne izgubim silhuete pred sabo. Počasi smo vsi mokri, ne samo Miljko.

Tam, sredi struge je, tam sta, tam na skali pod slapičem. Pripravimo nosila, imobiliziramo. Zdi se mi, da traja celo večnost, preden odrinemo. Gremo kar po potoku. Izbiramo najširši del, da ne ovira nošnje. Predvsem pazimo na ponesrečenca v nosilih. Čuti nogo. Tu pa tam komu zdrsne, ostali poprimejo in zadržijo nosila, da ponesrečenca ne bi zalila voda. Voda je nazaj grede višja, narašča. Tisti skok, kje je bil tisti skok. Zdi se mi, da smo že v bolj

Reševanje iz Tolminke. (Mijko Lesjak, ARHIV PGRS 2007.)

položnem spodnjem delu in da smo se nazaj veliko bolj držali struge. Napol hodiš, napol drsiš s tokom. Skozi grmičevje se začnejo svetlikati luči vozil. Voda je v 2 urah narasla čez 20 cm. Iz potoka počasi prileze ekipa popolnoma mokrih reševalcev.

Marko Dakskobler

Pot na vajo

Avto smo parkirali ob cesti proti Savici. Kljub slabi zimi smo se razveselili skromne snežne odeje, ki nam je že v dolini zagotavljala namensko uporabo turno-smučarske opreme. Odpravljali smo se na zimsko Postajno vajo na planino Razor. Postal je že skoraj običaj, da podbrški reševalci na tovrstne aktivnosti prihajamo čez tolminsko-bohinjski greben s severne strani ali pa kar po njem.

Vremenska napoved je obetala hladno in vetrovno vreme, vendar nam je megla že ob startu sredi dneva zastirala pogled v višave. Psi so dobro »vlekli« po Žagarjevem grabnu, ki smo ga kmalu zapustili po gozdnati dolini v smeri proti Konjskemu sedlu. Orientacija ni bila pretežka, saj megla, v katero smo malo prej vstopili, med drevjem pač nima polne moči. Že prej smo dobili tudi vzpodbudno informacijo, da je zgoraj jasno. Mlajša prijateljica sta namreč že zjutraj krenila iz Ruta čez Rodico in Šijo proti Voglu. Vmes sta uživala v dobri smuki po severnih straneh grebena.

Odločili smo se, da bomo klicem želodcev zadostili, ko pridemo na sonce. Držati smo se morali desno, zato smo le počasi pridobivali na višini. Nad gozdno mejo je postajala orientacija vse težja. Zagrabila nas je bela tema. Edino, kar človek v takih okoliščinah vidi

Pot na vajo je včasih strma. (ARHIV PGRS 2008.)

pred seboj, so konice smuči, a še te nam proizvajalci vedno bolj krajšajo. Ker se je megla očitno dvigala, smo odložili nahrbtnike in ob okrepčilu razpravljali o podobnih situacijah, ki smo jih vsi po vrsti že doživeli, nenazadnje tudi na poteh na vaje. V mislih smo se podali na zamegljena prostranstva Komne, kjer smo preračunavali kvadraturu kroga. Takrat smo našli tudi izhod in z manjšo zamudo prispeli na vajo. Ni pa še popolnoma obledel spomin prav na ta greben, ki nas je zavrnil ob povratku domov. Po lastnih sledih smo morali sestopiti in pešačiti po temi vse do Tolmina, saj so bili ostali reševalci že zdavnaj v dolini. Vmes se je prikradel tudi sončni preblisk. Ko smo se vračali z vaje v lepem vremenu, smo morali na planini Suha pomagati v dolino onemoglim planincem, ki jim je uspešen turni smuk z Rodice, ob pomoči vsebine steklenice, preveč stopil v glavo.

Kazalci na uri so nas priganjali, da se vrnemo v trenutno situacijo. Odločili smo se nadaljevati navzgor, če bo le teren dopuščal, da pridemo do vidljivosti ali pa vsaj v mehkem pršiču najdemo smučino prijateljev, ki sta jo v pravo smer potegnila še ob dobri vidljivosti. Toda glej ga, zlomka, prav takrat sta nas vsa preznajena dohitela po naših sledih. Opojnost smuke ju je pripeljala prenizko in skupaj smo si morali deliti usodo dvigajoče se megle. Z zaupanjem v kolega in njegovo GPS napravo smo zarinili v strmino. Tehnika nam je veleva v desno, potrebno se je bilo spustiti celo navzdol. Le mukoma smo našli prehode skozi močno razgiban teren. Pod seboj smo čutili globeli, nad seboj neprehodne skoke, prečkali plazovine. Še sreča, da je od zadnjega sneženja minilo že dovolj časa in se je sneg kljub osoji in mrazu vsaj za silo sesedel. Zaradi bližajočega se večera nismo imeli več veliko časa, zato smo bili še bolj veseli, ko je prihajajoči veter za nekaj trenutkov razgrnil greben nad nami, ki je pozimi prehodan le na nekaj mestih. Dobili smo potrditev v pravilno vodenje skozi snežni labirint. Čeprav nas je megla ponovno zagrnjala, smo dosegli sedlo med Mejo in Rušnatim vrhom. Zaradi strmine smo morali sneti smuči. Vodilni je prebil snežno opast

in že smo bili na primorski strani. Kljub slabi vidljivosti smo po skorjastem snegu varno prismočali do koč.

Naslednji dan je vreme ubogalo napoved. Veter, mraz in sonce so nas spremljali na vaji. Pozno popoldne smo podprti z obilnimi kulinaričnimi dobrotami iz prijazne koč odrinili proti grebenu. Srenaci so se na trdem snegu skozi Krnico in na sedlu Vogla izkazali kot še kako potreben del opreme. Zadnji sončni žarki v vetru pač niso imeli zelene moči. Na severni strani je bila povsod že globoka senca, vendar vidljivost v primerjavi s prejšnjim dnevom ni bila moteča. Smučarske užitke ob vijuganju po še nedotaknjem pršiču severne plošče Vogla smo kot otroci popestrili z medklici, ki jih poznajo le turni smučarji. Na zadnjem Voglu smo se priključili smučarski progi, ki nas je v prihajajočem mraku pripeljala prav do avtomobila.

Simon Čopi Noč

Noč in polna luna gredo skupaj. Še posebno ob novo zapadlem snegu. Všeč mi je sneg, gazenje, oteženo premikanje nog, užitek počitka koraka. Prekuc v puhast sneg ali pa samo obsedeti v njem je sredi noči še posebno lepo. In včasih nekako toplo. Podnevi moti ostro sonce in napol mižiš, ponoči pa s široko odprtimi očmi piješ temno belo, iskrivo okolico. Vedno manj ga je, snega. In s tem izginjajo tudi čarobne noči. Najbolj pri roki je Kobilja glava. Z otroki smo ugotavljali, da nekaj časa lahko celo preštujemo vse zvezde.

Zahod v tolminskih gorah. (Miljko Lesjak, ARHIV PGRS 2007.)

Nekoč sva na vrhu ujela ravno konec fronte. Do vrha sva gazila v sneženju, pravi zimi, na vrhu pa se je zjasnilo, prikazala se je velikanska luna. Od tu lahko vidiš morje in to samo zaradi lune, ki se ogleduje v valovih. Na vrhu velikokrat brije sever. Včasih naredi tako opast, da se komaj prebiješ prek nje. Opast je tu samo ponoči v svežem snegu; ko preneha sneženje, se sesede in veter jo zabriše. Veter na vrhu vedno počisti mojo sled. Včasih pred njim pobegnem z vrha in se raje skrijem v zatišje nad jezercem. Gledam lučke v dolini in razmišljam o ljudeh v hišah. Zakaj niso vsi tu, ko pa je tako lepo in čarobno! Čarobni trenutki minejo, ko strese mraz. Drugače bi kar obsedel v začarani pokrajini. Za vedno.

Ni čarobna noč, čaroben je puhast sneg, ki odseva tisočero luninih obrazov.

ZAHVALE IN PODPORNIKI

Spoštovani gospod Janko Koren,

Prosim vas, da sprejmete to skromno in simbolično darilo v znak neizmerne zahvale za vse, kar ste storili za mojega sina Maja Pavčka ob težki reševalni akciji.

Teško bi bilo z besedami opisati, kaj človek preživlja v takih trenutkih.

Vedite, da globoko spoštujem in cenim Vaše delo, pogum in predanost gorskih reševalcev, ki zastavljajo svoja življenja za pomoč ljudem v hudih stiskah.

Iskreno se v imenu Maja in svoje družine zahvaljujem vsem vašim kolegom, ki dokazujejo s svojo predanostjo in srčnostjo, kaj je človeška dobrot.

Dragi gospod Koren, Vam in Vašim požrtvovalnim kolegom želim veliko uspehov, da bi se z gora vedno vračali z dobrim občutkom in nasmehom na obrazu, tako kot včeraj na Tolminskem. Srečno!

S spoštovanjem in večno hvaležnostjo
Saša Pavček

Pomoč pri reševanju s helikopterjem je vse pogostejša. (Miljko Lesjak, ARHIV PGRS 2007.)

SCT GORSKA REŠEVALNA SLUŽBA Postaja Tolmin Načelnik Žarko Trušnovec

V imenu gradbenega podjetja SCT se vam iz srca zahvaljujemo za hiter odziv in izkazano pomoč ob delavni nesreči, ki se je zgodila dne 22.02.2007 na projektu Črpalne hidroelektrarne Avče. Vaši gorski reševalci so s pravočasnim in kvalitetno izvedenim reševanjem pripomogli k hitri sanaciji poškodb in preprečitvi še večje nesreče.

Najboljši odraz osebnosti vas samih je plemenito delo, ki ga opravljate z največjo natančnostjo, pozornostjo in kvaliteto. Samo znanje ni dovolj; če človek pristopi k delu s srcem in tako pusti najlepši možni pečat. Podati roko pomoči potrebnemu ob najtežjih trenutkih je lahko marsikdaj luč na koncu predora.

Zato gre ljudem, ki podajajo to roko pomoči, vsa čast in zahvala, saj bi bil brez njihovega dela, potrpežljivosti in dobre volje, svet bolj prazen in neprijazen.

Za vašo požrtvovalnost se vam še enkrat iz srca zahvaljujemo. V čast ste vsem nam in celotni državi Sloveniji!

S spoštovanjem,
Ivan Zidar, dipl. ing. str.
Predsednik uprave delniške družbe SCT, d.d.

Ljubljana, 24.2.2007

Reševanje iz jaška črpalke HE Avče. (Miljko Lesjak, ARHIV PGRS 2007.)

Zahvala Požrtvovalnemu gorskemu reševalcu Gospodu Miljku Lesjaku

Pokanje petard v božičnih praznikih me je pregnalo na nevarno mesto visoko v planine, od koder ni bilo več izhoda. V borbi za lastno življenje sem z laježem opozarjala na nesrečo. Z velikim čutom odgovornosti ste se odzvali opozorilnemu klicu na pomoč in se požrtvovalno in z neizmernim trudom povzpeli v težkih okoliščinah 1800 m visoko ter me rešili iz ledene pasti. Hvala vam!

Zahvaljujem se vam tudi zato, ker ste o dogodku obvestili javnost in s tem omogočili, da me je dobila nazaj moja lastnica. Obe sva Vam hvaležni in Vam želiva veliko uspehov v bodoče. SREČNO!

Psička Lajka.

Reševanje⁷⁴ Laike na Vrhu Krnic. (Miljko Lesjak, ARHIV PGRS.)

⁷⁴ Dne 6.1.2007 je bilo sporočeno PGRS Tolmin, da se na grebenu nad planino Razor že dalj časa oglašaja pasje lajanje, zaradi česar je bila sprožena intervencija, saj je obstajala možnost, da se je ponesrečil lastnik psa. Po zahtevni poizvedovalni akciji se je izkazalo, da je pes sam zašel zaradi pokanja petard visoko v tolminsko-bohinjske gore, kjer je v ledu in snegu »obtičal«... (op.ur.).

PODPORNIKI, KI SO OMOGOČILI IZDAJO ZBORNIKA:

AVTOPREVOZNIŠTVO IN
GRADBENA MEHANIZACIJA
JESENKO VALENTIN, s.p.

Obrtna cona Logatec 22 • 1370 Logatec
tel.: 01 750 92 11 • fax: 01 750 92 12
treven.gradnje@siol.net

KASKADER
ZAHTEVNA TERENSKA DELA d.o.o.

MMG d.o.o.

Postaja 10, 5216 Most na Soči
Tel.: 05/381 30 60, faks: 05/388 72 58
info@mmgles.com
www.mmgles.com

mmg
proizvodno trgovsko
podjetje d.o.o.

Podjetje MMG d.o.o. se že od leta 1992 ukvarja z gozdarskimi storitvami in s prodajo lesa. Vodilo podjetja je zagotavljati kvalitetne gozdarske storitve in pestro ponudbo lesa za domači in tuji trg. Njegovo poslanstvo je skrb za gozd in promocijo lesa kot obnovljive naravne surovine, ki zagotavlja zdravo bivalno okolje.

NORICA

Gorenjska cesta 41, 4240 Radovljica, Slovenija
GSM: 00386 (0)41 465 443, Tel: 00386 (0)4 53 04 100,
Fax: 00386 (0)4 531 48 73
norica@siol.net www.norica.si

OBČINA AJDOVŠČINA

OBČINA CERKNO

OBČINA IDRIJA

OBČINA KOBARID

OBČINA TOLMIN

PLANINSKO DRUŠTVO AJDOVŠČINA

**SGG
TOLMIN**

Soško gozdno gospodarstvo
Tolmin d.d.
Brunov drevored 13
5220 TOLMIN

Poslanstvo družbe Soško gozdno gospodarstvo Tolmin, d. d., je v usklajenem zadovoljevanju potreb in interesov lastnikov, poslovnih partnerjev in zaposlenih.

Naša temeljna dejavnost je gozdarska proizvodnja – sečnja in spravilo lesa, izvajanje gozdnogojitvenih del, projektiranje in gradnja gozdnih cest in vlak, transportne storitve ter servisiranje gozdarskih, gradbenih in kmetijskih strojev ter vozil.

Tržimo kakovostne gozdne sortimente vseh drevesnih vrst.

Usposobljeni in opremljeni smo za spravilo lesa in transport drugih tovorov z najsodobnejšimi žičničarskimi sistemi na zahtevnih in težkih terenih.

Družba SGG Tolmin sledi zahtevam okoljskega standarda ISO 14001.
